

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్రమ్.

పరియవాచ్చామ్బిలై అరుళిచ్చెయ్ తవ్యాభ్యానమ్.

అ వ తా రి కై .

సర్వేశ్వరకా, ఆత్మార్వురుళ్లు తన్నుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతికలై “మయర్ వఱమదిసలమరుళిన” నెన్దిఱ పడియే నిర్దేతుకకృపైయాలే తన్నై కాట్టిక్కొడుక్కొడు ప్తజ్ఞానం భక్తిరూపాపన్న జ్ఞానమాకైయాలే, పరభక్తియుక్తరాయ్ కొగ్గణ్ణు, భగవద్గుణానుభవత్తైప్పణ్ణి, అదినుడైయ విపాకదళైయాన పరజ్ఞానంపిఱన్దు, అతడియాగ పరమభక్తిపిఱన్దు, అత్తాలే, “పరంజ్యోతిరుపసంపద్య” వెన్టుం, “పరమంసామ్యముపైతియెన్టుం” “తమ్మైయేయొక్క వరుళొచ్చెయ్ వ” రెన్టుం శొల్లుకిఱపడియే, స్వస్వరూపత్తైప్పెరిన్దు, భావ్రైక్కుం అన్దభూషణంపోలే, “వత్తిలివావడి మైశెయ్య వేణ్ణు” మెన్టుం “అవావన్దు పిన్దు పెన్దు” వెన్టుం శొల్లుకిఱపడియే, ప్రా

౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

ప్రిఫలమాన కైజుర్యత్తైప్పెరిని వాత్తవారుడైయ ద్రవి
 డోపనిషద్రహస్యత్తై, ప్పెరియముదలియార్, ఆత్తవారుడై
 య ప్రసాదత్తాలేలభిత్తు, పిఱ్ఱు ఆచార్యోపదేశముఖత్తా
 లే ఆశవద్వార్ అన్దద్రవిడోపనిషద్రహస్యార్థజ్జలై లభిత్తు,
 అత్తై త్తామనుసన్ధిత్తు, అవ్వనుసన్ధానత్తాల్ పిఱన్ద ప్రీతియు
 న్నడన్దామైయాలే, పరీవాహోపేత్తై పిఱక్కైయాలుం,
 సంసారిగళ్ దుర్గతియైక్కణ్ణుఇవర్ కళ్ యిత్తైయిక్కుకావొ
 ణ్నాదెన్టుం కృపైయాలుం, సకలోప నిషద్రహస్యమాయ్,
 దుర్ జ్ఞేయమానవర్థత్తై సర్వరు మఱియుంబడియొక, ఇవర్
 స్తోత్రరూపేణ వెళియిదుగిరార్. భగవద్వ్యతిరి క్తవిషయజ్ఞ
 లిల్ 'స్తోత్రమావదు- "స్తోత్రం నామకిమామనంతి" "అన్యత్రా
 తత్ గుణోక్తిః" ఎన్దిల్లాదవైత్తైయేఱిట్టుచ్చొల్లుతల్, ఉల్ల
 త్తైయడైయచ్చొల్లుదలాయరుక్క, "యతోవాచోనివర్తం
 తే" "అవిజ్ఞాతం విజానతాం" "భూతార్థేకతమాస్తుతిః"
 "నసమర్థాస్సరాస్తోతుం" ఎన్టు, పరిచ్చేదిత్తు ప్చేశనిలమల్లా
 దభగవద్విషయం స్తుతివిషయమానపడి యెన్నెన్నిల్, అన్ద
 నేయిరున్ద దేయాగిలుం "స్తవ్యస్తవప్రియః" ఎన్టు, స్తుతిప్రియ
 నాకైయాలుం, "ఏ త్తవేత్తులకన్తోణ్ణ" వెన్టుం, "ఏ త్తవే త్త
 జ్ఞేయ్తుమ్" ఎన్టుం, స్తోత్రవ్యవహారముణ్డాయ్పోరుకైయా
 లుం, యితొక్కియవాచకశబ్ద మిల్లామైయాలుం, ఇవిష్ట
 యత్తిలుం స్తోత్రమెన్నలాం.

అథ వా, “ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యాః పురుషార్థాడదా
హృతాః” ఇతి చతుష్టయమెష్టం, “నున్నమఱి మొప్పురుళి
పంపీడెన్టుం” చొల్లుగిఱపడియే, పురుషార్థం నాలాయ్, అవైత్తి
ల్ ధర్మం సాధనతయా పురుషార్థమానాలుం, క్లేశసాధ్య
మాకైయాలుం, అర్థంస్వయం పురుషార్థమానాలుం, అస్థి
రమాయ్ క్లేశసాధ్యమాకైయాలుం, పురుషార్థాంతరజ్ఞఱు
కుగ సాధనమాకైయాలుం, కామంస్వయం పురుషార్థ
మానాలుం, అల్పస్థిరత్వానర్థావహత్వభీభత్సద్వ్యనంత
దోషదుష్టమాకైయాలుం, మోక్షశాస్త్రత్తిలే మోక్ష
విరోధిత్వేన నిందితమాయరుకైయాలుం ఆశవదార్ వై
త్తైవిట్టు మోక్షత్తిలుమ్ ఆత్మప్రాప్తిదుఃఖేన చిరకాలసా
ధ్యమాకైయాలుం భగవదనుభవత్తైష్ఠీని అల్పమాయ
రుకైయాలుం, అత్తైయుంవిట్టు భగవత్ప్రాప్తికుగ్త
దోషంగళన్తియిలే యిరుకుగమళవన్తికే, “నిరస్తాతిశ
యాహ్లాదీ సుఖభావైకలక్షణా” వెగిరపడియే, నిరతిశ
యసుఖరూపమాయ్, “ఎష హ్యేవానందయాతి” “పరమం
సామ్యముపైతి” “తస్మైయేయొక్క వరుళి చెయ్ వ” రెగ
గిఱపడియే ఆగ్రితరై తన్నైప్పోలేయానద్విప్పికగ్ కగడవ
నాయ్, “తస్యాహంసులభః” ఎష్ట అయత్నసాధ్యమాయ్,
ప్రాప్తపురుషార్థము మాయరుకైయాలే ఇతువేపురుషార్థ
మెష్టధ్యవసిత్తు, అన్దభగవత్ప్రాప్తియాకిఱతుం, “ప్రధానత్వే
త్రజ్ఞపతిర్గుణేశశః” “జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజూవీశసీశౌ” “తమీశ్వరా

తాంపరమమహేశ్వరం” “దాసోహంవాసుదేవస్య” “దా
సభూతాస్సృతస్సర్వే” “దాసోహంకోసలేన్ద్రస్య” “య
స్యాజ్ఞాశరీరం” “యస్యాక్షరంశరీరమ్” “అన్తఃప్రవిష్టశ్శా
స్తాజనానాంసర్వాత్మా” “భూఃప్రాణిసస్సర్వ పవగుహాశ
యస్య” “తానిసర్వాణితద్వపుః” ఎన్టు జీవపరకభుక్తులన
న్యార్హ శేషశేషిభావేనసంబంధితైచ్చల్లి, “యేనయేనథా
తాగచ్ఛతి” “సోశ్నుతేసర్వాకామాకాసహబ్రహ్మణావి
పశ్యతి” “కామయేవైష్ణవత్వంతుసర్వజన్మసుకేవలం” “అ
హంసర్వంకరిష్యామి” “ఒక్తిపిల్ కాలమెల్లాం” ఇత్యాదికలి
లేస్వరూపానురూపమాన భోగతైచ్చల్లుగై యాలుం, వతి
వ్రతైక్తు వతిశిశూక్రిషణంపోలే, శేషవస్తువుక్తు కై జగర్యమె
ష్టధ్యవసిత్తు, ఇని“భేషజంభగవత్ప్రీప్తిః” ఎన్టు, అవనేప్రా
ప్యమెన్నుమతుంకై జగర్యప్రతిసంబంధియాకై యాలే, “స్వే
నరూపేణాభినిష్పద్యతే” ఎన్టుస్వస్వరూపతై ప్రాప్యమె
గిటతుంకైంకర్యత్తుకాగ్ర శ్రయమాకైయాలే, “సోధ్వనః
పారమాప్నోతి” “తద్విష్ణోఃపరమంపదం” ఎన్టు దేశవిశేషతై
ప్రాప్యమెగిటతుం కైంకర్యవధాకమాకైయాలే, “నిస్త
రంతిమనీషిణః” ఎన్టుసంసార నివృత్తియై పురుషార్థమె
న్దిటతుం కైంకర్యవిరోధియాకైయాలే, ఇవైకైంకర్యో
పయోగియల్లాదవన్టు, “నహిమేజీవితేనార్థః” ఎన్టుం “మణి
మామైకుక్తువిలమే” ఎన్టుం “ఉడంబినాల్ క్తుక్తువిల” మెన్టు
మ్ “ఉయిరినాల్ కుక్తుక్తువిలమె” కైయాలేఅపురుషార్థ

మెఘమ్, తదీయ శేషత్వత్తైయుం పురుషార్థమెన్నిటనుం, పతి
 వ్రతైః పతియినుడైయ ఆత్మాంశ త్తిలుం, గుణాంశ త్తిలుం,
 సౌందర్య విశిష్టమానదేహంశమే ప్రాప్యముమాయ్, అత్తా
 లేపాతివృత్త్యహానియిల్లా దాహ్నీలే, ఇష్టడిసకలశాస్త్రతా
 త్పర్యమాన పురుషార్థత్తై నిశ్చయిత్తు, ఇదుకుపాయంభ
 క్తిప్రపత్తికలెన్దిరెండాయ్, అదిల్ భక్తియావదు-“బ్రహ్మ
 విదాహ్నోతిపరం” “శ్రోతవ్యోమంతవ్యో నిధిధ్యాసితవ్యః”
 “నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యః” “తస్మిన్ దృష్టేపరావరే”
 “భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః” “మద్భక్తింలభతేపరాం” ఎన్టువే
 దనధ్యానోపాసనశబ్దవాచ్యమాయ్, భక్తిరూపాపన్నమా
 య్, దర్శనసమానాకారమాన జ్ఞానవిశేషం భక్తియాగి
 డు. అగ్నివిద్యాగ్నికైయాయ్ కర్మజ్ఞాన సహకృతైయుమా
 కైయాలే అధిక్యతాధికారముమాయ్, విశంభ్యఫలప్రదము
 మాయ్, ప్రమాద సమ్భావనైయు ముణ్డైకైయాలే, అవ
 త్తీర్ణవిట్టు, ఇంద్రదోషమొస్తుమిట్టి కే-“ముముక్షుర్వైశగ
 ణమహంప్రపద్యే” “న్యాసమాహుర్మనీషిణో” “బ్రహ్మేణం
 బ్రహ్మ” “తస్మాన్నాస్యసమేషామేతపసామతిరిక్తమాహుః
 “తస్మాదపివధ్యంప్రపన్నంసప్రతిప్రయచ్ఛన్తి” “సభ్రాతుశ్చర
 నౌగాఢంఘోషీద్యురఘనన్దనః” “సకృదేవప్రపన్నాయ” “సోహ
 న్త్వాంశరణమపారమప్రమేయం” “సర్వాత్మనాయశ్శరణం
 శరణ్యంనారాయణం లోకగురుంప్రపన్నః” “మామేవయే
 ప్రపద్యంతే” “తమేవశరణగ్నః” “సర్వధర్మాపరిత్యజ్య”

౬ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

“తావదార్తిస్తథావాంఛా” వెన్ది త్యాది శృతిస్తృతిసిద్ధమా
యసుకరముమాయ్, అధ్యవసాయాత్మకజ్ఞానవిశేషమానప్ర
పత్తియైయే యుపాయమాకనిశ్చయిత్తు, ఇప్పడి ప్రాప్యప్రా
ప్తకర్ణలై నిమగ్నై త్తు ఇవర్తనైస్తోత్రరూపత్తాలే సర్వేశ్వ
రనైనోక్తి పార్థికి రా రెన్టుమామ్. భగవత్ స్తోత్రంపణ్ణ
ప్పకగవర్ ఆచార్యస్తుతియిలే పార్వా నెన్నెన్నిల్ “కర్ణే
స్పృష్టేకటించాలయతి” ఎన్నుమాప్పలే, అసంగతమెన్ని
ల్. భగవద్విషయత్తై తమకు స్తుతివిషయమాకిక్కిడు
త్తై వుపకారస్తుతియాలుం, స్తోత్రంపణ్ణకైకు అడియా
నజ్ఞానవైశద్యర్థమాకవుమ్, అవిఘ్నపరిసమాప్త్యర్థ మాక
వుం, పణ్ణకితారాకైయాలే సంగతం. అదిల్ మానసమా
కవమైయాదోవెన్నిల్, ఇప్రబన్ధత్తై యధికరిప్పారు ఉప
కారమాకైయాలే వాచికమాకినదుం యుక్తం. ఉపకా
రస్తుతియాలే వన్ద ఆచార్యానువర్తనం ప్రమాణప్రసిద్ధం.
“ఆచార్యదేవోభవ” “నమఃఋషిభ్యమన్త్రీకృద్యుతః” “సహి
విద్యాత స్తంజనయతితప్రేన్దంజన్త” “మన్త్రేతద్దేవతాయాం
చతథామన్త్రీప్రదేగురౌ” కించ, ఒరురత్నత్తై యెరు
వన్ కొడుత్తాల్ అదినుడైయ మహార్నవైయై అతీయ
కొడుత్తవనై యాదరికగ ప్రమాణంవేణ్ణుమో. ఆకై
యాలిదువుపవన్నం. జ్ఞానవైశద్యార్థమాక ఆచార్యానువ
ర్తనం శిష్టాచారప్రాప్తం, “అభివన్ద్యగురూనాదౌ శిష్య
ధీఃపద్మినీరవీన్” ఇతిమీమాంసకాః. “యథాశునత్ ఖనిత్రేణ”

ఇతిమనుః. “యస్యప్రసాదాద్వాయోమినారాయణకథామి
మామ్” ఇతివైశంపాయనః. “లోకికంవైదికంవాపి” ఇతిమ
నుః. అజ్ఞనేయాకిల్, స్వాచార్యనైవిట్టు అవర్ గురుకర్తై
ప్పశీత్రివానెన్నెన్నిల్, ఆచార్యస్తుతియిలుం ఆచార్యప్రియ
మితే ఉద్దేశ్యం. స్వాశ్రయణత్తిల్ క్లాట్టిల్ పెరియముదలి
యారై యాశ్రయిళ్ళుమిడత్తిల్ ప్రీతిమికిరుక్కైయా
లేఅత్తైప్పేళుగితార్. పెరియముదలియారాళ్ వారుకుగ
భగవత్ప్రవణ్యమడియాకప్పి అన్దజ్ఞానత్తై యాళ్ వార్
ప్రసాదత్తాలేపేశీత్రి, తన్నుళవిలేవర్యవసేక్కై యష్టికేగ్,
పన్నుళ్లొరుగ్ ఉపకారమామ్బడి, ఇద్దర్ననస్థాపకరానపడి
యాలుం, మణకాల్ నమ్మి పెరియముదలియారుడై
య అర్థమిళు ఉమ్ముడైయపేశీత్రికెల్లాం అవరుడైయ
తిరువడికళిలే సువచ్చన్దమేయెనైయాలుం అవరైయాశ్రయి
కితార్. యిత్తైనినైత్తితేభట్టర్ “ప్రథమమపగురూన్నాధ
మిడే” ఎన్దతుం. వేదకారణమానప్రణవం, వేదాద్యన్దజ్ఞళి
లే యానాపోలే ఇజ్జుమ్ ఆద్యంతంగళిలే ఆచార్యస్తుతి
యాయ్, నడువే భగవత్ స్తోత్రమాక విరుకి అడు. ముత
లిట్టు మూన్దుళ్లొకత్తాలే పెరియముదలియారై నమస్కరి
కితార్. ముదల్ శ్లోకత్తిలే యెరువనై కగవిపాడప్పు
కాల్, అవనైశ్వర్యత్తైచ్చొల్లి కగవిపాడుమాపోలే,
వైష్ణవనుక్కైశ్వర్యమాన జ్ఞానవై రాగ్యంగళినుడైయప్రక
ర్షత్తైచ్చొల్లి నమస్కరికితార్. “తనమాయతానేకైక్కు
డుం” ఎన్దు వైష్ణవనుకుగధనం భక్త్యాదిక లెన్దు శొల్లిత్తితే.

అవతారికైముద్రీశీత్రి.

౮ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నమోఽచిన్త్యాద్భుతాక్షిప్త

జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే

నాథాయమునయేఽగాథ

భగవద్భక్తిసిద్ధవే - ౧॥

వ్యా.—(నమః) “అహమపినమమ భగవతపీవా హమస్మి” యెన్నిరపడియే, ఎనకురియేనల్లేక, పెరియముదలియారుగ శేషమెన్నితార్. “నమోవిష్ణవే” యెన్నితాపోలే. (నమోనాథాయ) వెణ్కెతార్ ఉపకారస్మృతియాలే. “నమోవిష్ణవే” యెన్టుం, “నమశ్చ త్యేవనాదినః” ఎన్టుం, “నమః పిభ్యోమంత్రకృద్భ్యః” “తేషామపినమోనమః” ఎన్టుం శొల్లకగడవతిత్తే. ఈశ్వరమునిగల్ శ్రీరంగనాథనెన్టు తిరునామం శాస్త్రాకైయాలే, నాథనెన్టు తిరునామమాగిఱతు. ఎప్పడిప్పట్టవరెన్టుమ పేత్తైయిలే శొల్లుగిఱతు. (అచింత్య) ఇవరుడైయజ్ఞానాదికల్ ఇన్నరుడైయ జ్ఞానాదికల్ పోలేయిరుకుమెన్టు నినైకగ వొణ్ణైతెన్నుతల్, ఇవ్వళవెన్టుజ్ఞానాధికరాలుం పరిచ్ఛేదికగ వొణ్ణైతెన్కై. (అద్భుత) కీర్త ఇయత్తారాహిత్యత్తై చ్చొల్లుకైయాలే, గృహీతాంశమనుసంశితార్థు ఆశ్చర్యావహమాయురుకుమెన్కై. “ఎన్నక్కాలి” త్యాదియిల్, గృహీతాంశమనితా యిరుక్కుమెన్టుతిత్తే. (అక్షిప్త) వ్యాసాదికలైపోలే స్వయత్నసాధ్యతపస్సాలేవద్దత్తికేగ, “దదామిబుద్ధియోగన్త” మెన్టుం, “మయర్ వజమతినలమరుళిననెన్టుం” శొల్లుగిఱపడియే, భగవత్ప్రసా

దలబ్ధమాకైయా లే, వరుత్తనుశ్రీరుకైకై. (జ్ఞాన) జ్ఞాన
మావదు-విదవిదీశ్వరతత్వంగలై విషయమాక ఉడైతైయి
రుకై. అతావదు-అత్తా ఈశ్వరనుస్తు అనన్యార్హ శేషమె
స్తు, అచిత్స్వరూపం త్యాజ్యమెస్తు, ఈశ్వరనుభయోని
యంతావెస్తుమటైకై. జ్ఞానమేకతాలిప్పి శేషతైకాట్టుకి
అతు. “తత్ జ్ఞానమాజ్ఞానమాతోన్యదుక్తం” “విద్యాన్యాశిల్ప
నైపుణం” ఎస్తు, వ్యతిరిక్త విషయజ్ఞానమనగ్ధా వహమె
స్తు, అతిఘోరమెస్తు శోన్లీశ్రీతే.

(వైరాగ్య) ఇవిలక్షణజ్ఞానతాలే భగవద్వ్యతి
రిక్త విషయంగళిల్ నిస్సృహరాయరుకైకై. “వేండ్కో
మనైవాఱ్ఱికైయై”. (రాశయే) రాశియెస్తుసమూహం. (జ్ఞాన
రాశయే, వైరాగ్యరాశయే, జ్ఞానవైరాగ్యంగళిల్ ఒవ్వా
ష్టాయరుకై రాశయేయెన్బానేనెన్నిల్, భగవత్స్వరూ
పాదికళిల్ జ్ఞానవిషయంగళికైయా లేపల. “పితరంమాత
ర” మెస్తు, త్యాజ్యవిషయజ్గళుం పలవాకైయా లేశోల్లలాం.
లోకత్తిల్ విలక్షణరుడైయ జ్ఞానవైరాగ్యంగళెల్లాం
ఇవరుడైయ జ్ఞానవైరాగ్యంగళిలే అంతర్భూతమావ్పడి
యరుకైయా లే శోల్లుగిట దెస్తుమాం. “యతిగించిత్సాధు
కుర్వంతి” “యస్తద్వేదసవేదసమయైస్తదుక్తఇతి” “యశ్చిం
చిత్సాధునుష్ఠితంకర్మ” యచ్చసర్వచేతనగతంవిజ్ఞానం,
తదుభయం యద్జానకమార్తగతం, సరైక్వఇతి. లో

కత్తి లనుష్ఠితమాన కమఁగళుం జ్ఞానంగళుంయావనో
రుత్తనుడైయ కర్త జ్ఞానంగళిలే అన్తర్గతమాయరుకుం,
అవష్టానేకిడిర్ రైక్వ నెష్ట రైక్వనైప్పార్తు చ్చొల్లుమా
ప్పోలే.(మునయే) “నవివేదాత్మవోగాత్రం”ఎష్టం, “పశ్య
న్నపినదృష్టవా” ఎన్దిజపడియే, ధ్యేయవస్తునై సర్వదాసా
త్రోతగరిత్తు “ఏతుచేయ్ తామఱక్కేమననే” “ఎన్నెం
జనువనెన్దేకిడమగం” ఇవర్ కృష్ణనై యనుసంధిత్తిరుకగ
రాజావాలుం సమాధిభజ్యచ్చుణ్ణపోయిత్తిలై. (అగాధభ
గవద్భక్తిసిన్ధవే)భక్తియాకిజదు-జ్ఞానవిశేషమా యరుకగ
భక్తియైప్పిటిత్తుచ్చొల్లిత్తి, అదినుడైయ పాచుర్యత్తైచ్చొ
ల్లుకైక్కొకవుం, ప్రాధాన్యంగొల్లుకై తోత్తిత్తుకై కాకవుం.
భక్తియాగిజదు-“స్నేహపూర్వమనుధ్యానం” భక్తిఃఎష్ట
మ్,“స్వామినిదాన్య స్నేహమయాస్థితిః”ఎష్టంగొల్లుగిజపడి
యే, అనుబుభూమైభగవచ్చుబ్బత్తాలే పరమపదత్తిలిరుపైఎ
చ్చొల్లుగిజదు,“వాసుదేవోసిపూర్ణః”ఎష్ట, పాథ్యుణ్యపూర్ణ
నాయితే యరుప్పదు (అగాధ) అత్తోభ్య. అర్థాన్తరం
పరిచ్చేదికగ వొణ్ణాతిరుకై. ఒరువరాల్ నిలైకొళ్లవా
ణ్ణాతిరుకై. (సిన్ధవే)“కాతల్ కడలిల్ మిక్ పెరితెష్టం”
ఆశైయెన్నుం కడలెష్టం, శుశ్వరనుమగం నిలైకొళ్ల
వాణ్ణాదే, తామదిలే పుమగ అమిక్ న్దపడియా యరు
కై. అచిన్త్యాద్భుతాక్లిష్ట జ్ఞానవై రాగ్యరాశయే - మున
యే-అగాధభగవద్భక్తిసిన్ధవే - నాథాయనమః - ౧.

శ్రీయాశవద్వార్ హస్త్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧

శ్లో॥ తస్మైనమోమధుజిదష్ట్రీసరోజతత్స
జ్ఞానానురాగమహిమాతిశయాన్తసీమ్న
నాథాయనాథమునయేత్రపరత్రచాపి
నిత్యంయదీయచరణౌ శరణంమదీయం - ౨॥

వ్యా.—తస్మైనమతి. ముదల్ శ్లోకత్రాతే పరత్వ
విషయమాన జ్ఞానాదికళుడైయప్రకర్షంచొల్లిశ్రితి. ఇన్ద్రశ్లో
కత్రాల్ అవతారవిషయమాన జ్ఞానాదికళాకైయాలే, అతి
సుడైయప్రకప్తతరత్వంశొల్లుగిటదు. ఆస్తి కేక, కీక్రచొన్న
జ్ఞానాదికళ తమ్మళవిలే పర్యవసీయాతే, యెన్నళవుంవర
వెళ్లంకో త్తెన్నవుమాం. (తస్మైనమః) “నమస్తస్మైనమస్త
స్మై” యెన్టుం, “నమోనమస్తేస్తుసహస్రకృత్వః” ఎన్టుంశొ
ల్లుగిటపడియే, ఇన్నమవర్ కకడియే నెన్దితార్. (మధుజిత్)
అనిరుద్ధనాయవద్దవతరిన్తు ముదల్ కళైయాన మధువైనిర
సిత్రాపోలే భగవత్పాప్రిప్రతిబద్ధకర్ణతై పోకుమవనెన్దై.
(అజ్ఞి) అన్దస్వభావత్తిలే “గుణైర్దాస్యముపాగతః” ఎన్టు.
పెరియముదలియార్ తోశ్రిరుకుంబడియెయ్యం, అవ
రుడైయ వనన్యార్త శేషత్వముం శొల్లుగిటదు. (సరోజ)
సమ్మన్దమిల్లావిడిలుం విడవొణ్ణైతభోగ్యతైయై చొల్లుగిట
దు. వికాసం, చెవ్వి, కుళిర్చి, పరిమళంముదలానవైత్తుక్కుతా
మరైయై ఒరుపడికుప్పొలియాక చొల్లలాయిరుకైక.
(తత్వజ్ఞాన) తత్వజ్ఞానమావదు-అవతారవిషయజ్ఞానముం,
ఆశ్రితపారతన్య విషయజ్ఞానముం. “జన్మకర్మచమేదివ్య

౧౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మేవంయోవేన్దితత్వతః త్యక్త్వాదేహంపునర్లన్ననైతిమా
 మేతిసోష్టున"ఎన్స్తుతానేయరుళిచ్చెయ్తానితే. "తస్యధీరాః
 పరిజానన్తియోగిం" "అహత్వారావణంసంఖ్యే" "యద్వి నా
 భరతన్వాఙ్మృశతృష్నుఙ్మాపిమానద, భవేన్మమసుఖంకిఞ్చి
 త్ భన్తుసాన్మరుతాంశిఖి" ఎన్మరుళిచ్చెయ్దానితే చక్రవర్తి
 త్తిరుమకః. "అప్యహంజీవితంజహ్యం" ఆత్మానంనాతివ
 ర్తేధాః" ఇత్యాది. (అనురాగ) అనురాగమావదు-ఇవైశ్రిణ్దు
 యెల్లావత్తైయు మనుభవిత్తాలల్లదు నిఱగ వొణ్ణాదప్రేమం.
 (మహిమాతీశయాన్తసీమ్నే) జ్ఞానానురాగజ్ఞళినుడైయ
 మహత్త్వత్తిక్ ముడివే ఎల్లైయా యిరుకుగ మవరుగ.
 మహిమా-మహత్త్వం. మనుష్యానందమే తుటంకి, "తేయే
 శత" మెన్దిరక్రమత్తాలే, ఈశ్వరక్ ఆనందత్తుళ్ళు ఎల్లైయా
 యిరుక్కుమాప్పాలే, ఇవరుం తద్విషయప్రేమత్తుళ్ళు యెల్లై
 యాయిరుప్పర్. (నాధాయ) అస్తన్నాధాయ. (నాధమున
 యే) ఇద్దర్కనత్తుళ్ళు నాధనేయెన్టుం "మదుశూతనైయన్తి మ
 శ్రియితే" నెన్దిరుళ్ళుం మహాత్మాకగళాలే కొణ్ణాడప్పడుమ
 వరాయ్త్తు. తత్వహితజ్ఞలై తిరువుళ్ళత్తిలే కూడుపూరి త్తి
 రుకుగమవర్. (తస్మైనమః) ఎన్మన్వయం. ఉపకారస్మృతి
 యాలే అవరైయాదరిత్తారాగిల్, విహికాముష్మికజ్ఞళు
 కుగం వేణ్ణావోవెన్స్తు భగవదభిప్రాయమాగ, ఆరుళి
 చ్చెయ్కిరార్. (అత్రపరత్రచాపి) సంసారత్తిలుం, ప్రా
 ప్యమాననిత్యవిభూతియిలుం. (నిత్యం) నిత్యాగ్నిహూ

శ్లో॥ భూయోనమోఽపరిమితాచ్యుతభక్తితత్వ
జ్ఞానానురాగపరివాహశుభైర్వచోభిః
లోకేఽవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తి
యోగాయనాథమునయే యమినాంవరాయ॥౩.

త్రంపోలన్తి కేక, అనవరత మేకతై. (యదియ్యచరణౌ) ఎ
నైయివ్వవస్థాపన్న మాకిన తిరువడికల్. (శరణం)
ఉపాయోపేయంగళిరండుం. (మదియ్యం) పెరియము
దలియార్ తిరువడికళాగిల్ ఎనకు ఇరండుమాయరు
కు మేకతై. అదావదు - సంసారవశైయిల్ భగవానే
ఉపాయమెన్టువదేశిత్తుం, ఉపాయాధ్యవసాయత్తు కుడి
యాన, స్వాచారణ్తాలే భగవత్ప్రవణ్యత్తై విలైత్తుం,
ప్రాప్యదేశత్తిలేశెన్టాల్, నిత్యసూరికల్ గోష్ఠియిలే ప్రవే
శిప్పిత్తుం, పిళ్ళునిత్య సూరికల్ పాతి ఉద్దేశ్యమాయరు
కైకయాలుం, అప్పడిశొల్లుకిఱు. అత్రవరత చాపినిత్యం
యదియ్య చరణౌ - మదియ్యం శరణం మధుజిదష్టి స
రోజతత్వ జ్ఞానానురాగమహిమాతిశయాంతసీమ్న - నా
థాయతస్వ - నాథమునయేనమః॥ ౨.

వ్యా.—భూయోనమభి. తృప్తార్తనుక్తుతజ్ఞోర్కుడి
కకుడిక పర్యాప్తి పిఱవాదాపోలే, పిన్నైయుమ
వరకుడియే నెన్దిఱార్. ఆశ్రితరై యెరుకాలుం నమ్మవ
విడత అచ్యుతవిషయత్తిల్ జ్ఞానభక్తికళాకై యాలే,
తమ్మళవిల్ పర్యవసియ్యాలే, భగవద్విషయత్తుక్తు అభూ

౧౪ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మియాన సంసారమెఱుంగు వెళ్ళమిడుమ్మడియాన పవరుడై
 య జ్ఞానభక్తికళుడైయ ప్రకర్ష త్వత్తై చొల్లుకిటదు. (భూ
 యోగముః) “పునశ్చనమఃసమోనమస్తే” ఎన్నిటపడియే.
 (అపరిమిత) కిడన్దపాయితే వెళ్ళజ్ఞోతాపోతే, యిరున్దవి
 డక్కలిలేవన్దుకిట్టుమ్మడి యెల్లైయదీరుకైగ. (అచ్యుత) ని
 యన్తృత్వ, స్వామిత్వ, కల్యాణగుణజ్ఞతాల్ కుడైవదీరు
 రుకైగయెన్నుతల్. పకరూపమా యిరుకుగమెన్నుతల్,
 ఎన్ఱు మాశ్రితార్థమాయిరుకుగమిరుప్పై నఱువవిడాదవనె
 న్నుదల్, “ఆర్ న్దపుకళుచ్చుతనెన్ఱు” “నమన్ఱమరగరు
 నజ్జినైయచ్చుతన్ఱనై” ఎన్నిటపడియే, ఆశ్రితరై తద్వాఙ్మైయ్య
 లుంపిఱర్ తైయ్యలుం కాటిక్కిడాదవనెన్నుదల్; (భక్తిత
 త్వజ్ఞానామృతాబ్ధి పరివాహశుబైర్వచోభిః) భక్తితత్వ
 జ్ఞానజ్ఞతాగిట ఆమృతాబ్ధియినుడైయ పరివాహ రూప
 మాన శుభమానవచస్సుకగళాలే. ఉపాయమీశ్వరనాకై
 యాలే, జ్ఞానభక్తికల్ భోగరూపమాయ్ అపరిచ్ఛిన్నమా
 యిరుకుగమెన్ఱై. పరివాహమావదు- అవ్వవరక్షణార్థమా
 క అధికజలనిర్గమనస్తోతస్సు. వచస్సుకగళుకు శుభత్వ
 మావదు - అవిస్తరమసద్ధిగమిత్యాదికలైయడైతాయిరు
 కైగ. (లోకే) భగవద్భక్తికుగ మేట్టుమడైయాన సం
 పారతీలే. “సైషాభార్గవీవారుణీవిద్యాపరమేవోమకాప్ర
 తీప్తితా” ఎన్ఱు పరమపదత్తిల్ పరిమారకగడవభక్తియై “నా
 మ్మకనార్ పెదీదీనాట్టులే నర్పలుకుయ్ తనక” ఎన్నిట

శ్లో॥ తత్త్వేనయశ్చిదవిదీశ్వరతత్త్వభావ
భోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః।
సందర్శయన్నిరమమీతపురాణరత్నం
తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ॥ ౪.

పడియే, సంసారత్తిలే నడైయాడుమ్మడిపణ్ణినపడి. (అవ
తీర్ణ) ఈశ్వరావతారమోబ్బలేయితే స్వయమ్ప్రియోజ
నమాన భక్త్యవతారం. (పరమార్థ) పరమప్రయోజనరూ
పమాయిరుకైగ. (సమగ్ర) “అతనిల్ పెరియ” వెన్ను
మ్మడికుఱైవశీలిరుకైగ. (భక్తియోగాయ) భక్తియై
యుడైయరాన. ఉక్తమాన భక్తితత్వజ్ఞానజ్ఞ శీరజైయు
జ్ఞొల్లిత్తు, ఇరణ్ణుమొరుసీరానపడియాలే. (యమినాంవ
రాయ) “ముడియాలే” యిల్ శొల్లుగిటపడియే, అవనై
యల్లతటియాల కరణజ్ఞైయుడైయరా యిరుప్పారుగ
తలైవరానవర్తు. “వాయవనైయల్లదువాళ్ త్తాదు” ఎన్నిరు
కుమవర్ కళుక్కు పరణియ్యరా యిరుళ్లుమవరెట్టుమామ్.
అపరిమితాచ్యుతభక్తితత్వజ్ఞానామృతాభిపరివాహశు
బైర్వచోభిః-లోకేవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తియోగాయ-
యమినాంవరాయ వాధమునయేభూయోనమః॥ ౩.

వ్యా.—తత్త్వేనేతి. పెరియముదలియార్ జ్ఞానత్తుక్కు
లోకపరిగ్రహమాత్రమన్విశ్లే, వేదవిదగ్రేసరపరాశరానుమ
తియాలే ప్రామాణికత్వముణ్డెన్టు ఇవ్వర్థత్తినుడైయప్రా
మాణికత్వజ్ఞొల్లుగిటమ. కిచ్చ-ఇవర్కుం, శ్రీపరాశరభగ

వానుకుం, స్వభావై క్యముణ్ణు కృష్ణప్రావణ్యముం, లో
కత్తుకుం పుణ్ణీన వాదార్యము మిరువరుకముణ్ణు. అత్తా
లుం అవరై నమఃసగరికిఁతార్. (తత్వేన) జ్ఞాతవ్యాధ
జ్ఞై యుశ్శపడియే కాట్టుకై. (యః) “సహూవాచవ్యా
సఃపారాశర్యః” ఎన్నిట ప్రమాణప్రసిద్ధియై ప్రకాశిప్పికిఁట
దు. (చిత్) జ్ఞాతా. అత్రపరాశరః - “ఆత్మాశుద్ధోక్షర
శ్శాస్త్రనిర్గుణః ప్రకృతేపరః ప్రవృధ్యవచయానా సృషక
స్యాఖిలజంతుషు” ఇత్యాది. ఇదిల్ నిర్గుణత్వమావదు - స
త్వాదిగుణరాహిత్యం. “ఏకస్యాఖిలజన్తుషు” “దేవతర్యజ్ఞ
నుష్యాఖ్యసర్వప్రాణిణిషు” ఏకస్య-జ్ఞానై కాకారతయాసమ
ఇత్యర్థః. “నిర్దోషంహిసమంబ్రహ్మ వజ్జితాస్సమదర్శినః” ఇ
తిభగవద్వైకోక్తం. (అచిత్) అసంజ్ఞావత్తానవచేతనం. “వికా
రజనసమజ్ఞాన” మితు్యపనిషత్. తత్రాపిపరాశరః - “త్రిగుణం
తజ్జగద్యోనిరనాదిప్రభవావ్యయం. అక్షయ్య” మిత్వాది. (ఈ
శ్వర) ఉభయోర్నియంతావానస్వామి. తత్రాపిపరాశరః -
“పరమాత్మాచసర్వేషామాధారఃపరమేశ్వరః-విష్ణునామా
సదేవేషు వేదాస్తేషుచగియ్యతే” “పరఃపరాణామ్పరమః
పరాత్మాత్మసంస్థితః- రూపవర్ణాదినిర్దేశవిశేషణవివర్జితః”
“సర్వత్రాసాసమస్తజ్ఞవసత్యత్రేతివై యతః. తతస్సవాసు
దేవేతివిద్వద్భిఃపరిపత్యత” ఇత్యాది. (తత్స్వభావ) తేషాం
స్వభావః. తత్రచసః “ప్రధానశ్చపుమాంశ్చైవసర్వభూ
తాత్మభూతయా - విష్ణుశక్త్యామహాబుద్ధేః వృతాసంశ్ర

యథర్థిశా" ఇత్యాది. (భోగ) బ్రహ్మాదిపీపీలికాస్తమాన
 బద్ధచేతనవర్గత్తుకుకర్కర్కానుగుణమాక తారతమ్యేణ ఆ
 నుభావ్యమాన శబ్దాదికత్. (అపవర్గ) శబ్దాదిగళినుడైయ
 అల్పాస్థిరత్వాది దోషదర్శనత్తాలే భీతరానచేతనరుకుక
 దుఃఖనివృత్తిరూపమానఆత్మపాప్రీప్తియుం,నుఖైకతానమా
 న భగవత్పాప్రీప్తియుం. తతాప్రీప్తిః-“యోగినామమృతం
 స్థానంస్వాత్మ సంతోషకారిణాం- తదస్యత్రివిధస్వాపిదుఃఖ
 జాతస్యే”త్యారభ్య,“నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్ష
 ã- భేషజమ్భుగవత్పాప్రీప్తి రేకాంతాత్మన్తికీమతే” త్యాది.
 (తమపాయగతీః) భోగమోక్షజ్ఞుడైయ సాధనభేదజ్ఞ
 లై,“నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్కానుస్థానంభోగస్య సాక్షాను
 స్థితకర్కసాధ్యజ్ఞానయోగాది ఆత్మపాప్రీప్తిః”. “జ్ఞానకర్క
 నుగృహీతభక్తిర్భగవత్పాప్రీప్తిః”. (ఉదారః)సంసారికత్
 పకర్కల్ అధిత్వమాతల్, ప్రయోజనమాతల్ నినైయా
 తే, యివర్కకళనర్థపరిహారమే ప్రయోజనమాక పుపకరిత్త
 ల్లిదు నిర్కమాట్టాద మేఘమ్బాలే ఉపకరిత్తవర్. (సద్ద
 ర్కయక్) శంశయవిపర్యయరహితమాక ప్రత్యక్షిప్ప్రీప్త్యా
 నిష్ఠకొణ్ణు. (నిరమమీత) “అన్దాదిమేలిట్టు అటివిత్రేనాక్ష్
 పారులై” యెన్దిటపడియే, దురవగాహమాన వేదార్థత్తై
 అల్పగ్రన్థత్తాలే పణినారెనై. (పురాణరత్నం) పురాణ
 మావదు - “సర్గశ్చప్రతిసర్గశ్చే” త్యారభ్య “పురాణంప
 జ్ఞులక్షణం” ఎన్దిటపడియే,పజ్ఞులక్షణోపేతమాన గ్రన్థజ్ఞా

౧౮ శ్రీయాశవద్యార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

స్తో || మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతి

స్వర్వంయదేవనియమేనమదన్వయానామ్ |

ఆద్యస్యసఃకులపతేర్వకుళాభిరామం

శ్రీమత్తదజ్ఞ్రియుగళవృణమామిమూర్ధ్నా || ౨౦.

తం. పురాపినవంపురాణం ఎన్ఱమామ్. అదావదు - స్వర్. సత్తైయెన్ఱ మొక్క ఒరువరాలక్కిక్క-వొన్ఱాదిరుక్కై. (ర త్నం) అర్థప్రకాశకమాయరుక్కైయుం, సజ్జహమాయ రుక్కైయు, మాపద్రక్షకమాయరుక్కైయు, మిన్దపురాణాధికారికు లోకపరిగ్రహం సిన్ధిక్కైయుం. (మునివరాయ) తనకు వరజ్ఞొడుత్త వసిష్ఠపులస్త్యర్ గళుకు ముద్రితాముద్రితప్రతిముద్రితరాయ్, అత్తాలే యవర్ కల్ పడియైయడై యవనెన్నుతల్, “మనీనాంవరణియ్యాయ” ఎన్ఱిజపడియే, అవర్ గళుక్కాదరణియ్యనెన్నుదల్. (పరాశరాయ) పరరాగిరార్ బాహ్యకుదృష్టికల్, అవర్ గలైప్రమాణశరణ్ణళాలేహింసిన్ఱు, వైదికమర్యాడైయై స్థాపితా నెన్నుదల్, ఇన్ఱ్రియజయత్తాలే రజస్తమస్సుక్కలై జయిత్తా నెన్నుదల్. యః - ఉదారః- చిదచిదీశ్వర తత్స్వ భావ భోగాపవర్గతదుపాయగతీ-తత్వేన - సన్దర్శయన్- పురాణరత్నం, నిరమమీత, మునివరాయ- తస్మై - పరాశరాయనమః || ౪.

వ్యా.—మాతేతి. ఇన్దజ్ఞాన మధిక్యతాధికారమాయప్రోక్తామేసర్వాధికారమాన్పడి, దావిడమానబ్రహ్మ

శ్రీయాశవందార్ పోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧

సంహితైయై, “మయర్ వటమతినలమరుళిననె” నిజభక్తి
యా లేవానితహాకి, “మరణ్మమిరజ్జుంవకై” ఎన్దిటతమ్మ,
దైయ ఆకర్షకమాన ఈరచ్చిల్లా లే యరుళిచ్చెయ్ కై
యాలుం, పెరియముదలియార్థు ఇన్దజ్ఞానత్తుకు త్పాదకం
ఆత్మవార్ తిరువడికళాకై యాలుం, ఇవర్ తిరువడిగళి లే
విట్టుకిరార్. “ఎన్దిటమెన్టుం” “నెయ్యున్ వార్ తై యుళ
నై కొల్ కొళేన్టుం” “యెల్లాంకణ్ణ నెన్టుం” పెరియము
దలియా రైయుం, శ్రీవరాశరభగవానై యు మ్బోలే, కృష్ణగు
ణవిధరాయరుళ్ళుప్పడియైయుం నినైత్తు, ఆత్మార్ తిరువడి
గళి లే శరణమ్మకుకితార్. (మాతా) ఉత్పత్తికుమున్నే
వరజీడన్దు పెటుకై కు వరున్ది పత్తుమాసం గర్భధారణ
వృణ్ణి, ప్రసవ వేదనైయై యనుభవిత్తు, అశుద్ధిగళైయుం మతి
యా లే, బాల్యదశై యిలాదరిత్తు, పక్వనానాలుమివన్ ప
రుషభాషణవృణ్ణిప్పొత్తు, ఆకలవిన్దై యా లే, అవన్ ప్ర
యత్తైయే వేణ్ణి యిరుక్కుం తాదైప్పోలే, ఉపకారకనా యి
రుకై. (పితా) అవల్ పాత్రమాత్రమెన్నుప్పడి ఉత్పా
దకనాయ్, ఎన్టు మొక్కహితపరనాన పితావుం. (యువత
యః) ఇరువరై యున్మున్దువిరుమ్బుం యువతికళైప్పోలే,
నెజ్జుకిర నియరాయరుకై. (తనయాః) అవళ్ళుడై యయా
వ్వనత్తై యక్కియమాటిప్పెన్ద్రవనాయ్, పక్వదశై యిలేర
తుకనాయ్, ఆముష్మికత్తి లే నిరయనిస్తారకనాన పుత్ర నె
ప్పోలే యిరుకై. (విభూతః) విభవమిల్లాదపోదు ఇవై

౨౦ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

యెల్లామసత్సమమాయరుక్తైయా లే ఇవశ్రిణు నన్తాకుం
 ఐశ్వర్యమోబ్బ లే యుద్దేశ్యమాయరుకుమవర్. (సర్వం)
 అనుక్తమాన సర్వభోగజ్ఞుమాయరుక్తై. (యదేవ) అవ
 ధారణత్తా లే “శేలేయకణ్ణీయరుం” ఎన్తిరుకుమాహ్వార్
 నినైవిన్తి కేగయరుక్తై. (నియమేన) ఎన్తుమొకగవవతుళ్ళు
 ప్రియమెన్తుపోమతోళియ, పామాదికమాగవుం; పుట
 మ్బుపోకకగడవతన్తి కేగయరుక్తై. (మదన్వయానాం)
 “విద్యయాజన్తనావా” ఎన్తిట ఉభయసన్తానజాతరుక్తమ్.
 (ఆద్యస్య) వైదికసన్తానత్తుకు ప్రథమాచార్యరా యరు
 కై. (సంకులపతేః) (స్త్రీకుభర్తృకులమోబ్బ లే, గోత్ర
 ఋషిగళుమవరేయెన్తై. (వకుళాభిరామం) తిరుమకిళ్
 మాలై యాలే అలజగ్రతమాయరున్దుళ్ళత్తై. మకిళులజాగ
 రమానతిరువడికల్. ఇత్తా లే తిరువడికళిల్ పరిమళత్తా
 లేవన్ద భోగ్యతైయైచ్చొల్లుకిటదు. “నల్లడిమేలణి నాటుతు
 ధొయై” వ్యావర్తికిటదు. (శ్రీమత్) వైష్ణవశ్రీయోడే
 నిత్య సంయుక్తమాయరుక్తై. “అంతరిక్షగతశ్రీమాన్”
 “సతునాగవరశ్రీమాన్” “లక్ష్మణోలక్ష్మీసంపన్నః” ఎన్తు
 భగవత్ప్రత్యాసత్తియై ఐశ్వర్యమాక చొల్లకగడవదితే.
 ఎన్నడయ సంబన్ధత్తుకగడియాన వైశ్వర్యతైయుడైయవ
 రెన్తుమాం. (తదస్త్రియుగళం) అతువెన్నమిత్తనైయొ
 ళియ, పేళిముడికగొన్ణొతెన్తై. (యుగళం) చేశ్రినియా
 ల్ వన్దవళిగైయుడైత్తాయరుక్తై. (ప్రణమామిమూర్ధ్నా)

శ్లో॥ యన్తార్థి మేశుక్తిశిరస్సుచభాతియస్తి

న్నన్తన్త మోరథపథస్సకలస్సమేతి।

స్తోమ్యామినఃకులధనంకులదైవతంత

త్వాదారవిన్దమరవిన్దవిలోచనస్య॥౬॥

ఆత్మవారుడైయ తిరువడికలైనినై త్తవాతే నమఃఃవిన్తుని
రగ మాట్టాదే, అవర్ తిరువడిగళితే తలైయైచ్చేరిగ తార్.
ఒరువరుగ శేషిగ తిరువరాంబడియిరుకైగ, ఎల్ల నేయె
న్నిల్ ; క్రతు శేషిత్వంయాగత్తుకుం పురోడాశత్తుకుం
ఉడ్డానాప్పితే ఈశ్వరన్ ప్రాణశేషియామ్, తది
య్యర్ ద్వార శేషికళామిడత్తిల్ విరోధమిలై. అధవా,
నిరుపాధిక శేషియవన్, తత్సంబన్ధమడియాగవన్ద దా
కైయాలే, భాగవతశేషత్వంసోపాధిక మెన్తుమాం. ముద
ల్ మూన్తుశ్లోకత్తాలే పెరియముదలియారుడైయ జ్ఞానభ
క్త్యాధిక్యంశోన్నార్. నాలాంగ్లోకత్తాలేయివ్వర్థం త్రైవి
భ్యవృద్ధానుమతం ఎన్నితార్. అజ్ఞాంగ్లోకత్తాలే ఇవర్
కిన్దజ్ఞానంఆత్మవారాలేవన్దదెన్నితార్. మదన్వయానాం
యదేవనియమేన మాతాపితాయువతయ స్తనయా పిభూ
తిస్సర్వం ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుళాభిరామం శ్రీమత్త
దక్షిణ్యుగళం మూర్ధ్నా-ప్రణమామి॥ ౫.

వ్యా.—యన్తార్థిమేతి. “అతీయాతనవతివిత్తవత్తా
నీశేయతన” వెన్తు పకారత్తిల్ ప్రథమనాయరుక్కుమితే.
“వైకున్దనాగప్పగళి” వెన్దిటపడియే, తమ్ముడైయస్తుతి, ఈశ్వ

రనుకరభినుతమా యిరుక్తాయామం, యితుతా నా
 చార్చకకళుకుప్రియమాగైయామం,స్తోతత్తిత్ మేల్
 చ్చిల్లప్పగుకేఱ ఉపాయోపేయజ్జలై సంఘిస్తుకొగ్గ
 ణ్ణు వుసక్రమిత్తపడియే, భగవత్స్తోత్రీత్తిలే ఇళికితార్.
 (మేముచ్చియద్భావే) తమ్ముడైయనిహీనాతీశయత్తైయు
 మ్, సౌందర్యాదిగళితే తోమీతి, అత్తాల్ వన్ద శేషత్వత్తై
 యుం, అన్ధకారత్తిల్ దీపంపోలే తమ్ముడైయతిరుముడియి
 లేవన్దపిళు, తిరువడిగల్ మిగవుం పిళిన్దనపడియైయుంచొ
 ల్లుగిటదు. ఇత్తాలవనుడైయ ఉపాయభావత్తుక్కే కాన్ద
 మాన సౌలభ్యాదిగళితైయుం, ఇత్తలైయిల్ పిషయికా
 రంతప్పేతాకనినై తిరుళ్ళుమెన్ద్రుంచొల్లుగిటదు. “తలైక్కణి
 యా” మెన్ద్రు శేషభూతర్ పార్థికుమత్తై మ్పెమ్మోనెన్ది
 తార్. శేషియాకైయాలే సర్వవిషయజ్జళిలుం అవనిరు
 కుంపడియిదు, కృతజ్ఞరాగైయాలే పేళుగిరార్. (శ్రుతి
 శరస్సుచభాతి) శ్రుతిశరస్సుగళిలుం విళిన్దానిన్దతు. ఇత్తా
 ల్ పార్థివ్యత్వముం, సర్వాధిక్యత్వముం, సర్వమజ్జళాకా
 రత్వముం, అతిదుర్లభత్వముంశొల్లుగిటదు. చకారత్తాలే
 వేదాన్దజ్జళిలుమ్,తన్దలైయిలుమొక్క తిరువడికలైత్తరమి
 డాలేవైత్తపడియాలే, తమ్మక్క లవనుకున్దానవాదరా
 తీశయం శొల్లుగితార్. చళబ్ధంజననమరణత్తిలే యాయ్,
 తమ్ముడైయతలైయిలే అన్వయిత్తసౌలభ్యమే తిరువడిగ
 లుకు స్వరూపమెన్ద్రదాగవుమాం. “తిరుప్పొరగడలే

శ్రీయాశవద్వారోస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౩౩

శ్లో॥ తత్త్వేనయస్య మహిమాన్ణ వరీక రాణు

శ్శక్యోనమాతుమపిశర్వపితామహోద్యైః।

కర్తుంతదీయ మహిమస్తుతిముద్యతాయ

మహ్యాంనమోఽస్తుకవయేనిరపత్రపాయ॥ ౭॥

యోకతలైయే” ఎన్నమాపోలే. (యస్మిన్నస్తన్మనోరథపథ
స్సకలస్సమేతి) పితాత్వంమాతాత్వమిత్యాదిగణానవెన్న
డైయ విహితాముష్మికసకలమనోరథజ్ఞు మహాకియతాక
యాతొష్టిలేశేరుగిజదు. (స్తోష్యామి) ఇప్పడిప్రాస్తముమా
య, విలక్షణముమాయ, ఉపకారముమాన తిరువడిగళిలే
వాచికమానవడిమైయైచ్చెయ్యోగితోక. (సంకులధనం) ధనమా
నదు-ఆపద్రక్షకముమాయ, నిత్యభోగ్యముమాయగుళ్ళుమ
దు. కులధనమెకకైయాలే, అయత్నసిద్ధముమాయ, స్వ
తఃప్రాప్తముమా యిరుకైగ. (కులదైవతం) ఇద్ధనతై
త్తరుమదాయ, ఆశ్రయణీయ్యముమా యిరుకుగవదు. ఇ
తాల్, స్తోత్రప్రతిపాద్య మానప్రాప్యప్రాప్తకజ్జలై చ్చా
ప్లిగిజదు (తత్పదారవిదం) ఉక్తిస్వభావమాన తిరువడి
తామనైగలై. (అరవిన్దవిలోచనస్య) “జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష” ఎ
న్దురువిజనకముమాయ, “తకపాల్ పణిన్దవెకపాల్ ఎమ్మి
రాకతడజ్జల్లల్” ఎన్దు వత్సలముమాయ, “తామనైకగణ్ణ
నైవిన్ణోర్ పరపుంతలైమగనై” యెన్దుసూరిభోగ్యముమాన
తిరుక్కణ్ణకలైయైవనుడైయ. యన్మార్థి మేశ్వరిసి
రస్సుచభాలి యస్మిన్నస్తన్మనోరథపథస్సకలస్సమేతి- సంకు
లధనంకులదైవతం- అరవిన్దవిలోచనస్య - తత్పదారవిన్ద
మ్ - స్తోష్యామి॥ ౭.

౨౪ శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వ్యా—త త్వే నేతి. విధిశివసనకాదిగణే కరైప
 శ్రీశ్రీలేనిష్ఠు అమృతసింహ విషయత్వై పురిచ్చేదిత్తు పుగళి
 విళిన్దేనెష్ఠు త మ్మైత్తేపిత్తు, యుద్ధతిలేయద్యుక్తనాన వర్జు
 నః “విసృజ్యసశరజ్ఞాపం” ఎన్ఱునివృత్తనానాపోలే, పోత్ర
 త్తిన్ నిష్ఠం నివృత్తరాగిరాన్. (త త్వేన) ఈశ్వరనుడైయ
 స్వరూపరూపాదికళిరుద్దపడియే. (యస్య) “యథారత్నా
 నిజలథే” రిత్యాదిగళిలే అనన్తగుణకనాక ప్రసిద్ధనానవనుడై
 య. (మహిమార్ణవశీకరాణః) గుణార్ణవ త్తినుడై యశీకరా
 ణవానదు - తివలైయిల్ స్పర్శవేద్యమానదు, అత్యల్పమా
 నదు. (మాతుంనశక్యః) మనస్సాల్ పరిచ్చేదికర వుంశక్యమ
 న్ఱు, ఆరా లేయెన్ఱు మపేక్షైయిలేశొల్లుగిటుదు. (శర్వపితా
 మహాద్యైరపి) “ఈశ్వరాత్ జ్ఞానమన్విచ్ఛేత్” ఎన్ఱు, జ్ఞానా
 దికనాకవుం, సర్వసంహర్తావెన్ఱు శొల్లుగిటురుద్ర) నాలుం, అ
 వనైయోదివిత్తవనుమాయ్, జగత్ప్రస్తావాన బ్రహ్మవా
 లుం, ఆదిశబ్దత్తా లే బ్రహ్మభావనైయేయానసనకాదిగళై
 యుం, సర్వరుగం హితానుశాసనంపజ్ఞుగిటు వేదత్వై
 యుంనినైకిగటుదు. మేల్ “సదాస్తువన్తోవేదాః” ఎన్ఱుం,
 “విధిశివసనకాద్యైః” ఎన్ఱుంచొల్లుగైయాలే. (తదియ్యమ
 హిమస్తుతింకర్తుముద్యతాయ) అవనుడైయ పెరుమైయైవు
 శ్శిశవుంశొల్లివిడుగైయన్ఱి కేగ, యిల్లాదదుంశొల్లవుద్యు
 క్తరాకై. (మహ్యంనమోస్తు) ఇప్పడి సాహసికనాకై
 యాలే స్తుత్యవిషయత్వైవిట్టు, ఎనకుగనమసాగరం. (కవ

శ్లో॥ యద్వాశ్రమావధియథామతివాప్యశక్తః
స్తామ్యేవమేవఖిలుతేఽపిసదాస్తువన్తః।
వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చమహార్థవాన్తః
కోమజ్జతోరణుకులాచలయోర్విశేషః॥౮॥

యే) సర్వవర్ణనముఖరాయ. (నిరపత్రపాయ) నిర్లజ్జనాయ
రుక్మిణివనుకుగ. నామపుకముకై యివనుకుగ నిజకేగ
దామెన్టు లజ్జియాతోక్తికై. యస్యమహిమార్థవశీకరా
ణుః - శర్వపితామహోద్యైరపి- తత్వేన-మాతుంనశక్యః,
తదియమహిమస్తుతిం - కర్తుముద్యతాయ - నిరపత్రపా
య - కవయే - మహ్యంనమోస్తు॥ ౮॥

వ్యా.—యద్వేతి. “ఇషుక్షయాన్నివర్తనే” కాణ
మశవుం శెల్లుంకీర్తియాయెన్టు అశవుడై యారుం తంతాం
జ్ఞానశక్త్యాదికశశవుం పుకక్ష్దవార్గశత్తనై, ఉమకుగ
మవ్వశవు పుగముకైకుగ విరోధమిలై. “సాజిహ్వాయా
హరింస్తాతి” వాయ్స్తుతికగవఱ్ఱొకణ్ణతు. “స్తవ్యస్త
వప్రియః” ఎన్నిఱవడియే, స్తోత్రం నమకుగ ప్రియమన్తోవెన్టు
యధాన్నివర్తనాన వస్తుననై, “కరిష్యేవచనస్తవ” ఎన్న
పుణ్ణినాపిలే, ఈశ్వరస్తానేమూట్ట సమాహితరాగిరా
ర్. (యద్వా) పూర్వపక్షనివృత్తిః మున్బల్లోమెన్టవిడం
అర్థమన్వైన్తిటార్. (శ్రమావధియథామతివా) ఇలైప్పెన్టై
యాగవాతల్, జ్ఞానమెన్టైయాకవాతలెన్టుతల్. జ్ఞానశ
క్త్యాదికశశవే స్తోత్రమున్ణిలావలెన్టై. (అశక్తోవిస్తామి)

సర్వప్రకారత్రాలుం అశక్తనేయాగిలుం స్తుతిక్రి తేన్
 (సదాస్తువంతః వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చ పవమేవఖిలుతే
 ప) త్యాజ్యోపాదేయజ్ఞతై ప్పిరిక్రైకుం, త్యాజ్యత్వైపి
 త్పి ఉపాదేయత్తితే అవగాహికైకుమడియాన జ్ఞా
 నశక్త్యాదిగతాల్ అధికరానవర్కతుం. (సదాస్తువంతోవే
 దాః) సర్వకాలసంయోగత్వైయైత్తానవేదజ్ఞతుం. (చ
 తుర్ముఖముఖాశ్చ) ద్విపరార్థకాలావధికరాన బ్రహ్మరు
 ద్రాదిగతుం, అధికారావసానతత్తత్తుం స్తుతిక్రి ఆ సనకా
 దిగతుం. (పవమేవఖిలు) జ్ఞానశక్తిగళళవేయితే. “యతో
 వాచోనివర్తంతే అప్రాప్యమనసాసహః” “యన్నాయస్కుగ
 వాక్ బ్రహ్మజానాతిపురుషోత్తమం” “మామలరావార్ శ
 డైయిక్ వల్ల రేయల్ల రేవాక్తు” “పేశువారెవ్వళపుపేశు
 వర్ అవ్వళవే” “వల్లతోర్ వణ్ణం” “నగ్రాహ్యః కేనచిత్ క్వ
 చిత్”. ఇద్దనేయాగిలుం ఉమక్తుమ్ అవర్కతుకుమ్ వాశి
 యుణ్డేయెన్నిల్, వేదజ్ఞతుకుం చతుర్ముఖాదికతుకుం
 వాశియుణ్డాయరుక్కచ్చెయితే, అవనైయుళ్యపడియే పేశ
 మాట్టామైయైత్తాల్పోలే, ఎనకుం అవర్కతుకుం
 వాశియుణ్డానాలుం ఉళ్యపడి పేశమాట్టామైయిల్ వాశి
 యిలై. ఎరుపోలేయెన్నిల్, (వహర్ణవాన్తర్నజ్జతోరణు
 కులాచలయోఃకోవిశేషః) సర్వపనుహీధరజ్ఞతుకుం నెడు
 వాశిప్పడవైషమ్యముణ్డానాలుం, పెరుణ్డలితే పుక్కమి
 చ్చాన్మమళవిల్ విశేషమిలైయితే, అదుపోలేయితే॥ ౮.

శ్లో॥ కీర్తించు శక్తి శయేనన తేననుకంప్యః

స్తోతాపితుస్తుతికృతేనపరిశ్రమేణ ।

తత్రత్రమస్తుసులభోమమమద్వబుద్ధే

రిత్యుద్యమోఽయముచితోమమచాబ్జసేత్రాః.

వ్యా. — కించేతి. బ్రహ్మాదిగళిల్ క్లాప్తి లెనకుఁ స్తోత్ర
త్తిలేయిక్కికైక్కు అధిక హేతువుణ్ణెన్దిఱార్. పరకరస్పగత్త
గై - ఈశ్వరానుగ్రహహేతువన్దికేర స్తుతికృతమాన ప
రిశ్రమః అనుగ్రహహేతువావ్పడి శీలవానాకైయాలే,
మద్వబుద్ధియానవెనకుఁ మంత్రశ్రమం సులభమాకైయా
లే, అవర్గళిల్ కాగ్ట్టిల్ నాకస్తోత్రాధికారియెన్దిఱార్.
(కిచ్చ) కీర్తించునసామ్యమొక్కియ స్తోత్రత్తిలే అవర్గ
ళిల్ కాగ్ట్టి లెనకరధికారముణ్ణెన్దికుఁ మొరుహేతువు
ణ్ణెన్దిఱార్. (పవస్తోతా) భగవదాభిముఖ్యత్తాలే సంసా
రిగళిల్ కాగ్ట్టిల్ వ్యావృత్తనాయ్, వాయ్పడై త్తప్రయో
జనమిదు వెన్టు, భగవత్ స్తోత్రత్తిలేయధికరి త్తవణ. (శక్తి
తెశయేననతేనుకంప్యః) నమ్మై స్తోత్రమృణ్ణశక్తినెన్టు ఉనక్కు
అనుగ్రాహ్యానాకియేనల్లేణ. (తే) “యతోవాచోనవర్త
నే” “తద్విప్రాసోవిపస్యవః” ఎన్టుమ్, వేదగ్గళుం నిత్య
సూరిగళుం పుగత్తనైలైకాణమాట్టాద మహిమైయైయ
డైయ వునకుఁ పరకర స్తోత్రమృణ్ణకై తేట్టమన్దేయెన్న
తల్, సంసారిగళ్ అభిముఖ్యమృణ్ణకై తేట్టమాన శీలవా
నాకైయాలే, యివస్పృణ్ణంస్తోత్రం మికైయాన ఉనకర

న్నదల్. (అపితు) మఝిప్పడియెన్నతల్, పిన్నైయె
జ్జనేయెన్ఱు సానునయవ్రశ్నమాదల్. (స్తుతికృతేన పరిశ్ర
మేణ) ఉన్నైస్తుతిక్కైయిలే అత్యాదరత్తైప్పణ్ణి, అదుక్కిడా
శశక్తియిల్లా మైయాలే, పుకళివుంమాట్టాదే, తవిరవుంమా
ట్టాదే పదుమిశప్పాలేయితో నీయిజ్జువతు. (తత్ర) అర్థ
మిప్పడియాయ్ నిష్ఠవిడత్తిల్. (శ్రమస్తుసులభోమమ) ఎ
నమగ్విశేషిత్త శ్రమమానదుకుత్తైవఱవుణ్ణైన్ఱుమామ్. (తు)
అవధారణమాయ్ ఎనకేగ్కుత్తైవఝి శ్రమముళ్ళు తెన్ఱు
మాం. (మన్దబుద్ధేః) ఎన్ఱు శ్రమహేతువైశోల్లుగిఱదు. అ
బ్బబుద్ధియైన్ఱై. (ఇతి) ఇప్పడియెన్నతల్, ఆకైయాలే ఎ
న్ఱుహేతువాకచ్చొల్లుతల్. (అయముద్యవః) ఎన్ఱుకొ
ణ్ణుణ్ణానఇన్ద్రపుద్యమం. (ఉచితోమమచ) చశబ్దమవధారణ
మాయ్, ఎనకేగ్ ఉచితమెన్నదల్, సముచ్చయమాయెన
కుగ్ ముచితమెన్ఱు కీర్తశ్లోకత్తోడకూట్టుదల్. (అబ్జనేత్ర)
“అవలోకనదానేనభూయోమాం” ఎన్ఱుం, “ఉత్తామరై
కగ్ణళాల్ నొకాగ్”యెన్ఱుం శోల్లుకిఱపడియే, అవిఘ్న
నస్తోత్రం తలైకగ్ట్టుప్పడి అళిగియతిరుకగ్ణళ్ గళాలే
నొకేగ్ యరుశవేణుమెన్నదల్, స్తోత్రత్తిలేనిలైనిన్దపడి
యైకగ్ణు, “శెన్దామరైకగ్ణ్ణోడుం వఱప్పఱవెన్నుళ్ళే
మన్నినా” నెన్దిఱపడియే ప్రీతియాలే తిరుకగ్ణళ్ కళ్ళకుళి
ర్ న్దపడియైచ్చొల్లుదల్ || ౯.

వ్యా.—నావేక్షసేతి. ఇప్పడి స్తోత్రాక్షేప స
మాదానత్తైప్పణ్ణి, ఈశ్వరనుడైయ శరణ్యతైకుగ్టప్ప

శ్లో॥ నావేక్షసేయదితతోభువనాన్యమూని

నాలమ్ప్రభోభవితుమేవకుతఃప్రవృత్తిః।

ఏవంనిసర్గసుహృదిత్వయిసర్వజమై

స్సాస్వమిన్నచిత్రమిదమాశ్రిత వత్సలత్వమ్॥ ౧౦.

న భగవత్పురత్వత్తై, మేలఙ్గుశ్లోకత్తాలే యరుళిచ్చెయ్కి
తార్. ఇతిత్, ముదల్ శ్లోకత్తాలే సన్ప్రీహ్మదిసామాన్య
వాచిశబ్దజ్ఞాలే జగతార్ రణతయా ప్రతిపాదికగ్నడుకి
తా నారాయణనేయెన్టు, గతిసామాన్యన్యాయత్తాలే కా
రణవాక్యవిషయమాన పరత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్కితార్.
స్తోత్రంపణ్ణి వుపక్రమిత్తవాత్, వాత్సల్యజన్యమాన విశే
షకటాక్షత్తైపృణ్ణినానెన్దిరవిదు ప్రళయకాలత్తిలే అచితగ్
ల్పరాన చేతనరై దయమానమనావాయ్కొగ్గణ్ణి విశేష
కటాక్షత్తైపృణ్ణియుద్ధాకి, అన్తజన్తుకగ్గళుడైయ ప్రవృ
త్తినివృత్తిహేతువాయ్, ఉపకారకనాన వునకుగ్గ సృష్ట
మానజన్తుకగ్గళే ఆభిముఖ్యస్పృణ్ణి ముఖిన్దొడుత్తా య
న్దిఱవితు ఆశ్చర్యమోవెన్దితారెన్టుమామ్. (నావేక్షసేయ
ది) “తదైక్షుశబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి” ఎన్టు అసతగ్
ల్పరాన చేతనరైకటాక్షిత్తిలైయాకిత్, అనాదికాలమ్మ
ణ్ణిపోన్త వపరాధన్తలైపారాదే, అవశీరినుడైయ దుర్గతి
యైప్పార్తు కృపాపరతన్త్రినాయితే అప్పొదుకటాక్షిత్త
దు. అల్లతు ఉన్నైకటాక్షిత్తిలైయేయెన్బారిలైయే. (తతః)
“బహుస్యా” మెన్దిఱ సజగ్లత్తుకుగ్గ ప్పిన్బు భువనసృష్టి
కుగ్గమున్బుణ్ణాన దూరత్తైచ్చొల్లుగిఱదు. (అమూనిభువనా
భవితుమేవనాలం) భోగమోక్షన్తలై సాదిత్తుకొగ్గల్లకై

కుక పకాంతమాన చతుర్దశభువనజ్ఞతానవై ఉణ్ణాకవేమా
 ప్తాదు. వ్యతిరేకనిర్దేశం, అర్థస్థైర్యత్తుకాక, “కోహ్యో
 వాన్యాతఃఃప్రాణ్యాత్” “నతదస్తివినాయతస్యైత్తయా
 భూతజ్ఞరాచరం” ఎన్నకూడవతితే. (కుతఃప్రవృత్తిః)
 ఉన్సజుల్పమొక్తియ ఉణ్ణాకమాప్తాత వివై ప్రవృత్తి
 ప్పతేత్తాలే. సకలోత్పత్తియుం, ప్రవృత్తి నివృత్తియు,
 మున్నుడైయ వొరుకటాక్షఫలమెన్తోవెన్తై. (ప్రభో) జగ
 తాకరణత్వప్రయుక్తమాన వైశ్వర్యత్తై ప్రకాశిషికిరీట
 తు.(సర్వజంతోరేవంనిసర్గసుహృదిత్వయి)నిత్యవిభూతియు
 ణ్ణాయరుకూ, ఇవనీఱు యిత్తుకైయా లే “సపకాకీ
 సరమేత” ఎన్నున్నుడి తనిమైప్పాడాయ్, బ్రహ్మరుద్రా
 ది స్థావరాంతమాన జన్తుజాతత్తుకుక కరణకళేబరజ్ఞై
 కొకడుత్తు కుకజైతీర్తాయెన్నున్నుడి అకారణసుహృ
 త్తానఉన్నకుల్. (స్వామిన్) ఇవనీఱు యుణ్ణాకుకీట
 వితువుప్పేతాగ వేణ్ణీఱు, ఇవైత్తోడుణ్ణాన కుడల్తుడ
 కీతే. “స్వముద్దిశ్య-ఉపాదత్తే” యెన్తితే అభియుక్తర్
 వాన్తై. స్వవృత్తిక్త సకలచేతనాచేతనజ్ఞకుం ఉనకూన
 న్యార్థ శేషమాన స్వామిత్వత్తైయుడైయవనే. (ఇదమా
 శ్రీతవత్సలత్వంనచిత్రం). సకలవాఙ్మన సాగోచరమాన
 త్వద్విషయస్తోత్రత్తుకుక యోగ్యనాప్పడి యెన్నుకూలు
 ణ్ణాన వత్సలత్వమునకుక ఆశ్చర్యమో. “కిమత్రీచిత్రీమి
 త్యాది జగతాకరణత్వత్తాలే సర్వోత్కృష్టనెన్ఱుం “కా

శ్లో॥ స్వాభావికానవధికాతీతయేశితృత్వం

నారాయణత్వయినమృత్యుతివై దికఃకః।

బ్రహ్మశివశ్శతమఖిపరమస్వరాడి

త్యే తేఽపియస్యమహిమార్ణవవిపులస్తే॥ ౧౧.

రణంతు ధ్యేయః” ఎకైయా లే సర్వసమాశ్రయశీయ్య నెష్టుం, “ఏష హ్యేవానందయాతి” ఎకైయా లేపాప్య నెష్టుం సృష్ట్యాదికలై తస్మేతాకష్టజ్ఞైకైయా లే సర్వస్వా మియెష్టుం, తాంస్తోత్రైతేమూఁగుమృడి ముకంకాట్టుకై యా లే ఆశ్రితవత్సలత్వముమ్ శోల్లీగ్రియిత్రి.

వ్యా. — స్వాభావికేతి. కీర్తగతిసామాన్యన్యాయ త్తా లే, నారాయణనే సర్వస్వాత్పరనెష్టు; ఇతిల్, వి శేషణవాచియాన శివశంభ్వాదివాక్యంగళౌలుం ప్రతిపా దిక్రపుడుకిరాక నారాయణనేయెష్టు సర్వవేదాంతవ్యా ఖ్యానమాయ్, అనన్యపరమాన నారాయణానువాక సిద్ధ మానభగవత్పరత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్గితార్. (స్వాభావి కానవధికాతీతయేశితృత్వం) ఇతాల్, పరత్వలక్షణం శోల్లీగిటదు. స్వాభావికశబ్దత్తా లే, కర్మోపాదికమాయ్, అత్తా లే అనిత్యమాయ్, దుఃఖమిశ్రమాన బ్రంహ్మేదికలైశ్వ ర్యత్తైవ్యావర్తికిరజతు. అనవధికాతీతయశబ్దత్తా లే, నిత్య వైయుంము క్తైయెం వ్యావర్తికిరజదు. “సస్వరాడ్భు వతి” ఎష్టుం, “ సత్య కామస్సత్యసంకల్పః” ఎష్టుం నిత్య ముక్తవిషయమాన వైశ్వర్యజ్ఞుం భగవదాయత్తమాయ్ సావధికంగళుమాయ్రుకై యా లే ఈశితృత్వమెన్దిట అ

3.1 శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

సాధారణస్వరూపనిర్దేశత్రాతే, నిర్విశేషచిన్మా త్రంవస్తు
 వెష్టు బౌద్ధగతిగళాన వేదాన్తికలై వ్యావర్తిక్కిఱదు.
 (నారాయణ) సద్భుక్రిష్టిదిసామాన్యవాచిశబ్దక్లైయుం
 విశేషణవాచియాన శివశమ్భుద్విశబ్దక్లైయుమ్ నారా
 యణకపక్కులిలే వ్యవస్థాపిక్కిఱ నారాయణానువాకం,
 చొల్లుగిఱవివర్ధక్తిల్ ప్రమాణమెష్టు ప్రత్యభిజ్ఞైపుణైపుడు
 కిఱతు. (త్వయి) సర్వవేదాంతంగళిలుం సర్వాధికనాక
 ప్రతిపాదిక్కుప్పడుకిఱవనాయ్, ఇవాన్తావుకు వకుత్త
 వనాన ఉకపక్కులిలే. (నమృష్యతి) ఉక్తమాన వైశ్వర్య
 తైప్పిటాతేయైక్కిగిఱవక. (వైదికఃకః) అబ్రాహ్మణ
 ఇత్యర్థః. “యోవిష్ణుంసతతంద్వేష్టి” “విష్ణుభక్తివిహీ
 నో యస్సర్వశాస్త్రార్థవేద్యపి। బ్రాహ్మణ్యంతస్యనభవే
 త్తస్యోత్పత్తిరిరూప్యతా” మిత్యాది. “హిరణ్యగర్భస్స
 మవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేకఽసీత్” “నకీరింద్ర
 త్వదుత్తరః” “ఏకఏవరుద్రోనద్వితియ్యాయతథే” ఇత్యా
 దిగళిలే బ్రహ్మరుద్రాదిగళుకు సర్వేశ్వరత్వమోతాని
 ర్క, శివశమ్భుద్విశబ్దం నారాయణనై ప్రతిపాదిక్కిఱ
 తెన్నెష్టు, ఇప్రమాణంగళళవిల్ అపర్యవసితవక వైది
 కనల్లనెష్టు, యేపిత్తవడియెక్కినేయిన్నిల్, “సబ్రహ్మసశి
 వస్సేంద్రః” ఇత్యాదిగళిలే పరిహరిత్తతెక్కిగిఱదు ఉత్తరా
 ధం బ్రహ్మరుద్రగళోడే సంప్రతిపన్నయేత్తజ్జరాన ఇం
 ద్రనైయుం, పారతంత్ర్యమే స్వరూపమాన ముక్తాత్మస్వ

శ్లో॥ కశ్చీశ్చియఃపరమసత్వసమాశ్రయఃకః

కఃపుణ్డరీకనయనఃపురుషోత్తమఃకః ।

కస్యాయతాయతశతైకకలాంశకాంశే

విశ్వంవిచిత్రచిదచిత్ప్రపిభాగవృత్తమ్॥ ౧౨.

రూపత్వైయుం సమభివ్యాహరికైరయాలే, అవర్గళుడై
య వశీశ్వరత్వం సంప్రతిపన్నమెన్నిటను. (ఏతేపి) ఇప్పు
లకత్తిలే * ఈశ్వరతయాప్రసిద్ధరాన ఇవర్గళుంశేషభూ
తరాక సంప్రతిపన్నరాన వివర్గళుం. (యస్య) “నారా
యణపరావేదాః” ఎన్ఱు, సర్వవేదాన్తప్రసిద్ధియై నిన్ఱె
క్కిటదు. (మహిమార్ణవవిపులస్తే) సర్వేశ్వరమహిమై
యాకిటకడలిలే మారుచిన్ఱుమాత్రమెన్ఱు నారాయణానువా
కంతానే పరిహరియానిన్రతేకిటార్. “యస్యతే” ఎ
న్ఱు, శ్రుతిప్రసిద్ధియైయుం, తమక్కివర్ణత్తిలున్ఱాన సాత్మా
తాగరత్వైయు మరుళిచ్చెయ్గిటార్॥ ౧౧.

వ్యా.—కశ్రీశ్రీయః. ఇదిల్, విప్రతిపత్తిక్షమజ్ఞశక్తియి
లే, తని త్తనియేపూర్ణమాయవన్ఱుసామర్థ్యాపరనామమానలి
జ్ఞజ్ఞతాలే పరత్వత్వై యరుళిచ్చెయ్గిటార్ (కశ్రీశ్రీయః)
ఈశ్వరవ్యతిరిక్తసకల చేతనాచేతనరుం, తంతాముడైయ
స్వరూపస్థిత్యాదికళు కాగక ఆశ్రయిక్గప్పడుకైయాలే
శ్రీశబ్దవాచ్యైయాయరుక్కిట పితాప్తియుమ్, తన్నుడైయ
స్వరూపస్థిత్యాదికళు కాగక పురీమవేణ్ఱుమ్బడియానమే
మైయుడైయారున్ఱె యొక్కియవర్ ఆర్. కింత్నేపే. ఆర్థ

* ఇన్ఱోకత్తిలేన్ఱు పారాంతరం.

మాకవిలైయెన్ద్రపడి. “ ఈశ్వరీ సర్వభూతానాం ” “ ఆ
 స్యేశానాజగతోవిష్ణుపత్నీ ” “ తిరువుకుం తిరువాకియ
 శైల్వ ” నెన్నక్కడవతిరే. (పరమసత్వసమాశ్రయః)
 పరమశబ్దా లే రజస్తమస్సుక్కలైయుం, అత్తోడుసహభి
 వ్యాహృతమానసత్వత్తైయుం వ్యావృత్తికీఱు. శుద్ధస
 త్వత్తు శ్వాశ్రయమాన విగ్రహాదికలై యుడైయవనార్.
 “ మహాకావ్యభుర్వైపురుషసత్వస్యోపప్రవర్తకః ” “ ఆ
 దిత్యవర్ణంతమసంపరస్తాది ”. (కళపుణ్డరీకనయనః) స్వాను
 భవానందశ్చస్తతైయాలుం, ఆశ్రితార్థమ క నీర్ మైక
 చుకు ప్రికాశకనూయుం, సర్వేశ్వరత్వ సూచకమాన
 తిరుక్కణ్ గలై యుడైయవనార్. “ తస్యయథాకప్యా
 సంపుణ్డరీక మేవమక్షీణీ ” “ మహావరాహస్ఫుటపద్మలోచ
 నః ” “ జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష ” “ తాయాయళికిన్ద్రతణ్డామ
 తైక్కణ్డా ”. (పురుషోత్తమః) ఉన్నైయొళియపురుషా
 నాముతక్రప్తతమరాయురక్కీతారార్. “ యస్మాత్ కుర
 మతీతోహ ” మిత్యారభ్య “ అతోస్మిలోకే వేదేచప్రధితఃపు
 రుషోత్తమః ” ఎన్దు, ఆస్తరానదేవరీరే అరుళిచ్చెయ్దిలీరో.
 (కస్యాయుతేత్యాది విచిత్రవిదచిత్త్రి విభాగవృత్తంవి
 శ్వంకస్యాయుతాయు తశతైకకలాంశకాంశే) చిదచిద్వి
 భాగత్తాలుంవర్తికీఱు విన్దజగత్ విచిత్రమామకొణ్డు,
 ఆరుడైయ సజ్గుల్పశతసహస్రైక దేశత్తేలే వర్తికీఱు.
 విచిత్రమానవచిత్తానదు-అత్యంతంభిన్నమానవాకాశాదిక

శ్లో॥ వేదాపహరగురుపాతకదైత్యపీడా
ద్యావద్విమోచనమహిష్టఫలప్రదానైః।
కోన్యఃప్రజాపశుపతీపరిపాతికస్య
పాదోచకేనసశివస్సస్వశిరోధృతేన॥ ౧౩.

శ్లో. చేతనవైచిత్ర్యమాగిజదు కర్తవ్యై వంద చతుర్విధశ
రీరజ్జఘమ్, తద్భ్యోగ్యాదికఘం. అంశమెన్దుకాలోపాదికమ్
అల్పాన్ధత్తిలే. “పాదోస్యవిశ్వాభూతాని” “యస్యాయు
తాయుతాంశాంశే” “మేరోరివాణుర్యవ్యైతత్” ఇదంకృ
త్సమేకాంశే నస్థితోజగదిత్యాది॥ ౧౨.

వ్యా. — వేదాపహరేతి. ఇతిహాసపురాణప్రక్రియై
యా లే, బ్రహ్మరుద్రాదికఘడైయ తేత్రజ్ఞత్వత్వైయుం,
భగవత్పరత్వత్వైయుం అనుభిచ్ఛేయకితార్. (వేదాపహ
ర) “యోవై వేదాంశ్చ” ఎన్దు బ్రహ్మేవుకు వేదచతుస్సై
కొడుక్క, అదు అసురర్గళాలే అపహృతమాక, బ్ర
హ్మేవేదత్వైయిక్రన్తు దుఃఖాన్తర్నినుగ్ననానవళవిలే, విరో
ధికలై యక్రియచ్ఛేయదు మీట్టుకొడుత్త ఉపకారత్వై
చ్ఛిల్లుగిజదు. “తతోహృతేషు వేదేషు బ్రహ్మణోఽశ్చ
లోవిశత్-తతోవచనమీశానం ప్రాహవేదైర్వి నాకృతః”
బ్రహ్మ. “వేదామేపరమంచతుర్వేదామే పరమంధనం-
వేదామేపరమంధామ వేదామేబ్రహ్మచోత్తమం” “తతో
వేదాహృతాస్సుర్వేదాన వాభ్యాంబలాద్దితాః-అన్ధకారా
ఇమేజాతా లోకావేదైర్వివర్జితాః” “వేదాదృతేహికింకు

౩౬ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

ర్యాంలోకాణా వైస్సృష్టుముద్యతః అహంబతమహాదుః
ఖంవేదనాశనజంనుమ” “పాప్తస్థసోతిహృదయంమా
న్తుశోకాయరున్ధయత్ - జగ్రహవేదానఖిలాన్రసాతలగ
తాన్హరిః, ప్రాదాచ్ఛబ్రహ్మణోరాజన్తతస్త్యాప్రకృ
తింయయా” “తతస్తయోర్వధేనాశు వేదాపహరణేనచ-
శోకాపనయనంచక్రేబ్రహ్మణః పురుషోత్తమః” ఇత్యాది.
(గురుపాతక)రుద్రన్,లోకగురువుమాయ, పితాపుమాయి
రుక్మిఅబ్రహ్మవై దుర్వానమేహేతువాక త్తలైయైయటు
న్తు పాతకియాన పాతక త్తైయుంపోకి, త్తలైయటుష్ప
ణ్ణ బ్రహ్మవైయుం జీవిక్తుంపడిపణ్ణి రక్షిత్తపడి. శ్రీమాత్యే
దేవీప్రతిరుద్రః - “తతఃక్రోధపరీతేన సురక్తనయనేనచ-
వామాణ్ణుప్తనఖాగ్రేణ చ్ఛిన్నస్తస్యశిరోమయా - బ్రహ్మ-
యస్తాదనపరాధస్యశిరచ్ఛిన్నంత్వయామమ-తస్మాత్తశా
పసమావిప్రః కపాలీత్వంభవిష్యసి” బ్రహ్మహాకుపితోభూ
త్వాచరన్తీర్థానిభూతలే - తతోహంగతవాన్దేవిహిమ
వస్తంశిలోశ్చయం - తత్రనారాయణశ్రీమాన్ మయాభి
తౌం ప్రయాచితః - తతస్తేనస్వకంపార్శ్వంనఖాగ్రేణవి
దారితం” “మహతీస్రవతీధారాతస్యరక్తస్యనిస్సృతాః-
విష్ణుప్రసాదాత్సుశ్రోణి కపాలంతత్సహస్రధా- స్ఫుటితంబ
హుదాయాతంస్వప్నలబ్ధం ధనంయథా”ఇత్యాది. (దైత్య
పీడాద్యాపద్విమోచన) హిరణ్యరావణాదికళెన్న, త్రిపు
రత్తిలసురర్గళెన్న అదిశబ్దత్తాలే దుర్వాసశ్శాపాదిగతై

నినైకిరిజదు, ఇవర్ గళాలే దేవతైగళుకువరు మా
 పత్తైప్పొకి. (మహిష్టఫలప్రదానైః) తేత్రజ్జత్వేన సం
 ప్రతిపన్నరానవర్ గళుకు స్వసమారాధనతాలే లోక
 మడగ్గ పీశ్వర నెన్ఱు కొణ్ణాడుమ్బడియాన పదజ్జలైకొడు
 త్తపడియాలే. “యుగకోటిసహస్రేషువిష్ణుమారాధ్యపర్మ
 భూః - పునస్త్రైలోక్యదాతృత్వం ప్రాప్తవానితిశుశ్రుమః”
 “బ్రహ్మాదయస్సురాసుర్వే విష్ణుమారాధ్యతేపురా - స్వం
 స్వంపదమనుప్రాప్తాః కేశవస్యప్రసాదతః” “ఏవమేషాం
 సురాణాంచాసురాణాంభాచ్చపిసర్వశః - భయాభయజగ్ర
 రః కృష్ణసుర్వలోకేశ్వరఃప్రభుః”. (కోన్యకత్యాది) ప్ర
 జాపతిపశుపతిగళై త్తనామాల్ వన్ద వాపత్తుకగళోడు
 పిఱరాల్ వన్దవాపత్తుకగళోడు వాళియఱ సాకల్యేన ర
 క్షికిరిణాన్ మఱ్ఱిరివన్. (కస్యపాదోదకేనేత్యాది) ఆ
 రుడైయ తిరువడికళిల్ నిన్ఱుం విఱ్ఱున్దజలత్తై తన్జడైయి
 లేధరిక్కైయాలే అన్ద రుద్రన్ శివనాయ్మఱ్ఱి-పరిశుద్ధనా
 య్మఱ్ఱి. అవనశుద్ధియై విలైత్తుకొగళ్యవు, మవనై శుద్ధనా
 కగళవుం పరమపావనన్ ఉన్నైయొక్కియ వేటార్ తాన్.
 “ద్రవీభూతస్తథాధర్మో హరిభక్త్యామహామునే-గృహిత్యా
 ధర్మపానియ్యంపాదంనాకస్యతుష్టయే” “తొళితంపరయా
 భక్త్యా పాద్యాన్యూదిభిర్చ్ఛితం - తదంబుపతితందృష్ట్యా
 దధారశిరసాహరః - పావనార్ధంజటామధ్యే యోగ్యోస్తీ
 త్యవధారణాత్ వర్షాయుతాన్యధబహున్ నముమోచ

శ్లో॥ కస్యోదరేహరవిరించిముఖప్రసృజ్యం

కోరక్షతీమమజనిష్టచకస్యనాభేః ।

క్రాన్తానిగీర్యపునరుద్గిరతిత్వదన్యః

కన్తకేనవైషపరవానితిశక్యశఙ్కః ॥ ౧౪.

తదాహరః". శశుముఖనిత్యాది "నలంతిగర్భశడైయాన్
ముడికొగ నై మలరుం నారణ్ పాదత్తుమాయం కల
న్తిశ్చిపునల్". ౧౩.

వ్యా.—కస్యోదరే. ప్రమాణానుకూలమానతరగ
రూపన్యాయత్తాలే ఉక్తమాన భగవత్పరత్వత్వై నిగమిక్రి
తార్. (కస్యోదరేహరవిరించిముఖప్రసృజ్యం) బ్రహ్మరుద్ర
ముఖమాన సకలపదార్థజ్ఞుం మహాప్రళయత్తిలే, ఆరు
దైయ పక్కలిలే లయిత్తిరుక్రిజుడు. " సదేవసోమ్యే
దమగ్రాసీత్ " ఎన్నిటపడియే ద్విపరార్థకాలం నామరూ
పజ్ఞలైయిత్తు, " తమఃపరేదేవపీఠీభవతి " ఎన్నిటపడియే
సర్వేశ్వరన్యకగ్ర లిలేకిడక్రిజుపడి. "బ్రహ్మాదిమప్రలీనేషున
ష్టేలోకేచరాచరే - ఆభూతసంస్థ వేప్రాతే ప్రలీనేప్రకృ
తౌనుహాన్. ఏక స్తిష్ఠతివిశ్వాత్సా సతునారాయణఃపరః"
ఇత్యాది. సంహ్వరాదిగళిలుంకర్తీభవిశ్చుమిడైత్ బ్రహ్మ
దీకళోడు పిపీలికాదికళోడు వాశియిలైయెన్తై. (కోరక్షతీ)
హరవిరిజ్చి ముఖప్రసృజ్యత్వై రక్షిక్రిజారార్. " నహి
పాలనసామర్థ్యం ఋతేసర్వేశ్వరంహరిం " "నసంపదాం
సమాహారే విపదాంవినివర్తనే (అజనిష్టచకస్యనాభేః)

మహాప్రళయ త్తిన్ అపి భక్తమాయాకిరీడకిరీట ప్రపజ్ఞమ్
 యారుడైయ తిరునాభీకమల త్తిన్ నిష్ఠ ముత్పన్నమాయ
 శ్రీతి. మహాభారతే మార్కణ్డేయ సమాఖ్యానే - “సృజ
 త స్తస్య దేవస్య వత్సం సూర్య సమప్రభం - నాభ్యాంపినిస్స
 తం తస్య తతోత్పన్నః పితామహః”. సుపక్ష్ణవైకుణ్ఠసం
 వాదే - “యత్తత్పద్మమభూత్పూర్వం తత్రబ్రహ్మేవ్య
 జాయత-బ్రహ్మణశ్చాపి సమ్భుతః శివ ఇత్యవధార్యతాం.
 శివాతగాండః సమ్భుభూవపతత్సృష్టిచతుష్టయం” ఇత్యా
 ది. (కాన్వా) బ్రహ్మదిస్థావరాంతమాన ఎల్లార్ తలైయి
 లుం తిరువడికలైవైత్తవనార్. తిరువడికలైత్తలైయిలేవై
 త్తవనో, తిరువడికలికీడ్రితుకైయుణ్ణవనో శుశ్వరనె
 న్నితార్. “సంమైస్సరాణా” మిత్యాది. (నిగీర్యవునరుద్ది
 రతి) అవాంతరప్రళయవిషయం. (త్వదన్యఃకః) ఇష్టడిసర్వ
 ప్రకారరక్షకర్ ఉన్నైయొళియ మశీర్కర్. (కేనవైషవర
 వానితిశక్యశఙ్కః) ఇతరరాలే పరతన్త్రమెన్ఱుమ్ శక్యశక్త
 మాయుకిరీటతో. “సన్నిధేఖిలున్యాయఃప్రవర్తతే”యెన్ఱు,
 వేరేశిలరైశంకికైళ్ళుసం భావనైయేయిలైయెన్ఱై. ఒరువణజ
 నకనాయ్, ఒరువణజన్యనా, యెరువణశేషియా, యెరు
 వణశేషనా, యెరువణ శ్రియఃపతియా, యెరువనుమా
 పతియా, యెరువణ పుణ్డరీకాక్షనా, యెరువణవిరూపా
 క్షనా యెరువణ గరుడవాహననా, యెరువణ ఋషభ
 వాహననా, యెరువణ పాతకియా, యెరువణ శోధ

౪౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ త్వాంశీలరూపదరితైఃపరమప్రకృష్ట
సత్త్వేనసాత్త్వికతయాప్రబలైశ్చశాస్త్రైః
ప్రఖ్యాతదైవపరమార్థవిదాంమతైశ్చ
నైవాసురప్రకృతయఃప్రభవంతిబోధ్యమ్॥ ౧౫.

కనా, యొరువకపురుషోత్తమనా, యొరువకపురుషనా,
యొరువక శిరస్థితపాదపంకజనాయ్, ఒరువకపాదపాం
సుమాత్రమాయ్, ఒరువక సూరిదృశ్యనాయ్, ఒరువక
వేతాశదృశ్యనాయ్, ఇప్పడి తమఃప్రకాశశల్లే పోలే రుద్ర
నుకుం సర్వేశ్వరనుకుమ్ నెడువాశియుణ్ణాకైయా
లే, రుద్రనుకు అన్మదాదిగళోపాది తేత్రజ్ఞతైయా
లే, ఈశ్వరత్వశంకైయిలై. బ్రహ్మపుకుం సమానన్యా
యత్తా లే యీశ్వరత్వశంకైయిలై యెన్మతాయ్త్తు॥ ౧౪.

వ్యా.—త్వామ్శీలేతి. నావేక్షసేయిల్, వేదాన్త
ప్రథమపాదోక్తకారణత్వంచొల్లుకిటదు. ప్వాభావికత్తిల్,
గుణోపసంహారపదార్థంచొల్లుకిటదు. కశ్రీశ్రియిల్, త్రిపాద
త్తిలర్థంచొల్లుకిటతు. వేదాపహరత్తిల్, ఉపబృహ్మణమాన
అర్థమ్చొల్లుకిటదు. కస్యోదరత్తిల్, ప్రమాణానుగృహీత
తర్కసిద్ధపరత్వంచొల్లుకిటదు. ఇనియితి, లిప్పడిధృఢతరప్రమా
ణసిద్ధమాయరుక్క, “ ఆసురీంయోనిమాపన్నాః” ఎన్నిట
పడియే, ఆసురప్రకృతిక శవనైయిత్తిప్పదేయెన్మవర్ X శ్రి
వుక్కిన్నాతాకితార్. అథవా, “యారుమోర్నిలమైయ
నెనవటివరియ వెమ్మెరుమానె” స్తు దుష్ప్రకృతికల్ కణ్

పడాదోక్తియప్పెటువదే యివ్విలక్షణవిషయమెన్ఱుమాం.
 (త్వామ్) సర్వాధిక నాయి వ్యాఞ్నావుకు వకు త్తవునైఁ.
 (శీల) “మహతోమందైః”. నా వేక్షసేన్ఱిటశ్లోక త్తిల్ శ్చో
 ల్లుకీఱస్వభావం. అదాకిటతు-సర్వాధిక నా యిరున్దువైత్తు.
 “బహుస్యా” మెన్ఱిటపడియే ఇవశ్చీఱిన్ఱిపుపేటు తన్ను
 తా, యభిమానియుం తా నేయానిరుక్షే. (రూప) కఃపు
 ణ్డరీక నయనమెన్ఱిటపడివు. “హిరణ్మయఃపురుషోద్భవశ్చ తే”
 “తస్య యథాక ప్యాసంపుణ్డరీక మేవమక్షిణీ” “నీలతోయద
 మధ్యస్థా” “నభూతసంఘసంస్థానోదేహియాస్యవరమాత్మ
 నః” “నతస్య పాక్రీకృతామూర్తిర్కృంసమజ్ఞాస్థి సంభవా”
 ఇత్యాది. (చరితైః) “క్రాంత్యానిగీర్యపునరుద్ధిరతి”
 ఎన్ఱుం, “వేదాపహరగురుపాతక” ఎన్ఱుమ్ శోల్లుకీట అతి
 మానుషచేష్టితంగళాలుం. (పరమప్రకృష్టసత్వేన) “పరమ
 సత్వసమాశ్రయఃకః” ఎన్ఱు శుద్ధసత్వమయమాన విభూతి
 యోగతాలుం, “క్షయంతమస్యరజసఃపరాకే” “తమసః
 పరస్తాత్” “స్వసత్తాధారకంసత్వంమిశ్రసత్వాద్విలక్షణం”
 ఇత్యాది. (సాత్వికతయాప్రబలైశ్చ శాస్త్రైః) వేద త్తిల్ సా
 త్వికరుగ హితానుశాసనంపణ్ణుం జ్ఞానభాగతాలుం “అ
 గ్నేశ్శివస్యమాహాత్మ్యమిత్యారభ్య” “సాత్వికేష్వధకల్పే
 ఘమాహాత్మ్యం అధికంహరేః” ఎన్ఱు శ్రీమాత్సృపురాణ
 త్తిలే సత్వోద్రిక్తనాన బ్రహ్మవికావ్యామాకైయాల్లే
 ప్రబలమానశాస్త్రంగళాలుమ్. (ప్రఖ్యాతదైవపరమార్థవి

౪౨ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ ఉల్లజ్జితత్రివిధసేమసమాతిశాయి

సమ్భావనంతపరిబ్రథిమస్వభావం ।

మాయాబలేనభవతాపినిగూహ్యమానం

పశ్యన్తి కేచిదనిశంత్యదనన్యభావాః॥ ౧౬.

నాంమత్తైశ్చ) ప్రఖ్యాతమానదైవత్వేనుడైయ యథార్థవి
ష్టుకగ్రాహ్యుడైయ మతంగళాలుం, సృష్టివాక్యం, నారా
యణానువాకమ్, సుబాలోపనిషత్, అంతర్యామిబ్రా
హ్మణాదికళితే సర్వాధికనాక ప్రఖ్యాతనాయరుకైగ్రా
పవంపిశిష్టం (త్వాంతసురప్రకృతయః బౌద్ధమేవసప్రభ
వంతి) “ఆసురీంయోనిమాపనాన్” ఇత్యాది॥ ౧౭.

వ్యా.—ఉల్లంఘితే త్యాది. “మహాశ్వానస్తుమా”
మిత్యాదికళిత శొల్లుకిఱపడియే, ఉన్నైన్పెఱుంసత్సరి
త్సరికల్ కాణపెఱువతేయెన్టుం, “యారుమోర్ నిల
మైయనెన వటివెళియవెమ్మెతుమాన్” ఎన్టు అతుతన్నే
తొన్ఱిరుకిఱతార్. (ఉల్లజ్జితేత్యాది) త్రివిధపరిచ్ఛేద
రహితమాయ్, సమాధికసంభావనైయుం కడందుశ్శుడ
నుడైయప్రభుత్వతై. విభుత్వాద్దేశ పరిచ్ఛేదరహితః,
నిత్యత్వాత్కాలపరిచ్ఛేదరహితః, సర్వప్రకారిత్వేన పున
కొన్ఱితి యోగ్యవస్త్యంతరాభావాత్ వస్తుపరిచ్ఛేద రహి
తః, సదృశవస్త్యంతరాభావాత్ తులయాప్రస్థాదినా
వా పరిచ్ఛేదరహితః ఇతివా. అతపవసమాధికదరిద్రీః.
(మాయాబలేన) భగవత్స్వరూపతై మత్తొకుం ప

శ్లో॥ యదణ్డమణ్డా న్తరగోచరఞ్చయ

ద్దశో త్తరాణ్యావరణానియానిచ ।

గుణాఃప్రథానంపురుషఃపరంపదం

పరాత్పరంబ్రహ్మచ తేవిభూతయః॥ ౧౭.

కృతేబలత్తాలే యెన్నదల్, దివ్యవిగ్రహత్తై యితరసజా
తయ్యమాకుం ఆశ్చర్యశక్తియోగత్తాలే ఎన్నతల్.
(భవతాపినిగూహ్యమానం) “ఆత్మనంమానుషంమన్యే”
“అహంవోబాంధవోజాతః” ఎన్ఱ ఆల్ ప్పార్ త్తుళితరు
మున్నాలే మత్తొక్క పుట్టతేయాగిలుం. (పశ్యంతి కేచిదని
శంత్వదనన్యభావాః) సత్ప్రకృతికళాయరుప్పార్ శిలమ
హత్తొక్క లీ సర్వకాలముం ఉల్లపడికాణానిన్ఱార్ కల్.
(త్వదనన్యభావాః) ఉన్నెయొక్కియవేటునినైవిల్లాదవర్
కలెన్నతల్. ఉన్నెయొక్కియ ఉపాయా న్తరమటియా
తవర్ కలెన్నతల్. ఇప్పడికళాలే జ్ఞానత్తుకునైయొ
క్కియవిపయాంతరమిల్లాతవర్ కలెన్నదల్॥ ౧౬.

వ్యా.—యదణ్డమితి. కీర్తనప్రతిపాదిత సర్వేశ్వ
రత్వత్తుకుప్రతిసంబద్ధితయా వపేక్షితమాన శ్శుశితవ్య
జాతత్తై ప్రపంపీకరికీర్తార్. (యదణ్డం) చతుర్దశభువ
నాత్మకమాన వణ్డంబన్ఱాక. “అణ్డానాంతు సహసాన్ఱా”
మిత్యాదియిల్ శొల్లుగిపడియే, అణ్డసమూహంయాతొ
న్ఱు. (అణ్డాంతరగోచరంచయత్) అణ్డాధిపతిలోకేశ్వ
రదిక్పాలనరపతి ప్రముఖమాయ్, స్థావరజంగమాత్మకమాన

అణ్డాన్తర్వర్తిసమూహంయాతోష్టు. (దశోత్తరాణి) మేఘా
 మేలుమ్ దశగుణితమానవారి, వహ్ని, అనిలా, కాశం
 కళుం, భూతాదికళుం, మహానుం, కార్యోన్ముఖమాన ప్ర
 కృత్యం శమానఆవరణజ్ఞలే యివై శిల. (గుణాః) అతు
 చేతనరై బద్ధిష్టదు గుణద్వారా వాగైయా లే బద్ధకారణ
 మాన సత్వాదికల్. (ప్రధానం) అవికృతప్రకృతి ప్రదే
 శం. గుణాఃప్రధానం ఎన్టు గుణగుణికలై ప్పిటిన్తు స్పేశుకిఱ
 తు, గుణజ్ఞలైయే జగతా రణమాకచ్చొల్లుగిఱ సాంఖ్యమ
 తమవైదిక మేఘకైకాక. (పురుషః) బద్ధాత్మసమష్టిః.
 అణ్డాన్తరగోచరమెన్టు వ్యష్టియైచ్చొల్లుకైయా లే ఇదుస
 మష్టివిషయం. (పరంపదం) కార్యకారణోభయావస్థ
 ప్రకృత్యాశ్రయాత్ యేత్రజ్ఞాదానన్దాత్ పరమ్పదం,
 “ హిరణ్మయేపరేలోకే” ఇత్యారభ్య, “ జ్యోతిషాంజ్యోతి
 స్తద్యదాత్మ విదోవిదుః” “పరమేవ్యోమః” “సోశ్నుతే”
 “ త్రిపాదస్యామృతందివి” “యత్రపూర్వేసాధ్యా స్సన్తి
 దేవాః” “అత్యర్థానలదీప్తంతత్ స్థానం విష్ణోర్మహాత్మనః-
 స్వయైవప్రభయారాజః” “దుష్ప్రిత్యుండేపదానవైః” “త
 త్రగత్వాపునర్నేమం లోకమాయాన్తిభారత” ఇత్యాది.
 ప్రథిత్యాపాద్విభూతిః. (పరాత్పరం) బ్రహ్మదిగళిల్ పర
 ర్ముక్తర్, అవర్కళిల్ పరరాననిత్యసిద్ధర్. (బ్రహ్మచ)
 శుద్ధసత్వమయమాయ్, పరంజ్యోతిర్మయమాయ్, సౌన్ద
 ర్యసౌకుమార్యాది కల్యాణగుణగణోపేతమాయ్, బృహ

శ్లో॥ పశీవదాన్యోగుణవాన్యజుశ్శుచి
 ర్మృదుర్దయాఋర్మధురస్థిరస్సహః-
 కృతీకృతజ్ఞస్త్వహసిస్వభావత
 స్సహస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః॥ ౧౮.

త్వబృహణత్వ గుణయోగతా లే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమానది
 వ్యవిగ్రహం. “సపరస్పర్శశక్తీనాం బ్రహ్మణస్సహనంతరం”
 “మూర్తంబ్రహ్మ” “శాంతానంతమహావిభూతి పరమం
 యద్భ్రహ్మరూపంహరేమూర్తంబ్రహ్మతతోపియత్ప్రియ
 తరంరూపం యదత్యద్భుత” మిత్యాది. (తేవిభూతయః)
 విభూతి శరీరశబ్దజ్ఞత్ పర్యాయమాకైయా లే, శరీరత
 యాశేషజ్ఞత్. “విభూతయోహరేరేతాఃజగతస్సృష్టిహే
 తవః” “యానిమూర్తాన్యమూర్తానియాన్యత్రాన్యత్రవాక్ష్వ
 చిత్”. “సన్నివైవస్తుజాతానానిసర్వాణితద్వపుః” “తత్స
 ర్వంవైహరేస్తను” రితి విభూతిశరీరశబ్దయోః పర్యాయ
 త్వంశాస్త్రేషుప్రసిద్ధం॥ ౧౯.

వ్యా.—వశీత్యాది. కీర్తశరణ్యనుడైయ వుత్క
 ర్షంశోల్లి, యితిలుభయవిభూతినాథనై నమ్మాల్ కిట్టలా
 మోవెన్టు కూశాదపడి, యాశ్రితర్ కిక్రియునుడైయా
 న కల్యాణగుణంగళిలే పన్నిరండుగుణంగళై యరుళిచ్చె
 య్కిరార్. అథవా, కీర్తసర్వేశ్వరత్వం శోల్లిశ్రీయమ్,
 యినిశోల్లిప్రమాన సమస్తకల్యాణ గుణాత్మకతయై
 యరుళిచ్చెయ్కితారెన్టుమాం. (వశీ) కీర్తచ్ఛాస్త్రము

౪౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

తవ్యతైయ తకవశ త్తిలే నడ త్తివ ర్తికు మై. ఇత్తా లుం, స్వతంత్రకవక లిలే గుణంకిడవైల్ అతు పెరువిలైయ నా మెన్టుమిడం శొల్లుగిఱు. “సర్వస్యవశీ, సర్వస్యేశా నః” “జగద్వశేవర్థత ఇదం”. అథవా, తన్నుడైయతిరువడి గళి లానుకూల్యముడైయార్ వశ త్తిలే తాళునిరు మెన్టు మాం. “ఇమాన్త మునిశాద్దులకింక రౌ సముపస్థితౌ-అజ్ఞాప యయధేష్టం వైశాసనంకరవావకిం. అజ్ఞాపయనుహాబా హూబ్రూహియ త్తేవివక్షితం”. “స్వయమేవహరిర్వప్రేవి ప్రపాదావనేజనం” అనన్యాధీనత్వమిత్యాది ఆశ్రితపరతన్త్రీ నాయురుకు మిరుప్పు పిఱరొక వెన్టాల్ నివారకర్క్కి మైయాలే, స్వతన్త్రీకార్యమాయురుకుం, (వదాన్యః) ఇప్పడి ఆశ్రితపరతన్త్రీనాయ్చెయ్యుం కార్యమెన్నెన్నిల్, తన్నెయ్యుం తన్నుడైమైయయు మవర్ కళుక్కుకొడుక్కు మా దార్యత్తైచ్చొల్లుగిఱు. “ప్రియవాక్దానశీలశ్చ వదాన్యఃప రిక్తీతః” “యఆత్మదాబుదాః” “ససర్వానర్థిమౌవృ ష్ట్యా సమేత్యప్రతినంద్యచ” “ఉదారాస్సర్వపవైతే” “నతేరూపం”. (గుణవాక్) తన్నెయ్యుమతన్నుడైమైయెయ్యుం అవర్ కళుకు కొడుకుమిడత్తిల్, అవర్ గళ్, తన్నె యుం తడ్గళ్ శిఱుమైయెయ్యుమ్ పార్ త్తు పిర్ కాలియా మే, అవర్ కళళవాక తన్నెయ్యమైకుం శీలం. “మహ తోమందైః” గుణప్రకరణమైకైయాలే గుణవా నెన్నిఱు. గుణసామాన్యత్తైచ్చొల్లుగిఱుదన్టు, గుణవిశేషత్తైచ్చొల్లుగిఱ

మ. గుణ్యతయీగుణమెన్నిటవడియే, అనుసంధాతావుకె-
 ప్పదు మొకకవిడవాణ్ణామైయాలే శీలతైగుణశబ్దతాలే
 శొల్లుగిడు. సాలశబ్దంపుడు సామాన్యవాచియాయరు
 కిరజవిత, వృక్షపశేషతైక్లాట్టుమాపోలే. “అజాయ
 మానః” “కోన్వస్తికసాంప్రతంలోకేగుణవానె” స్తుతా
 డగ్గి. “ఇత్స్వోకువంశప్రభవః బభూవగుణవత్తరః” “స
 హిదేవైరుదీర్ఘస్య” ఎన్నిటవడియే, శీలకార్యమవతార
 మేకై. (ఋజుః) ఇప్పడి తన్నెయమైత్తుకొండు
 పారుందుంపోడు, ఆవర్గల్ నానారుచికళానాల్ మేట్టి
 లేఁటకా లేనీరేత్తుమాపోలే, యవర్గల్ శెవ్వైకేగడేశె
 వ్వైయాంపడి శెవ్వియనాకై. ఆర్జవమావదు. ఆశ్రితవి
 షయత్తిల్ మనోవాకాయంగళాలే ఏకరూపనాకై
 “యజ్ఞాతీయోయాదృశోయత్స్వభావస్తజ్ఞాతీయస్తాదృ
 శస్తత్స్వభావః” “తద్వైతథాస్తుకలమోయమహేహాస్వ
 భావః యావాన్యథావిధగుణోభజతేభవంతం తావాం
 స్తథాపిధగుణస్తదధీనవృత్తిస్సంశ్లిష్య సీత్వమిహతేనసమా
 నధర్మా” ఇత్యాదయః (శుచిః) ఇప్పడిఉపకరికుమిడ
 ట్టెన్, ఒరుప్రయోజనత్తైకగణిశియాతే, వెలుంపుటత్తి
 లే వుపకరికుంభావశుద్ధియై చొల్లుగిడు. “యోర్ధేశు
 చిస్సహిశుచిః” నిత్యసంసారియై స్వసమ్బంధమేహేతువా
 క నిత్యసూరిగళోడే యెరుకోర్వైయాకగవల్ల పావన
 త్వతైచొల్లుగిటతెన్నవుమాం. “పావనస్సర్వలోకానాం

౪౮ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

త్వమేవరఘునందన" కర్తృకాండే - "భక్తిరష్టవిధాహ్యే
షా యస్త్విష్టేచ్ఛేపివర్తతే - సవిప్రేంద్రమునిశ్రీమాన్
సయతిస్సచపణ్ణితః - మయాపూజ్యస్సదాచాసౌ మధ్యక్షః
శ్వపవోపియః - తస్మైదేయంతతోగ్రాహ్యం సచపూజ్యో
యథాహ్యహం". (మృదుః) సంశ్లేషత్తి లిప్పడియిరుకిరి
వన్, ఇవర్ గళీ విశ్లేషత్తిలాశ్రిమాహ్వా నెన్నిటతు. ఆత్మగు
ణప్రకరణమాకై యాలే, మానసదౌర్బల్యత్తైచ్చొల్లుగిటదు.
“నైవదంశాన్మశకాన్” “నజీవేయంక్షణమపి” “అవ
గాహ్యర్ణవంస్వప్స్యే”. (దయాళుః) ఆశ్రితవిషయదుఃఖ
త్తిలసహనాయురుకైర్. దమై-పరదుఃఖాసహత్వం. “సప
కాకీనరమేత” “వ్యసనేషుమనుష్యాణాం” ఇదుసర్వసా
ధారణమానాన్, ఆశ్రితవిషయత్తిల్ కృపైలవాఙ్మనస
గోచరమితే. “ప్రియోహిజ్ఞానినోత్కర్థ” మితి. “స్త్రీప్ర
నష్టేతికారుణ్యాత్”. “సతంనివతిత” మిత్యాది (మధు
రః) నిర్థయనానాలుం విడవొణ్ణాదస్వారస్యత్తై చొల్లుగి
రదు. నానావిధరుచికళాన జన్తుక్ గళుకు అవ్వవర్
నిలైగళితే యినియనాయురుకైర్. “రసోవై సః” “ఏష
హ్యేవానందయాతి” “రసగ్ హ్యేవాయంలభ్యానందీభ
వతి” ఇత్యాదయః (స్థిరః) ఇప్పడిసర్వరసికనాయురుకిరి
వన్ పక్కలిలే, అల్పానుకూల్యం పణ్ణినార్ కుర్ తనక్
న్తరణ్ణరానార్ ఓరోధిగళానాలుం అవర్ గళాలప్రకంప్య
నాయురుకైర్, “నత్యదేయంకథంచన” “అభయంసర్వ

(౫) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౪౯

భూతేభ్యః" "ఎన్నడియారదుశెయ్యార్". (స్థిరః)
 ఆశ్రితరుడైయప్రాతికూల్యంగళాలుం, అవికృతరా యి
 రుకుమెన్టుమాం. (సమః) ఆశ్రయికుమిడత్తిల్,
 జ్ఞానవృత్తాదిగళిల్ కుత్తొన్దిరుందార్ గళేయాకిలు, మా
 శ్రయణీయత్వే సమరాకై. "సమోహంసర్వభూతేషు"
 "శుడుపెడుప్పమిలీశణ్", "కొల్ తైకాళామైయిళాతాణ్"
 (కృతీ) కర్తుముద్యుక్తవాణ్. ఇప్పడిఆశ్రయిత్తాల్ అవర్
 గళుడైయకర్తవ్యాంశ మెల్లాంతనక్కే యనుష్ఠేయ మె
 ణ్దిరుకుం. ఆదికర్మణిక్తః. అథవా, ఆశ్రితర్ గళి తన్నై
 లభిత్తాల్, ఇహన్దవర్ గళి పెన్ద్రారాయరుకై యన్ది
 క్కే, తణ్ పేతాయరుకై. "అభిషిచ్యచ" "తవచార్ధః
 ప్రకల్ప్వతే". (కృతజ్ఞః) ఇప్పడితానవర్ గళుకు ఎల్లావు
 పకారణ్దలైప్పణ్ణినాలుం, అవర్ గళి అడియిల్ పణ్ణిన అ
 ల్పానుకూల్యత్తైకు వాలాకనినైత్తిరుకుమ్. అవర్ క
 ల్ పణ్ణి మపకారముమఱియాణ్. "అవిజ్ఞాతాసహస్రం
 శుః" తాణ్ పణ్ణిన వుపకారముమరియాణ్. "ఋణంప్రవృ
 థమివమేహృదయాన్నాపసర్పతి" ఎన్దిరుకు మవణ్. అ
 వర్ గళి తిఱత్తిల్ తాణ్ శెయ్యప్పెతాత కుత్తొన్ది నినై
 త్తిరుకుమెన్టుమాం. "శిరసాయాచతః". (త్వమసి)
 ఆశ్రయత్తిల్ నలక్కల్ గుణం పెతాతపడియరుకు మెన్ను
 దల్. ఇన్దుణ్ణళుంతన్నైప్పరీనిఱం పెలుప్పడి స్పృహణి
 య్యనూ యిరుకుమెన్నుతల్. (స్వభావతః) ఇన్దుణ్ణళి

శ్లో॥ ఉపర్యుపర్యబ్జభువోపిపూరుషాః
 ప్రకల్ప్య తేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ ।
 గిరస్త్యదేకైకగుణావధీప్సయా
 సదాస్థితానోద్యమతోఽతిశేరతే॥ ౧౯.

ఆవిద్యమెన్నుతల్, ఆవిద్యమ్- అవిద్యాకల్పితమ్. ఔపా
 థికమెన్న లాకాదపడి నై సర్గికమెన్నిటదు. (సమస్తక
 ల్యాణ గుణావృతోదధిః) ఎల్లాగుణజ్ఞులకుల్యాణమాయ్,
 నిరతిశయభోగ్యజ్ఞుమా యనుభవిక విక్రిద్వార్ కుక క
 లైకాణవృణ్ణామైకొరు కడలెన్టుమత్తనై యెన్నిటార్.
 “మతిక్షయాన్నివర్తంతే నగోవిన్దగుణక్షయాత్”॥ ౧౮.

వ్యా.—ఉపర్యుపరి. ఇద్గుణజ్ఞుకుక సంఖ్యై
 యిల్లాతవోపాతి, ఓరోగుణజ్ఞుకుక వధియిలై యెన్నిటార్.
 (అబ్జభువఃఉపర్యుపరి- తేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ పూరు
 షాఃప్రకల్ప్య) తిరునాభీకమలత్తిలే అవ్యవధానేనపిఱన్తు,
 అవనోడేయోదిన చతుర్ముఖనుకుకమేలే, అవనై మను
 ప్యకోటియిలేనిఱుత్తి, తేయేశతక్రమత్తాలే మనుష్యగన్ధ
 ర్వాది బ్రహ్మాన్తమాగ ఆనందావధిసిన్ధ్యర్థమాక బ్రహ్మ
 కుకలైకల్పిత్తు. (ఏకైకగుణావధీప్సయాసదాస్థితాగిరః) ఆ
 నందగుణమొస్తైయుం ఎల్లైకాన్ గైయిలే ఇచ్చెయాలే
 ఉద్యోగిత్తు, సర్వకాలముంస్థితైకళానవైదికగీర్కళానవై.
 ఏకైకవైగైయాలే, జ్ఞానానందావహమానయువత్వాది
 కల్లెన్లెన్కిటదు. “సదాస్థితావేదగిరః” ఎన్టు, నిత్యత్వా

శ్లో॥ త్వదాశ్రితానాంజగదుద్భవస్థితి

ప్రణాశసంసారవిమోచనాదయః ।

భవంతిలీలావిధయశ్చవైదికా

స్త్యవదీయగమ్భీరమనోనుసారిణః॥ ౨౦.

పారుషేయంకలై చ్చొల్లిశ్రీత్రకవుమాం. వేదాక్షరరాశి
యన్నాతే, వేదగీర్గలైన్దిటతు “వేదశబ్దేభ్యవవాదా” ఎన్ని
టపడియా లే లొకికశబ్దజ్ఞభుం వైదికశబ్దజ్ఞభాకైయా లేశో
ల్లుగిటదు. అవై అన్దగుణజ్ఞలైక్కణ్డపడి యెన్నెన్నిల్, (నో
ద్యమతోతిశేరతే) ఉద్యోగదలైయానవిత్తోయ, మేల్
కాల్ వాణ్ణిత్తినవిల్లై. “నైషానందస్యమీమాంసాభవతీ”
ఇత్యారభ్య, “సమకోబ్రహ్మణఆనన్ద” ఇతి, “యువాస్యా
త్”. స్వరూపగుణజ్ఞభుక్తుముపలక్షణమాతల్, యువత్వత్తా
ల్ వన్దతే జన్సెచ్చొల్లుదల్. అధ్యాయకఇతిజ్ఞానం, ఆ
శిష్టఇతిశక్తిః, దృశిష్టఇతివీర్యం, బలిష్టఇతిబలం, తస్యైవ
మిత్యైశ్వర్యం, “త్రైయుధ్యతాతవయువత్వ ముఖైర్దుశౌ
ఘేరిత్యాదయః॥ ౧౯.

వ్యా—త్వదాశ్రితానామితి. కీర్తచ్ఛొన్నగుణం
కళుక్కుభోక్తాక్కలాన వాశ్రితర్ పెరుమైయై యరుళి
చ్చెయ్గిటార్. “అస్మిన్నస్యచతద్యోగంశాస్తి” ఎన్నివనా
లేవన్ద పెరుమైయై యుడైయవర్ కళళ విదువానాల్, అ
వకాపెరుమైయై పరిచ్చేదిక్కవొణ్ణాదెన్నుమిడం కింపున
రాయసిద్ధమన్తో వెన్దిరారెష్టుమాం. (త్వదాశ్రితానాం)

బ్రహ్మాండరుద్రాద్రాదీనాం సనకాదీనాంచ. దేవరై దూరనిష్ఠు
 అశ్రయిక్రీట బ్రహ్మాదిగళై, సృష్టిస్థితి సంహారంగళై
 యువదేశ క్రమత్తాలే పెరితి, సంసారవిమోచ నత్తై
 యుంపణ్ణ శక్తరాసవికాపు, అనన్యప్రయోజనరా యాశ్ర
 యికుగమవర్కళై అవైత్రీణ్ణుచ్చైయ్యప్పార్ త్తాల, లీలై
 యాగానిష్ఠదు. ముక్తర్ దేవరోడే లీలారసమనుభవికుగ
 మ్మోదు సంకల్పత్తాలే జాత్యాదికళైసృష్టిస్థితితే అనుభవి
 ప్పదు. “సంకల్పదేవనశ్రుతేః” “సంకల్పదేవాస్యపిత
 రస్సముత్తిష్ఠంతి” జగత్సృష్ట్యాదిపాప్తియిల్లామై పోక్కి,
 శక్తియిల్లామైయాలే తవిరుకితారల్లర్. ఆదిశబ్దత్తాలే,
 అనేకశరీరాంతర ప్రవేశనియమనంకళైనినైక్కి అదు. జగ
 ద్ద్వైపారవర్జం. భోగమాత్రసామ్యలిక్ష్ణాచ్చ. అథ
 వా, (జగదుద్భవస్థితిప్రణాశ సంసారవిమోచనాదయఃలీ
 లాఃత్వదాశ్రితానాంభవన్తి) ముముక్షు సిస్మత్తుయావి
 తేసృష్ట్యాదికళై. నిరతిశయభోగ్యతైయే స్వరూపమా
 యిరుక్కు, సంసారవిమోచకరక్షాకీటవిదు ఆశ్రితార్థమా
 కవితే. ఆదిశబ్దత్తాలే తదర్థమాక అనేకావతారశ్శళై, తి
 రుక్కురవైయి, అనేకవిగ్రహపరిగ్రహాదిగళై. (విధయశ్చ
 వైదికాః) “ఇదంకురుఇదంమాకార్షీః” ఎష్ఠ, స్వతంత్ర
 మాన వైదికవిధికుం. (త్వదియ్యగంభీర మనోనుసారి
 ణః) అనన్యప్రయోజనరాయాశ్రయి త్తవర్ గళుడైయ గం
 భీరమానమనస్సై విశేష్ణానిష్ఠన. మనస్సుకుగ గామ్భీ

శ్లో॥ నమోనమోవాఙ్మనసాతిభూమయే
 నమోనమోవాఙ్మనసైకభూమయే-
 నమోనమోనస్తమహావిభూతయే
 నమోనమోనస్తదయైకసిన్ధవే॥ ౨౧.

ర్యమావదు - తుద్రమానవిశ్వరూపిణీ తా తా తా తా
 తే, అనన్యప్రయోజనమానై. “బ్రహ్మవాదిసోవదన్తి”
 “సహ్యావాచవ్యాసఃపారాశర్యః”, “పతత్రబ్రాహ్మణా
 స్సంమర్శినః” ఇత్యారభ్య, “యథాతేతత్రవర్తేరక తథా
 తత్రవర్తేథాః” “నినైతోటుంశోల్లుంతోటుం నెంచిడిం
 చుకుం” ఎన్టు భగవద్విషయత్తి లివ్వళవు అవగాహియా
 తార్కు, “నిధిధ్యాసితవ్యః” “విజ్ఞాయప్రజ్ఞాంకుర్వీత”
 “అత్తానంధ్యాయథ” ఎన్టు, విధికిర అతిరే. త్వదియ్యమా
 న గంభీరమనస్సై అనుసరియానిష్ఠన వెన్టుమాం. “శు
 తిస్త్రితిర్మమైవాజ్ఞా”॥ ౨౦.

వ్యా.—నమోనమశ్చతి. ఇదుకుకీర శ్రీశ్వర
 నుడైయ స్వరూపతాల్ వద్ద పుతరక్షత్తుకుం, ఉభయ
 విభూతియోగతాల్ వద్ద వైశ్వర్యత్తుకుం, గుణోతరక్ష
 తాల్ వద్ద నీర్ మైకుంతోశ్రితి, “జితస్తే” ఎన్టు శ్వేత
 ద్విపవాసికలైపోలేయుం, “నమఃపురస్తాదధపుష్పతస్తే”
 ఎన్దిఅ అన్బుననైపోలేయుం, “యారుమోర్ నిలమైయనె”
 ప్త ఆక్రవాదైపోలేయుం, శరణ్యనుడైయ పెరుమైయై
 యనుసద్ధికిరతార్. ఇతుకుమున్పు ప్రాప్యస్వరూపంశో

౫౪ శ్రీయాశవద్యోగస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

గ్లిశ్రీగ్రామ్, ఇతిత్, ప్రాప్తావిః స్వరూపంచొల్లుగిఱదెన్టు
 మాం. కీఠ్ శరణ్యస్వరూపంచొల్లుగ్లిశ్రీగ్రామ్, మేల్ శొల్లప్ప
 గుగిఱ శరణాగతియై యితీలేప్రస్తాపిక్కిఱా రెన్టుమాం. వా
 జ్జనసాతిభూమయే నమోనమః, ఎత్తనైయేనుం జ్ఞానా
 ధికరుం స్వయత్నత్తాల్ అఱియప్పకాగ్ లవర్ గళుడైయ
 వాజ్జనస్సుక్క భూమియాయరుక్కిఱ వునకుగ్. “యతో
 వాచోనివ ర్తంతే” “యన్నాయంభగవాన్ బ్రహ్మజానాతి
 పురుషోత్తమం” నమః ఎన్టు అహంకారమిల్లాద స్వరూ
 పత్తైచ్చొల్లుగిఱదు. “అనాత్మన్యాత్మబుద్ధిః” “అహమపి
 నమమ” ఇత్యారభ్య, “ఇత్యేవంమమతాంయోజయన్తి
 అతోనమఇతి” “ద్వ్యక్షరస్తుభవేన్ద్రుత్సు స్త్ర్యక్షరంబ్ర
 హ్మణఃపద” మిత్యాది. నమశ్శబ్దం - పర్యాయమాకైయా
 లే శరణాగతియై ప్రస్తాపిక్కిఱదాగవుమాం. వీప్సెయా
 లేఅందస్వభావస్తుకుగ్తోగ్లి వరుళిచ్చెయ్గిఱార్. “స
 కృతేనమః ద్విస్తేనమః” ఇత్యారభ్య, “సహస్రకృత్వస్తే
 నమః అపరిమితకృత్వస్తేనమః” ఇత్యాది. (వాజ్జనసైక
 భూమయేనమోనమః) నీకాట్టకాగ్ న్బారుడైయ వాజ్జన
 స్సుక్క గుకేగ్ నిలమాయరుక్కిఱ ఉనకుగ్, “భవన్తి
 భావాభూతానాం మత్తపవప్రధగ్విధా” ఇత్యాది. (అనం
 తమహావిభూతయే) అపరిచ్ఛేద్యోభయ మహావిభూతిక
 నాయరుక్కిఱ ఉనకుగ్ వాజ్జనస్సుక్క గుకగ్ భూమి
 యాకైకగ్డి, అపరిచ్ఛేద్య మహావిభూతిక నాయరుక్కిఱ

శ్లో॥ నధర్మనిష్ఠోస్మి నచాత్మవేదీ

నభక్తిమాంస్త్యచ్ఛరణారవిదే ।

అకించునోఽనన్యగతిశ్శరణ్య

త్వత్పాదమూలంశరణమ్మృషద్యే॥ ౨౨

ఉన్నైవాత్మనస్సుకకళుకేక కభూమియాంబడిప్పణ్ణ మప
రిచ్చేద్యతయై కొండు సింధువాయిరుకేకట పునకు
“యదిశకోఽపిగచ్ఛత్వం” ఎన్ఱు సర్వశక్తియై వోరిడచ్చి
యైకొండు పరిచ్చేదికకలాంపడి యితే కృపైయను
డైయనిరవధికత్వం॥ ౨౧.

వ్యా॥ — నధర్మనిష్ఠోస్మి. తమ్ముడైయ అధికారత్తై
చొచ్చి కొండు, ప్రస్తుతమాన ప్రపత్తియై ప్రయోగికి
తార్. కీర్తించున్న ఉపేయానుకూలమాన ఉపాయత్తై
యనుష్ఠికికట తెన్ఱుమాం. కీర్త, త్వాంశీల, ఉల్లంఘితఎన్నిట
విడత్తిలేదుప్పకృతికల్ ఉకపెరు మైయైయరియార్ కల్,
సత్ప్రకృతిగళటివార్ కలెన్ఱాల్ “నమోనమః” ఎన్నిటల్లోక
త్తిలే స్వరూపత్తైపరతంత్రమాక ఉణర్ న్దవనుకేక యివ్వి
షయం పాప్ర్యమావదు. స్వతంత్రనుకు పాప్ర్యమన్
రెన్నిటదు. ఆశ్రయికుమిడత్తిల్, స్వశక్తియైకొండా
శ్రయికుంవిషయమన్ఱు; తన్నుడైయ ఆకించిన్యత్తై మున్ని
ట్టుకొం డాశ్రయికుంవిషయమెన్నితార్. (నధర్మనిష్ఠో
స్మి) ధార్మికనావే నెన్నితేనల్లే. నాస్తిక నెన్నితేనల్లే,
ధర్మత్తిల్ నిష్ఠైయడైయేనల్లే. శిలర్ ధార్మిక నెన్ఱు నిన్ఱై

౫౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

కైకకుం, నాను మెనకుం నా మైయుండెన్టు భ్రమి కైక
కుం, తా నేళిలప్రవృత్తియానిష్టానాగిల్ తా నేళెయ్తి
డుగవెన్టు నీకైపిడుగై కుం వేండువడుండి త్తనై; ఉన్తిరు
వడికలై పాపి కైకకుం హేతువాంపడియాన ప్రవృత్తి
యిల్ నిష్టైయిలైయెన్. (నచాత్త వేదీ) ఆత్మదర్శనంపణ్ణి
పోరుమవర్ గలైప్పోలేళొన్లి నిర్బన్ధిత్తిలే, కర్తయో
నుస్తానత్తా లే క్షీణపాపనానవనుకుం ఆత్మయాధాత్మ్యద
ర్శనమాయిరుక్క, అతిలైయన్టుపోదే, తత్సాధ్యమానజ్ఞా
నమిల్లా మైఅర్థసిద్ధమాయిరుక్క, జ్ఞానమిలైయెన్లిఱదు, “బ
హునామ్ జన్మనామ నేజ్ఞానవా” నెన్టు, జన్మాన్తరసంస్తా
రత్తా లేజ్ఞానంపిఱక్కలామితే ఎన్నిల్, అదువుమిలై యెన్లి
తార్. (త్వచ్చరణారవిందేనభక్తిమాన్) ఇవ్వాత్సావుకుం
నాధనాయురున్టుళ్ళ ఉన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమాన
తిరువడిగళి లనవరతభక్తియై యుడైయవనల్లే. కర్త
జ్ఞానంగలైఅంగమాగవుడైత్తానభక్తియంగం తా నిలైయన్టు
పోదే, యదువుమిలైయన్టోవెన్నిల్, పూర్వోక్తప్రకార
త్తా లే జన్మాన్తరసంస్తార్ ముతవియుండాగలామితే
యెన్నిల్, అదువుమిలైయెన్. “కుళిత్తుమూన్తనలై”
“నోరీని నొన్బు” “కత్తొవగళ్ళొ పిన్ శెన్టై” న్టుం. (అ
కించనః) యివైయిలైయెన్ను మనుతాపమెన్ను, ఇవై
యుండాకైకుం టుప్పాన ఆత్మగుణమెన్ను, అధికారిశక్తి
వాంఛాదిక లెన్ను యివైరీని యుడైయేనల్లే. (అన

శ్లో॥ ననిందితంకర్మతదస్తిలోకే

సహస్రశోఽయన్నమయావ్యధాయ ।

సోఽహంవిపాకావసరేముకున్ద

క్రద్వామిసమ్ప్రీత్యగతిస్తవాగ్రే॥ ౨౩.

నృగతిః) ఇప్పడి నమ్మేక్కిటకైకుకై ముదలిదైయాగి
ల్, పుటంపేరక్షకరాయరుప్పార్ పక్కలిలేపోనాలోవె
న్నిల్, పుటంపాటు పుకలిలైయెన్నుతల్, “ఉన్నైవిట్టా
న్టమాశ్రికిర్ క్కిన్దిలే” నెన్దిటపడియే, ఉన్నైయొక్కియచ్చె
ల్లాతవ నెన్నుదల్. (శరణ్య) తమ్పక్కల్ ముతలిల్లాతా
న్తుంశరణవరణార్హరితే. (త్వత్పదమూలం) “మామేకం
శరణంప్రజ” ఎన్టు దేవర్ తిరువడికలైమూలమెన్దిటదు, సాల
భ్యాదిగుణజ్జలైయుం ఇతరావయవజ్జళుమొక్కియ తిరువ
డిత్తామనైకలైయేనినైక్కిటదు. (శరణంప్రపద్యే) ఓరోధి
నివృత్తిపూర్వకమాన కైజగర్వసిద్ధికుకై ఉపాయమాక
వధ్యవసిక్కితే. “ఉపాయేగృహరక్షిత్రోః, అహిర్బు
ధ్యసంహితైయిలేయితినుడైయ స్వరూపంశోల్లుగిటదు.
“అహమస్మ్యపరాధానామాలయః”. శ్వేతాశ్వతరే“యో
బ్రహ్మణంవిదధాతిపూర్వం”. ఇంద్రోకణ్డల్ అధికారిస్వ
రూపముం శరణాగతిప్రయోగముం చొల్లిశ్రీగ్రామేత్తు॥ ౨౨.

వ్యా—ననిందితం. అనుకూలజ్జళిలైయెన్టువెటుక్క
వేణ్డా, ఉణ్డానయోగ్యలైయు మొక్కిక్కవశ్రీగ్రాననిషిద్ధానుస్థా
నంకళిలైయాకిల్, నన్ మైకలైయుణ్డాకి పురుషార్థతైయుం

౫౮ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

తరుగిటో మెన్లు, భగవదభిప్రాయమాక ప్రతికూలజ్ఞలౌ లే
 పూర్ణ నెన్లితార్. (సహస్రశోయంసమయావ్యధాయనిం
 దితం కర్తుతల్లోకేనాస్తి) ఆయిరంపడజ్ఞుఎన్నాల్ వణ్ణప్ప
 డాతమ యాతోరునిందితకర్మముండు - అతిపాతకమహా
 పాతకాదిగళ్ళే, అరుశాస్త్రీతిలిలై. అనుష్ఠాతాక్కల్ ప
 క్కలిల్లాద నిషిద్ధజ్ఞుం శాస్త్రీతిలే కాణలామితే. (సో
 హం) నిషిద్ధజ్ఞలైయనుష్ఠిత్తు, ప్రియశ్చిత్తజ్ఞి విభీయా
 తే, తప్పచ్చెయ్తోమెన్లిట అనుతాపము మిన్ఱి కేగ్ యిరు
 క్కిటనాక. (విపాకావసరే) అవై పక్వమాయ్, అనుభ
 వత్తైయొక్కియ పోక్కడియిల్లాదవవనైయిల్. (ముకున్ద)
 ముక్తిభూమిప్రద ఇద్దుర్దశైయైప్రాప్తనానవనుక్తుమ్ దేవరే
 ఉజ్జీవనహేతు వెన్నుమిత్తైయేబుద్ధివణ్ణి. “దురాచారోపిస
 ర్వాశీ కృతఘ్నోనాస్తికఃపురా” “నోషోయద్యపితస్య
 స్యాత్” “వధార్హమపికాకుస్థః కృపయాపర్యపాలయత్”
 “తస్మాదపివధ్యంప్రపన్నంప్రతిప్రయచ్ఛన్తి” అహిర్బుధ్వి
 సంహితాయాం “అనేనైవప్రపన్నస్య భగవంతంసనాత
 నం - తస్యానుబధ్ధాః పాప్సానస్సర్వేనశ్యన్తిత్తత్క్షణాత్”
 “కృతాన్యనేనసర్వాణితపాంసితపతాంవర” “సర్వేతీర్థా
 సుర్వయజ్ఞాఃసర్వదానానిత్తత్క్షణాత్” “కృతాన్యనేనమో
 తుశ్చతస్యహస్తేనసంశయః.” (అగతిః) దేవరీరుడైయ నీర్
 మైయేయన్ఱియేయెన్నుడైయగతిశూన్యతైయేహేతువాక
 (సంప్రతిక్రద్దామి) దేవర్కు పరిహరిక్కు వొణ్ణాతదశైయిలే

శ్లో॥ నిమజ్జతోఽనంతభవార్ణవాంత

శ్చిరాయమేకూలమివాసిలబ్ధః -

త్వయాపిలబ్ధంభగవన్నిదానీ

మనుత్తమంపాత్రమిదందయాయాః॥ ౨౪.

దేవర్ సకల్ గుణహానియైశ్శంకికు-వృషి సాధనానుష్ఠానవృణ్ణి ఫలమృతాతారైష్పిలే కూప్పిదానిష్టేః. (తవాగ్రే) “హీ”రేషాహిమమాతులా” వృణ్ణిదేవర్ తిరుమున్నే.

వ్యా.—నిమజ్జతః. ఉన్నుడైయభూర్వృత్తియిదువాయిరుక్క, క్రందామియెన్టు నంకుబ్బిమ్మోలే కూప్పిడువదెత్తాలేయెన్న, సంసారార్ణవత్తిలే అఱ్ఱున్దుగిటవెనక్క, నిర్దేతుకకృపైయాలే ఉణ్వాశియై యటివిత్తాయ్. “కూశం శేయ్యాదుకొణ్ణాయెన్నై కూ-వికొల్లాయ్ వన్దన్దో” ఎన్దిటపడియే, పాశ్చ్యాయత్తాలే ఉణ్ తిరువడిగ్గైపాశ్చిక్కైక్కుమ్, అంతకృపైయే హేతువెన్టు దయైకరత్యత్వత్తాలే కూప్పిడుగితే నెగిణార్. ఎనక్కదేవరైలభీక్కై పెతాప్పేతానాప్పేలేయితే, దేవరుడైయకృపైక్కు మెన్నుడైయ లాభమెగిణార్. (అనంతభవార్ణవాంతర్ నిమజ్జతః) (అనంతః) త్రివిధపరిచ్ఛేదరహితః. ఎన్నుడైయ సంసార తైపరిచ్ఛేదికి లుమ్, దేవరుడైయ ప్రభావ తైపరిచ్ఛేదిక్కొణ్ణాదెగ్గై. (భవార్ణవ) విశేషణమాయ్ కరై కాణవొణ్ణాత సంసారార్ణవత్తిలే, “అవారార్ తుణైయెన్దలై నీర్ కుడలుళుంతు” మెన్దిటపడి

శ్లో॥ అభూతపూర్వం మమభావికింవా

సర్వం సహే మే సహజం హి దుఃఖం ।

కిన్తు త్వదగ్రేశరణాగతానాం

పరాభవో నాథన తే నురూపః॥ ౨౫.

యే అమృన్దుగిట వెనకెన్ న్నపుమాం. సనకాదికలైప్పోలే
కణ్ణుమ్మిలేయిరుంజేనొం. (చిరాయ) అనాదికాలమెల్లా
మృన్దుగిట వెనకు అమృన్దుకైయొమ్మియ పరిహారంపా
ర్ కక వఱియాదవెనకు. (కూలమివలభ్యోసి) “ఉకాపేర
రుళాలక్కరైయేటి” యెన్నుంపడియే అమిత్తన్దుగిటవిడత్తి
లే కరైకాట్టినాప్పోలే లబ్ధనాగానిన్దాయ్. (త్వయాపిల
బ్ధం) దేవరాలుంలభికకప్పట్టదు ఎనకు దేవర్ పెతాప్పే
తానాప్పోలేయితే, ఎతిర్ చూళల్ పుక్కుత్తిరింద దేవ
ర్ కుక్కు మివ్వస్తు. (భగవత్) జ్ఞానాదిగుణపూర్ణరాన దే
వరుడైయ పేతెన్నుమిడం నానేవొల్ల వేణుమో వెకగై.
(ఇదానీం) దేవరుంనన్దైయమ్మి విడవేండుంపడియాన దు
ర్ధలైయిలే. (అనుత్తమంపాత్రం) ఉత్తమోత్తమమాన
పాత్రం. (ఇదం) రక్షకాపేత్తైక్కు యినియిలైయెన్దు మి
వ్వస్తు. (దయాయాః) రక్ష్యవిషయముండాకిల్ తానుం
డాం దేవర్ దయైక్కు॥ ౨౪.

వ్యా.—అభూతపూర్వమితి. సంపక్కల్ న్యస్తభర
రాయరుక్కిలపుమకు, “తత్తస్య సదృశంభలేత్” ఎన్ని
జపడియే, కండిరుకైక్కు స్వరూపమాయరుక్క, ఇట్లనేనిర్ప

(౬) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౬౧

ద్వికరకర డవీరో వెన్న, ఎన్నుడైయ వనర్థత్తై పరిహరికర
 చ్చొల్లుగి తేనల్లేక, ఆశ్రితరుగ విషయజ్ఞశౌల్ వరుం పరి
 భవం రక్షకరానదేవరుగ తేజోహానియెష్టు అత్తైప్పరిహరి
 కరచ్చొల్లుగి తే నెన్దితార్. (మమఅభూతపూర్వం భా
 వికింవా) నరకగర్భవాస జననమరణక్షేపాదికళే యా
 త్రైయామ్ పోన్దవెనకుగ, ముక్తపు అనుభూతమన్దికేగ
 యిని అనుభావ్యమాయరుప్పదొరు దుఃఖముండో. కింత్నే పే.
 (సర్వంసహే) ఆధివ్యాధికల్, పరపరిభవం, శీతోష్ణాదికల్
 తద్విశ్లేషజనితదుఃఖం, ఇవై శ్రీఘ్న యివర్ సహిక్క వల్లరా
 య్ చ్చొల్లుకితార్లర్. ఆత్మానిత్యక, కాలమనాది, ఇవై
 శ్రీఘ్న ప్పొలుత్తు ఉల్ కోతిపోలే నశియాదేకిడన్ద వాళ్చ
 ర్యత్తైకరణ్ణుగొల్లుగి తార్. (మేసహజంహిదుఃఖం) అనాది
 కాలంకర్మ మే నిరూపకమాగపోన్దవెనకుగ, అతికఫలమా
 నదుఃఖముం, సహజమన్తొ. (కింతు) పొలుకర వొణ్ణైతొ
 ణ్ణు. (త్వదగ్రే) సర్వ శేషియామ్, సర్వత్రసన్నిహిత
 రాన దేవర్ ముక్తపే. (శరణాగతానాంపరాభవః) ఉక్త
 పక్కల్ న్యస్తభరరాయరుకుగ మవర్ కళుకుగ, శబ్దాది
 విషయప్రావణ్యతాల్ వన్ద ఎళివరవు, “ పావియేనైప్పతి
 నీకాట్టిప్పడుప్పయో” “కిటిచెయ్ తెన్నైప్పతి ట్టిన్దంకె
 డుప్పయో” వెష్టు విషయసన్నిధియేతుడన్దె ఎళివరవా
 యితే అనన్యప్రయోజనర్ కిర రుప్పదు. బహువచనత్తాలే
 గొల్లుగిటదు, ఒరు త్తనుడైయ వెళివరవు సజాతియర్ కాగ

౬౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నిరాసకస్యాపినతావదుత్సహే
మహేశహతుంతవపాదపజ్జరజమ్ ।
రుషానిరస్తోఽపిశిశుస్తనన్థయో
నజాతుమాతుశ్చరణౌజిహ్వసతి॥ ౨౬.

కవనదేశానై. “ఎంగనుం తేటువరుమరె” నిటపడియే, ఉ
నకుకైపుకున్దవర్ గళు మున్నుడైయరక్షణత్తిల్ అతిశం
కైపణ్ణువార్ గళెకానై. (నాథ)ఇదు తన్నరళునాడాకిల్,
దేవరుక వరువదుణ్ణో. ఉడమై నోపువడుగై వుడైయవను
కెళివరవన్ణో. (తేనానురూపః) “సర్వపాపేభ్యోమో
క్షయిష్యామి” ఎన్టు దేవర్ కరనురూపవన్టు. అతుతనక్క
సహ్యమేకానై॥ ౨౭.

వ్యా.—నిరాసకస్యాపి. దేవరుడై యరక్షణాభా
వత్తాల్ వన్ద తేజోహానియైయుంపారాదే, యెన్నెకైగ
విమమెన్టుం, నాకవిడప్పార్ కిరిటిలే నెన్టుమ్, తన్నుడై
యలగతికత్వత్తాలే తమ్ముడైయమహావిశ్వాసత్తై యావి
షు రికిరతార్. (నిరాసక స్యాపి) రక్షకత్వంస్వరూప
మాయరుకిరిట దేవర్, నిరాసకరాక ప్రసంగమిల్లె. ఇప్పు
డిప్పట్టదేవర్ నిర్గుణరాయ్ నిరాసకరానాలుం. (తవపా
దపంకజంతావద్ధాతుంనోత్సహే) రక్షకముమాయ్, పా
ప్తముమాయ్, భోగ్యముమానతిరువడిగై, నాకముంతర
మున్నుంబిట్టు జీవికగ్రతైప్పణ్ణుగిటిలేక. “ కండారికక్ష్
వనవే కాదలన్తాకశేయ్దిడినుం కోణ్ణానైయ్గలతియా

కులమకల్మషోలే” ఎన్టు దేవర్ రక్షకరన్ధ్రియిలే యొక్కి
 ద్దొలుం, పుటమ్బుపోక్కిన్దైయెన్దై. (మహేశ) “తమీ
 శ్వరాణాంపరమంమహేశ్వరం” “ఈశ్వరీమసర్వభూతా
 నాం” ఎన్టు ఇప్పొల్లుగిటవడియే, నిరుపాధికనిర్వాహకనా
 నవనే. సంసారత్తిల్ బన్ధంగల్మషోలే, కర్మోపాధికబన్ధమా
 య్ పుటమ్బేపోయుజ్జీవిక్కి తేనో. “సుహృదంసర్వభూ
 తానా” మెన్టుం “సర్వేషామేవలోకానాంపితామాతాచ
 మాధవః” ఎన్టుం, నిరుపాధికమానపరిపుం, సమ్బన్ధముం, పు
 టంపేయున్దాయ్, దేవరై విట్టుపోయుజ్జీవిక్కివో. (స్తనం
 ధయశ్శిశుఃపూనిరస్తాపి) స్తన్యమేధారకమాన శిశువాన
 దుజననియాలే క్రోధమడియాకకైకవిడప్పట్టాలుం, స్వర
 క్షణత్తిల్ శక్తియిన్దికేగ తదేకరక్త్యమాన దళైయొచ్చొ
 ల్లుకిటదు. ఇవాన్తవస్తు ఈశ్వరైకరక్త్యమాయ్, నిత్యస్త
 నంధయమాయితే యిరుప్పదు. “అరిశినత్తాలీన్ద తాయకత్తి
 డినుంమశ్రివల్ తన్నరుల్ నినైంతేయ్దుక్కువి” “ఈ
 న్దతాయె” న్దుం “అరిశిన” మెన్టుం విరుద్ధధర్మమేకాశ్రయ
 త్తిల్ సంభవియాదెన్దై. పితాపుకుహితార్థమాగ క్రో
 ధంసంభవిక్కిలుం, మాతృవిషయత్తిల్ క్రోధసంభావ
 నైయిల్లైయితే. (జాతు) కృత్తైయానపోతోడు, ఆదరిత్త
 పోతోడువాయట. (మాతుశ్చరణౌజిహ్వసతి) కైయాలే
 తల్లకైయన్దికేగ, కాలాలేతల్లిలు మన్దకాలైక్కట్టిక్కుల్లు
 మత్తనైయొక్కియ, పుటంపేపోగప్పరాదాప్పోలే॥ ౨౬

శ్లో॥ తవామృతస్యద్వినిపాదపఞ్చ జే
నివేశితాత్మాకథమన్యదిచ్ఛతి ।
స్థితేఽరవిదేమకరద్వనిర్భరే
మధువ్రతోనేతరురకంహివీక్షతే॥ ౨౨.

వ్యా — తవామృతస్యద్విని. ఎన్నడైయ వనన్య
గతిత్వత్తాల్ విడమాట్టాదవశవేయో, దేవర్ భోగ్యతై
యిలేయఱ్ఱుద్దినమనస్సుం వేటొన్ఱిల్ పోగమాట్టాదెకా
తార్. (తవామృతస్యద్వినిపాదపఞ్చజే) పాప్తముమా
య్, భోగ్యముమాన దేవర్ తిరువడికళిలే. “విష్ణోఃపదేవ
రమేమధ్వపుత్రః” “రసోవైసః” “తేనేనులరుంతిరుప్పాత”
మెట్టు శృతిసిద్ధమితే ఉన్నడైయభోగ్యతై. (నివేశితా
త్మా) దేవరుడైయ నిర్దేతుకమానప్రసాదత్తాలే నివేశిక్ర
ప్పట్టమనసానతు. అభోగ్యముమాయ్, అపాప్తముమా
న హేయవిషయక్లళిలే పఱికిప్పొన్దమనస్సు, సూరిభోగ్య
మాన దేవర్ తిరువడికళిలే అవగాహిక్కుమోదు, దేవ
ర్ ప్రసాదమేవేణ్డావో. (కథమన్యదిచ్ఛతి) “మయ్యాస
క్తమనాః” ఎన్నిఱపడియే, దేవర్ తిరువడికళిలే సక్తమాన
మనస్సుతద్వ్యతిరిక్తవిషయక్లలై శ్రద్దైవణ్ణుప్పడి యెఱ్ఱనే.
ఉకావాశియైయు మఱిన్ఱువైత్తు, వైతన్యప్రసరద్వారమా
నశ్శతు, విషయాంతరంగలై వితుమ్బుమ్బడియెంగనే. (అర
విందేమకరందనిభకరేస్థితే) సుఖస్పృశకమాయ్, మధువా
లేపూర్ణమాన శెన్దామరైయానదు, భోక్తాకలైక్కు

శ్లో॥ త్వదఙ్గిముద్దిశ్యకదాపికేనచ
 ద్యథాతథావాపిసకృత్కృతోఽజ్జలిః ।
 తదైవముష్ణాత్యశుభాన్యశేషత
 శ్శుభానిపుష్ణాతినజాతుహీయతే॥ ౨౮.

టిత్తవసర ప్రతీక్షమామనిరగ. (మధువ్రతః) మధువే జీ
 వనమానపదార్థ మెన్నుతల్, మధుసమృద్ధమానవిడత్తిలే
 పరుకకగడవోమెకాకిఱ సంకల్పత్తైయుడైయపదార్థ మె
 న్నుదల్. (ఇతురకంసవీక్షతే) కిట్టుకైయేలరిదాయ్, కిట్టి
 నాల్ నాకుననైకర పోరాదే, యిరుకిఱముళ్ళిప్పువి
 లేశెన్టు, పణియాదొక్కిగైయన్దికేగ, కటాక్షిప్పతుంచె
 య్యాదు. (హి) ఇదుపదేశికగ వేణుమో దేవరుగ, సం
 ప్రతిపన్నమన్టా. “ఎంకుప్పోయుయ్ కేనిన్నిజైయడియే అ
 డైయలల్లా” లెన్దిరాదో॥ ౨౭.

వ్యా.—త్వదంఘ్రిం. “త్వత్పాదమూలంశరణం
 ప్రపద్యే” ఎన్టు నీర్ పణ్ణినప్రపత్తి యెన్టు మమైయుమో,
 విరోధినివృత్తికుగ మభిమతసిద్ధికుగమెన్న, మమోవా
 కాగయన్దల్ మూన్టాలుంపణ్ణినప్రపత్తియెల్లాంవేణుమో.
 “బద్ధాంజలిపుటం దీనంయాచంతశరణాగతం” ఎన్దిఱకా
 యికమాన వంజలివొన్టుమమైయాదో వెన్దిఱారితిల్. (త్వ
 దంఘ్రిం) నిరుపాధిక శేషియాన ఉన్నుడైయ నిరతిశయ
 భోగ్యముమామో, సర్వసులభముమాన తిరువడికై. ఇ
 త్తాల్ ప్రాప్యముమామోప్రాపకముమామో, పాప్తముమా

యిరుక్కిటపడియై చొట్టుకొని. (కదాపి) ఇచ్చెప్పిటన్
 పోమకాలమెట్టై. ఇత్తాల్, వసంతగ్రీష్మదిశుక్ల కృష్ణపక్ష
 పూర్వాష్టాషరాష్టాదికాల నియతమైయుండై యజ్యోతిష్టో
 మాదికలి లితుళ్ళుణ్ణాన వ్యావృత్తి. (కేనచిత్) ఇత్తాల్, త్రై
 వర్ణికత్వ, గృహమేధిత్వ, కృష్ణ కేశత్వ, వేదవేదాక్షవిద్యాధి
 కారనియమముడై యకర్తృజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి. అగై యాల్
 సర్వాధికారమెట్టై. (యథాతథా) ప్రకారనియమమిట్టై యెన్ని
 టను. ఇత్తాల్, శాస్త్రజ్ఞలిల్ ప్రకారవిశేషనియమముణ్ణాన
 కర్తృజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి. (వాచపి) ఎన్ఱు వికల్పసముచ్చయ
 సూచకమాన అవ్యయంగల్ ఇరణ్ణాలుం, ఒప్పిలే నియత
 మానకర్తృజ్ఞలిల్ లితుళ్ళుణ్ణాన వ్యావృత్తి శోల్లుకిటదు. (సకృ
 త్కృతః) ఎన్ఱు యావజ్జీవాధికారమాన నిత్యకర్తృవ్యావృ
 త్తి శోల్లుకిటదు. (అంజలిః) జాయాదిసహకారిసాపేక్ష
 మాన అశ్వమేధాదికలిల్ కాట్టి లితుకుణ్ణాన సుకర
 త్వం శోల్లుకిటతు. (తదైవ) దేశాంతరే కాలాంతరే దేహా
 న్తరే ఫలప్రదమానకర్తృజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి శోల్లుకిటతు. (అశు
 భాన్యశేషతః) సర్వపాపజ్ఞఘంఘువలిడాతపడియేపోగై
 “సర్వపాపేభ్యోమోక్షయిష్యామి” ఇత్తాల్ ఒరుపాపఱ్ఱు
 క్కొరు ప్రాయశ్చిత్తమాన ద్వాదశవార్షిక, సంవత్సరచా
 ద్రాయణ, కృచ్ఛాదికలిల్ వ్యావృత్తి. (ముష్ణాతి) “ముషస్తే
 యే” “పంచిత్తుముఱ్ఱిన్దవిర్ద” “శుమ్మెనాదేకై విష్టోడి”

శ్లో॥ ఉదీర్ణ సంసారదవాశుశుక్షణం

క్షణేన నిర్వాప్య పరాశ్చ నిర్వృతిమ్ ।

ప్రయచ్ఛతి త్వచ్చరణారుణామ్బుజ

ద్వయానురాగామృతసింధుశీకరః॥ ౨౯.

యెట్లు పోనప్రకారం తెరియాతోక్తిగై. (శుభానిపుష్టేతి) విరోధికలైపోకికా విడుమళవన్తికేక, అభిమతంగళాలే పూర్ణమాకుం. బహువచనత్తాలే, పరభక్తి, పరజ్ఞాన, పరమభక్తి దేశవిశేషప్రాప్తి, భగవల్లాభ, పాప్తిఫలమానకై జగద్య, మివద్రాచ్చిల్లుకిటతు. ఇవద్రాచి స్వర్గాది గళాన ఓరారుఫలక్తిలేనియతమానకర్తగళిల్ వ్యావృత్తి. (నజాతుహీయతే) ఇత్తనైయుంకొడుత్తాలుం, తాక కుత్తైయాతిరుకైక. ఇత్తాల్, ఫలప్రదానత్తళవిలే క్షీణశక్తికమానకర్తగళిల్ వ్యావృత్తి. “అంజలిః పరమాముద్రాక్షప్రందేవప్రసాదినీ” “సుసుకంకర్తుమవ్యయం” క్రియాకూపమానవంజలి. కుత్తైయాదిరుకైకయావతెన్నెన్నిల్, అనన్య ప్రయోజననాయ్ కొంజ్జువజ్జిన అంజలియాకైయాలే, ప్రసన్ననానకుశ్వరనెల్లొం శెయ్తాలుం, ఒన్మం శెయ్యాతానా యిరుకైకయాలే శొల్లుకిటతు. “ఋణం ప్రవృద్ధమివమే హృదయాన్నాపసర్పతి” “ఉన్నడియా రెకాశెయ్ వేనెన్తేయిరుక్తి” యెన్నకకడవతితే॥ ౨౯.

వ్యా.—ఉదీర్ణేత్యాది. ఆయాసాన్మకమాన అజ్ఞలితాకవేణుమో, “శిన్దిష్టేయమైయ” మెగిటపడి

౬౮ శ్రీయాశవదార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

యే మానసమాకవమైయాతో విరోధినివృత్తిపూర్వకమా
 నపరమపదత్తైత్తరవేగిణార్. ఇత్తాల్, దీనమేగిణ
 మానసప్రపత్తియై శోల్లుగిణదు. “నధర్మనిష్ఠోస్తి”యేగిణ
 విదువాచికప్రపత్తియాయ్, “త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య” ఎన్నిటదు
 కాయికప్రపత్తియాయ్, ఇతిల్ మానసప్రపత్తియెన్నవు
 మాం. అధవా, త్వదంఘ్రిమ్, ఉదీర్ణవేగిణ శ్లోకద్వ
 యత్తాలే ప్రపత్తిఫలమాన పరభక్తియై శోల్లుగిణదెన్న
 వుమామ్. (ఉదీర్ణసంసారదవాశుశుక్షణం) కిళర్ ద్వే
 టికిణసంసారమాగిణ కాట్టుత్తియై. సంసారత్తైకాట్టు
 త్తీయాగచొల్లుగిణదు దాహ్యమానకాట్టిలగ్నియై అవిక
 వొణ్ణాతాప్సితే, అవిద్యాదిగళుక్కిలకామిత్తనైయొళి
 య, పరిహరికవొణ్ణాడెగై. ఆత్మా, అదాహ్యమేగ
 గిణదు, లొకికాగ్నియాగిలిత్తే. సంసారియై, “అసన్నే
 వ” ఏగిణపడియే, దగ్ధపటంపోలేయాకుమిత్తే. (క్ష
 ణేననిర్వాప్య) “అధసోభయంగతోభవతి” ఏగిణపడి
 యే, అస్పృతేఅవిత్తు. “తదైవముష్ణాతి” “క్షణేననిర్వాప్య”
 ఎన్ఱుం శోల్లుకైయాలే, ఫలత్తుకు అవ్వధికారికు విశం
 బమిల్లైయేగిణార్. “యత్తైషికాతూల మగ్నోపాగ్రతం
 ప్రసూయేత” ఎన్నిటపడియే, ఇవకపట్టనోవై యివకవిరో
 ధివర్గణోడేపోకు మీశ్వరనెగై. (పరాంచనిర్వృతింప్ర
 యచ్ఛతి) ఒరుదేశవిశేషత్తిలే ఆనందైకరసనా యిరు
 కుమిరుప్పై, తారానిర్కుం, “నిరంజనఃపరమం

శ్లో॥ విలాసవిక్రాంతపరావరాలయం
నమస్యదార్తికుపణేకృతక్షణమ్।
ధనమ్మదీయంతవపాదపజుజం

కదానుసాక్షాత్కారవాణిచతుషా॥ ౩౦.

సామ్యముమైతి” “ మమసాధర్మ్యమాగతాః” “ సస్వ
రాట్భవతి” ఎన్నుం సుఖమితే. (త్వచ్చరణారుణాంబుజే
త్యాది) పాప్తనాయ, సులభనాన ఉన్నదైయ నిరతిశ
యభోగ్యమాన తిరువడికళిలనురాగమాగిట అమృతసాగ
రత్తిలే, ఒగుతివలై. అరుణపదత్తాలే, పరభాగరసమ్
శొల్లుగిటమ. అమృజపదత్తాలేమేకమై, కుళిర్చి, నాదీం
కళాల్ వందరసం. (ద్వయమ్) అన్యోన్యసదృశమాన
శ్రేణీయిత్రగాల్ వద్ద సారస్యం. ఇత్తాలనురాగ జనక
మాన తిరువడిగళెకై. (అనురాగ) తిరువడికళిలధ్యవ
సాయాత్మకమాన రుచియెన్నుతల్. ప్రపత్తిఫలమాయ్,
కైంకర్యోపకరణమాన భక్తియెన్నుతల్. ప్రీతికారితమి
తే-కైంకర్యం. (అమృత) స్మరవ్యవిషయసారస్యత్తాలే,
స్వయం ప్రయోజనమాయరుకై. అష్టియే పథ్యమాయ
రుకై. (సింధుశీకరః) “అతనిల్ పెరియవెన్నవా” వెకా
గిటపడియే, విషయానురూపమాన ప్రేమమెల్లాం వేండా
అభిమతసిద్ధికైకై ॥ ౨౯.

వ్యా.—విలాసేతి. ఇష్టడివిశంబ హేతువిల్లాత సి
ద్ధోపాయత్తై పురిగ్రహిత్తవరాకైయాలే, క్రమప్రాప్తి

౭౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

పశ్యేదే, త్వరై పేరికగ్, “కూవికొగ్లం కాలమిన్నం
కుటుకాదో” వెణ్కితార్. ప్రపత్తిఫలమాన పరభక్తి
యాకై యాలే, “కనైకకల్ కాణ్ పదెన్టుకొల్ కణ్ కళై”
న్టుం “కాణకగరుదు మెణ్ కణ్ణై” న్టుం శొల్లుకిటపడియే, ఎణ్
కణ్ణై లేకాణ్బుదెన్టెన్టిణ్ రెన్టుమాం. (విలా సేత్యాది) లీలై
యాగ ఆక్రమికగ్ పుట్టడత్తగ్ ప్రరాన దేవతైగ భుడైయయి
రుప్పిడన్టలైయమ్, మరణధన్యకగ్ లొనమనుష్యాదిగ భుడై
యపిరుప్పిడన్టలైయమ్ ముడైణ్డాయరున్టుళ్ళ విముఖరుడైయ
తలైయి లే అనాయా సేన శెన్టిరున్టుళ్ళ తిరువడిగ భున్తురువి
యుడైయార్ తలైయి లేయిరుక్తైపణియుండో. (విక్రీంత)
అన్యపరరానార్ పక్కలి లే యోమేల్ విళిలావదు, అనన్య
ప్రమోజనర్ పక్కల్ మేల్ విళిలాకాదో. (పరావరాలయం)
వసిష్టచండాలవిభాగమన్టికేగ్, ధూళిదానంపణ్ణిన తిరువడి
గళ్ళ. అత్తైయొత్తియచ్చెల్లాత వెనక్కరితావదే, “సం మై
స్సురాణాం” ఎణ్గిటకర్తభావనానిష్ఠరుమ్ “తవం శెయ్
దునాణ్ముక నై పెర్రీగ్” నెణ్కిటఉభయభావనానిష్ఠరుం
పెర్రీగ్ పేతెనక్కరితావతే. (నమస్యదార్తిక్షపణేకృతక్ష
ణం) పాగ్రీసంగికమాకప్పిటంతవపదానంకిడక్కడిక్ తిరువ
డికళి లే తలై శాయ్ తారుడైయ వార్తిగళై పోక్కుకైయి
లే కృతావసరమాయుళ్ళత్తై. అశ్రితరక్షణత్తిలే అవసరప్ర
తీక్షమాన తిరువడిగళై కాణ్ గైక్కు, “ కదాను సాతొ
తగరవాణిచతుషా” ఎన్టుకూప్పిడవేణ్ణువదే. (ధనంమదీ

శ్లో॥ కదాపునశ్శక్తిరథాజ్ఞకల్పక

ధ్వజారవిద్వాదుః శవజ్రలాఞ్చనమ్ ।

త్రైవిక్రమత్వచ్ఛరణామృతజ్వయం

మదీయమూర్ధానమలజగ రిష్యతి॥ 30.

య్యం) “వైశ్ణవమానిధి” యెగ్గిటపడియే యెనకుగ్రానాప్య
ముం, ప్రాపకమానదాయుశ్శతై. (తవపాదపంకజం) స
ర్వసులభమునూ, యాశ్రితవత్సలముమాయ్, నిరతిశయ
భోగ్యముమాన తిరువడిగల్గె. (కదానుసాతాతగ్రరవాణి)
త్రైవిక్రమాపదాన ధూళీదానత్తిలుం కాణప్పెటాదనాకా
ఎష్ట కాణవిరుక్తిరేకా. విషయజ్ఞలిలే మణ్ణిక్కిడక్కిట
సంసారిగల్గే నడువే యిరుక్కిజడమకుగ్ర, నమ్మెయొక్కియ
చ్చెల్లాదపడిపుకిట నిటుక్కినోమాకిల్, ఒన్టుం శేయ్యాదా
వైసోలే, మాప్పిడుకిటలెన్నెన్న; కణ్ణాలేకణ్ణు విడాయ్
తిరవిరుక్కిట వెనకుగ్ర, సంసారిగళి లూరువ్యావృత్తిపణ్ణి
త్తరవమైయుమో. (చతుషా) ఒరు దేశవిశేషత్తిలే స
దాదర్శనవృణ్ణిప్పెటాతే కాణవిడాయ్ తవెనకుగ్ర కణ్ణా
లేకాణవేణుం॥ 30.

వ్యా.—కదాపునః. ఇతిల్ కగ్రణ్ణాలేకాణుమళవుం
పొతాదు. “పడికగ్రళవాకనమిర్తనాపాదపంకయమే త
లైకగ్రణియా” యెన్టుం “శోలమామెకాచెన్నిక్కుకాకమల
మన్నకులైకల్ల” లెకకిటపడియే, ఉకాతిరువడికళాలే,
యెకతలైయై యలంకరిక్కువేణుమెన్నితార్. (కదాపు

నః) తిరువడిగళిలుండాన పాప్తియైయుం, సాలభ్యత్తై
యుం, భోగ్యత్తైయైయుం, అనుసన్ధిత్తు, అత్తాల్ వద్ద త్వ
రైయాలుం, విశిష్టహేతువిల్లాద ఉపాయత్తైపరిగ్రహి
త్తవరాకైయాలుం, పిన్నైయెప్పొదు శేయవదేగిఱార్.
(శంఖరథాంగేత్యాది) సర్వేశ్వరనుడైయ ఐశ్వర్యసూచ
కమా, యెత్తలై కార్ భరణమాన శంఖచక్రాదిలక్షణం
గళాలే, లిఖితమాయుశ్శత్తై. అవనుకైగశ్వర్య సూచక
ముమా యాకర్న కముమానతిరువడికళోత్తై సంబన్ధత్తాలే
యివర్ తలైకుగ శేషత్వలక్షణముమా. యాభరణముమా
యితే యిరుప్పదు. “పాదవిలచ్చనైవైత్తా” నెన్నకుగ
వదితే. (త్రివిక్రమ) గుణాగుణనిరూపణంపణ్ణాతే, తిరువడి
కళిల్ వైలక్షణ్యముంపారాతే, యెల్లార్ తలైయిలుం
వైకుగమావనలైయో. (త్వచ్చరణాంబుజద్వయం) ఇప్ప
డిప్రాప్తనుమాయ్, సులభనుమాన ఉన్నుడైయ, నిర
తిశయ భోగ్యమానతిరువడిగళీ. (మదియ్యమూథానం)
నరకహేతువాన పదార్థంగళిక్ కాల్ కాణ ప్రాధిత్తు
ప్పొంతవెక్ తలైయెన్నుదల్. ఇదుకుగప్రాప్త నాయ్
ప్పొంతవెక్ తలైయెన్నుదల్. పతివ్రతైకుగ మంగళసూ
త్రం పోలేయితే, శేషభూతనుకుగ తిరువడిగళి. మే
మూర్ధ్ని భాతియెష్టుతక్తలైయిలే నీర్ మైకుగడలాగ స్వ
సంబంధ మత్తలైకెగ్గిరిమాగ చొన్నార్ ఇంకుత
త్సంబంధమే. యిత్తలైకుగ ఏరిమెక్కిఱార్. స్మశే
షత్వసిద్ధికాక॥ ౩౧.

శ్లో॥ విరాజమానోజ్వలపీతవాససం
 స్థితాతసీసూనసమామలచ్ఛవిమ్ ।
 నిమగ్ననాభింతనుమధ్యమున్నతం
 విశాలవక్షస్థలశోభిలక్షణమ్॥ 3-౨.

వ్యా.—విరాజమాన. ఇంద్రశ్లోకం ముదలాక, భ
 వంతమెకాకిట శ్లోక తత్తవం, పర్వత్రమత్తా లే అవయవా
 భరణాయథ మహిషీ పరిజనపరిచ్ఛదజ్ఞభోష్టే ఛేద్య
 యథైకై యనుభవిత్తు, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమానకై
 జగర్యత్తా లే, ఉన్నైయుకప్పిప్పడప్పో తెన్నిటార్. ఇత్తా
 ల్ తమ్ముడైయ ప్రాప్య తైయరుళిచ్చెయ్కిటార్. “వైకు
 ణ్ఠేతుపరేలోకే శ్రీయాసార్థం జగత్పతిః - ఆస్తే విష్ణురచిన్త్యా
 త్తాభక్తైర్భాగవతైస్సహ” ఎన్నిరే ప్రాప్యవస్తు విరుప్ప
 దు. (విరాజమాన) ఇతిల్, తిరువడికలై త్తలైయిలేవై
 కర వమైయు మోవెన్న, అవ్వళవుపోరా తెన్ఱు సామా
 న్యశోభైయై యనుభవికిటార్. (విరాజమాన) తిరు
 నిఱత్తుకుర పురభాగమానవళిగు. (ఉజ్వల) “మహా
 రజతంవాసః” ఎకాగిట స్వరూపత్తాల్ వన్ద ఔజ్వల్యం.
 “ఉడైయార్ న్దవాడై” యెన్ఱు తిరువరైయిలేపూత్తా
 ప్పోలే యిరుకిరటవళిగు. (పీతవాససం) “పీతకవా
 డైయుడైయా” నెన్ఱు అళికేయన్ఱి కేర విశ్వర్యసూచక
 ముమాయిరుకై. (స్థితాతసీ) అలరుకిటపోలే శెవ్వి
 యై యుడైత్తా నకాయామ్బుప్పోలే యిరుకై; “అతసీ

శ్లో॥ చకాసతంజ్యాకిణకరగైశ్శుభై
 శృతుర్భిరాజానువిశమ్భిభిర్భుజైః॥
 ప్రియావతంసోత్పలకర్ణభూషణ
 శ్లఘాలకాబన్ధవిమర్దశంసిభిః॥ 33.

పుష్పసం కాశమ్” “కాయాంపూమలర్ ప్పిఱంకలన్న
 మాలై”యెఱ్ఱు అభియుక్తరాఘంకాల్ ప్పడుగిఱ నిలమితే.
 (నిమగ్ననాభిమ్) “ఆవర్తఇవగంగాయాః” పీఠిఱపడియే
 సాన్దర్య వెళ్లం శుక్రితాపీలే యిరుక్కిఱ తిరునాభియై
 యుడైయవళ. “నన్దకమతలైకుగనన్దు ముఱిగియవుంది”
 యెన్నక్కడవతితే. (తనుమధ్యం) “శిశీలిడైయుంవడివుం”
 “కుడి శేరిడైయు” మెన్నక్కడవదితే. (ఉన్నతం) ఇవ్వ
 డివాలు, ముడైయాలుం, అఱికాలుం, సర్వాధికనాయరు
 క్కిఱవిరుప్పు త్తోశ్రిమిప్పడియిరుక్తై. (విశాలేత్యాది)
 విస్తృతమాన తిరుమార్పిలే విశక్థానిర్పదాన శ్రీవత్సవి
 హ్నైత్తైయుడైయవునై॥ 33.

వ్యా.—చకాసతమ్. తిరుత్తోళ్ గళిల్ శౌర్యవీ
 ర్యాదికలైయు, ముఱికైయుమనుభవిక్కి-తార్. (జ్యాకిణ
 కరగైః) “తఱ్ఱుర్బురున్ద శార్ జ్ఞనాణ్ తోయన్దవామ
 టైగ” యెకాకిఱపడియే శ్రీశార్జ్జత్తిల్ నాణిత్తఱ్ఱుమ్బాలే
 అలంకృతమానతోళ్ కళ్ళి; నాణిత్తఱ్ఱుం పెల్లావశ్రిమిరుగ-
 ముండాకైయా లే సవ్యసాచియెకై. ఆశ్రితవిరోధిగలై
 యఱియచ్చెయ్ద తఱ్ఱుమై యుడైత్తానతోళ్ కళ్ళి. వీర
 త్తఱ్ఱుమ్బు వీరభుజ్జఘకుగలక్థారమితే (శుభైః) “శుభే

నమనసాద్యాత” మెన్నమాప్పోలే ఆశ్రితసమృద్ధియే స్ర
యోజనమాగ వెటుంపుటత్తిలే పుపకరికుం తోళ్ గళె
న్నదల్. ఆశ్రితరుగ పాప్యమాన తోళ్ గళెన్నదల్
(చతుర్థిః) కల్పకతరుపణైత్తాప్పోలే ఆశ్రితరక్షణమే విధై
నిరాగ ప్పణైత్తపడి. (ఆజానువిశంబిభిః) ఆజానుబాహు
వాయిటుక్తైయితే పురుషోత్తమలక్షణం. (ప్రియావతంసే
త్యాది) తిరుత్తోళ్ కళుకు ఆశ్రితరక్షణమేయాత్రైయా
యిరుక్కెటపడిశొల్లిశీర్మకీర్త్ ; అదువేపచ్చైయూగ ప్పి
రాట్టియై యణైక్కుప్పడి చ్చొల్లుగిటదుమేల్. పిరాట్టితిరు
చ్చెవ్వి మలరానవుత్పలమెన్న, కర్ణభూషణమెన్న, సు
ర్భత్తాలే తతాగలత్తిలే కించితాకుంచితమాన తిరుకుక్కు
ల్ కరీణయెన్న యివైశీలీనుడైయ సమృద్ధతై కోగట్
శొల్లుమవైయాయ్, అవైశీర్మలేవిశక్లానిష్టుశ్శవనై. “సీత
యాశోభితంపురా” ఎన్నిటపడియే, వీరభుజత్తైయితే వీరప
త్నియణైవదు. అల్లాతపోదు, సజాతియై యానస్త్రీయై
యణైత్తవోపాదియితే. ప్రణయవిహ్నంగళుం, రక్షణవి
హ్నంగళుమితే తిరుత్తోళ్ గళుకు మాణ్ణల్యం. (చకా
సతం) ఇప్పడిప్పట్ట తోళ్ గళితే నారాయణప్రణయియాన
వనుకు ఔజ్వల్యహేతుకగళ్ ॥ ౩౩.

వ్యా.—ఉదగ్రేతి. తిరుత్తోళ్ కళుకు నంతరమా
న తిరుకుక్కుత్తైయుమ్ తదనంతరమానతిరుముకత్తిలే సా
మాన్యశోభైయైయుం అనుభవిక్కిఱార్. ఓక్కిత్తైయైరు

శ్లో॥ ఉదగ్రపీనాంసవిశమ్భికుణ్డలా

లకావళీబద్ధరకమ్బుకన్ధరమ్।

ముఖశ్రీయాన్యకృతపూర్ణనిర్మలా

మృతాంశుబిమ్బామ్బురుహాజ్వలశ్రియమ్॥ ౩౪

ద్దుశ్శ అంసత్తిలేవరత్తాక్షన్ద మకరకుణ్డలజ్జ శేన్న అవ్వశ
 వువరత్తాక్షన్ద తిరుక్కుళలెన్న, ఇవశ్రిలే సుందరమా
 య్, వడివుతా రేఖాత్రయాజ్జితమాయిరుద్దుశ్శ తిరుక్కు
 ట్టుత్తైయుడైయవనై. (బద్ధరం) సుందరం. “రేఖాత్రయా
 జ్జితాగ్రీవాకమ్బుగ్రీవేతికథ్యతే” “మిన్నుమణిమకరకుణ్డ
 లజ్జళీవీశ” ఎన్దుం “మకరంశేర్ కుణ్డాయిరుపాడిలజ్జి
 యాడ” వెన్దుం శొల్లుకిఱపడియే, తిరుక్కుట్టుత్తుక్కు పుర
 భాగమాన ఒళియైయుడైత్తాయ్, ఇరణ్డాదిత్యర్కల్ ఆభ
 రణవేషత్తాలే యలజ్జరికిఱాప్పీలేయిరుకైగ్. “కొల్
 గిన్దకోళిరునై” యిత్త్యాదిప్పడియేతిరుక్కుళలా లే అలంకృ
 తమాయిరుక్కిఱపడి. (ముఖశ్రీయేత్త్యాది) అత్తిరుక్కుళ
 లిలక్కు తిరుముగత్తేలేమూట్ట, అన్దవక్కుకైయనుభవిక్కి
 ఱార్. తన్నుడైయ జ్యోతిస్సాలే పూర్ణచంద్రనుడైయ
 ఓళియైయుం, అప్పీతలర్న్ద తామరైప్పువిలక్కుకైయుం,
 తోర్ప్పేక్కుం తిరుముగత్తైయుడైయవునై. (ముఖశ్రీ
 యా-) ముఖకాంత్యా. (న్యకృత) అవశా సంపూర్ణకలై
 కళౌలుం పూర్ణమానపార్ణమావాన్యైయిల్ చంద్రమం
 డలమాయ్, మలుకక్కుత్తినవళవిలేయాయ్త్తు, సదృశమా

శ్లో॥ ప్రబుద్ధముద్ధామ్బుజచారులోచనం

సవిభ్రమభూలతముజ్వలాధరమ్ ।

శుచిస్త్రితంకోమలగంధమున్నసం

లలాటపర్యన్తవిలम्బితాలకమ్॥ ౩౫.

యిరుప్పతు. “ ఎన్నెనైయేలుమ్ యెకామకకాముకం నేరొ
వ్వా ” యెన్ఱు తన్నైత్తాఱ్ఱవిట్టవిడత్తిలే యాయ్త్తోవ్వా
తోఱ్ఱివదు. తేజస్సైయన్ఱియే, సౌకుమార్యత్తుకుం, “ వి
కాసిశారదామ్భోజ మవశ్యాంజలోక్షితమ్ ” శెవ్వికుం
పరిమళత్తుకుం తామరైప్పువుం సదృశమన్ఱు. “ తంపరి
భూయస్థితం ” ఎన్నకగడవతితో॥ ౩౪.

వ్యా.—ప్రబుద్ధేతి. “ కోళిణ్ఱత్తామరై ” యెన్ఱి
అపడియే, తిరుముకత్తి లవయవసౌందర్యత్తినుడైయ శేఱ్ఱి
యై యనుభవిక్కిఱార్. (ప్రబుద్ధ) ఆశ్రితసంశ్లేషత్తాలే
వికసితమాయరుకై. (ముగ్ధ) “ కిణ్ఱిణివాయ్చ్చెయ్త తా
మరైప్పుప్పోలే అంగణరణ్ణుజొండు ” ఎన్ఱిఅపడియే అ
లరత్తుడగ్గినవళవా యిరుకుం మెన్నుతల్. “ పేతుఱుము
కణ్ణాయ్తె ” న్నువ్వుడియే ఆశ్రితరోఱ్ఱై కలవియాల్ వన్ద
ఆనన్దాతిశయత్తిల్ వికృతియైచ్చొల్లుతల్. (అంబుజచా
రులోచనం) ఇప్పడిప్పట్ట తామరైదృష్టాన్తమాకప్పీరామై
యాలే, దార్ ప్టాన్తికం తన్నైయేశొల్లుగిటదు. “ తత్ పు
ణ్డరీకనయనం విష్ణోర్ద్ర్యాయ్మహంముఖం ” ఆశ్రితరాజై
ప్పడుమతితో. (సవిభ్రమభూలతం) “ చన్నియశీర్ మతనకా

25 శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

కరుష్పచ్చిలైకొల్” ఎన్నిటపడియో, ఆకర్షకముమాయో, ఆ శ్రేతర్ పక్కల్ ఆదరమెల్లాంతో శ్రీమమ్మడి నెటిత్తిరుక్కుం పురువత్తైయుడైయవునై. “ తకైచ్చార్ క్కమతువేపోల్” ఎన్ఱు దృష్టాన్తిక్కుమ్మడియితే. (ఉజ్వలాదరం) “ వాలియతోర్ కనికొల్” ఎన్ఱుం “ కోలన్తిరళీ పవళ కొం ట్టున్ఱుణ్ణొల్” ఎన్ఱుం “ నీల నేడుముకిల్ పోల్ తిరు మేనియమ్మాకతోన్ఱైవా” యెన్ఱుం శోల్లుగిటపడియో, మి క్కవళికైయుడైయ తిరువధరత్తైయుడైయఉనై. (శు చిన్కితం) “ పవళచ్చెన్ఱువర్ వాయనిడై కొం మళవల్లిము లైప్పోల్ శిలపల్లిలక” ఎన్ఱుం “ ఎన్నావియిడుమణిముత్త ఞ్చొలె” న్ఱుం శోల్లుకిఱ తిరుముఱువలైయుడైయవునై. (కోమలగణ్డం) అనుభవిప్పార్ కార్కర్షకముమాయో, సుకుమారమాన గణ్డస్థలత్తైయుడైయవునై. (ఉన్నసం) “ మాట్టయర్ కర్ పకత్తిక వల్లియొక్కొన్ఱొ” వెకకిఱ పడియో, నాసాలత్తెయైయుడైయవునై. (లలాటపర్యస్త పళమ్మితాలకం) “ మున్నైముకత్తణియార్ మొయ్కు ట్టల్ కళై” న్ఱుం “ శురుణ్ణిరుండకుళల్ తాత్తన్ఱముక” మె న్ఱుం శోల్లుకిఱపడియో, తిరునెదీలియినెలైయిలే అలైయె రికిఱ తిరుక్కుళలైయుడైయవునై. పిన్ఱు, అంసవిళమ్మి యూయో, మున్ఱు లలాటపర్యస్తమా యిరుక్కిఱపడి|| 3౫.

వ్యా.—స్ఫురదితి. ఆభరణాయుధాదికళుడైయ శ్రీదీనియళకై యనుభవిక్కిఱ్. (స్ఫురతిగ రీట) ఉభ

శ్లో॥ స్ఫురతిరీటాజ్జదహరకణికా
మణీన్ద్రకాఞ్చీగుణనూపురాదిభిః।
రథాజ్జశక్త్యాసిగదాధనుర్వరై
ర్లసత్తులస్యావనమాలయోజ్వలమ్॥ ౩౬॥

యవిభూతినాథత్వమాకిణి వైశ్వర్యత్తుకర నురూపమాయ్,
తిరుముడియిలే విశక్త్యానిష్ఠ తిరువభిషేకం. “కదిరాయర
మిరవికల నైటిత్తాలాన్త నీణ్ ముడి” యితే. (అంగద)
సర్వాశ్రయమాన తిరున్తోల్ వే గలైప్పశీలివిశక్త్యానిష్ఠశ్శతిరు
న్తోల్ వలైగలై. (హరి) “పొన్నికామామణియారమణియా
కత్తిలంగుమాలె” స్తుం “పెరియవరై మార్ పిల్ పేరారం
పూణ్డె” స్తుం శోల్లుకిటపడియేవిశక్త్యానిష్ఠతిరువారం. (కంతి
కా) తిరుక్కల్లుత్తిలేవిశక్త్యానిష్ఠ ముత్తుత్తిరుక్కట్టువడం.
(మణీంద్ర) అవకాతనకుం సదాస్పృహణియ్యమాన శ్రీ
కాస్తుభం. (కాఞ్చీగుణ) తిరువరైయిలే విశక్త్యానిష్ఠ అరై
నూల్ పట్టికై. (నూపుర) తిరువడిగలైప్పశీలివిశక్త్యానిష్ఠ
తిరుచ్చిలమ్బుం. అదిశబ్దత్తాలే, “పలపలవేయాభరణమె”
స్తుం “అపరిమిత దివ్యభూషణ” ఎన్ఱుం శోల్లుకిటపడియే,
అసంఖ్యాతమెకై. (రథాజ్జ) ఇన్ద్ర వాభరణజ్జుళోడువి
కల్పికలాలమ్బడి శోభావహమాన దివ్యాయుధంగళికా
శేలీలియై యనుభవికిరణార్. (లసత్తులస్యావనమాల
యోజ్వలం) సర్వైశ్వర్యసూచకమాయ్, తిరువడిగళళ
వుంతాళ్ న్దు, “అల్లిత్తుమ్దాయలజ్జు” లెన్దిట వనమాలై

౮౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో చకర్థయస్యాభవనంభుజాన్తరం
తవప్రియంధామయదీయజన్మభూః।
జగత్సమస్తంయదపాజ్జసంశ్రయం
యదర్థమమౌభిరమన్యభిచ ॥ ౩౭॥

యా లే విశజ్ఞానిస్త్వమనై. ఆభరణాయుధజ్ఞా తనై
ప్రసరివిశజ్ఞుకైయుంఅనైశ్రీలతాకవిశజ్ఞుకైయుమాయ్
చొట్టుగిటపడి. “సగ్వస్తాభరణైర్యుక్తం స్వానుకూపై
రనూపమైః-చిన్తయైస్వప్రకాశైశ్చఅన్యోన్యరుచిరంజకైః”

వ్యా.—చకర్థేతి. మేల్ శ్లోకద్వయత్తా లే పిరాట్టి
యోత్తైచేరిమైయనుభవికి-తార్. ఇతిల్, ముతల్ శ్లో
కత్తా లే పిరాట్టియుడై యమే మైయైయుం, యివల్ పక్క
లీశ్వరనుష్టుణ్ణాన వ్యామోహత్తైయు మరుళిచ్చెయ్ కితార్.
(తవభుజాంతరంయస్యభవనంచకర్థ) “సర్వయజ్ఞమయం
వపుః” ఎన్నిటతిరుమార్ పై పిరాట్టిక్కుకోయిల్ కట్టణమాగ
ప్పణ్ణియరుళిత్తు. (యస్య)ఎన్నిటను, ఇదిలుణ్ణాన ప్రమాణప్ర
సిద్ధియా లే, “సర్వయజ్ఞమయంవపురధ్యాస్తే” “పశ్యతాం
సర్వదేవానాంయయావక్షస్థలంహరేః” “నికవలమార్ పి
నిల్ వాక్తక్కిన్ఱమంనైయుం” “తికక్తక్కిన్ఱ తిరుమార్ పిల్
త్తిరుమంనై. తన్నొడుంతిగక్తక్కిన్ఱతిరుమాలార్” “ఎకతి
రుమగల్వే శేర్ మార్ పక” “మైయకణ్ణాళే మలర్ మేలు
త్తైవాళుత్తైమార్ పినక” “అలర్ మేల్ మంనైయురైమా
ర్పా” “మార్ వత్తుమాలై” “శేయ్యాళే తిరుమార్ పినిల్

శ్లో॥ స్వవైశ్వరూప్యేణసదానుభూతయా
 పృథ్వార్యవద్విస్తయమాదధానయా ।
 గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితై
 స్సదాతవైవోచితయాతవశ్రియా॥ ౩౮.

శేర్ తిరుమాల్ ” (ప్రియంధావయదీయ్యజన్మభూః)యావ
 లోరుత్తియవతరి త్తతిరుప్పార్ కకడల్, “అయర్ వటుమ
 మరర్ కళతిపతి” యానదేవర్పు, ఇనితవరుమిడమాయ్ శీత్తు.
 ‘శ్రీఃపూర్వముదదేః’ “దేవదానవయత్నేన ప్రసూతావృత
 మంధనే-నేదానీంత్యదృతేసీతేస్వర్గోపిమమరోచతే”. (జగ
 త్సమస్తంయదపాంగసంశ్రయం) “అస్మేశానాజగతః”
 “క్షుశ్వరీంసర్వభూతానాం” “త్వంమాతాసర్వలూకానాం”
 ఎన్నిఱపడియే, ఇప్పుభయవిభూతియుం ఇవలొరుత్తియుడై
 యమందకటాక్షుత్తైప్పశీది యుండాయిరుక్కిఱదు. (య
 దర్థమంబోధిరమంధి) “విణ్ణవరముతుణవముతిల్ వరుంపెణ్ణ
 ముతుండవెమ్మెరుమాన్” ఎన్నిఱపడియే యావలొరుత్తి
 యైప్పెటుకైకుక కకడల్ కడైంతరుళిన్తు. (అబంధిచ)
 యావలొరుత్తియుడైయ పిరివాశీగ్రమైయాలే, కడలైయ
 డైత్తురుళిశీత్తు. “పషసేతుర్కయాబద్దఃసాగరేసలిలార్ణవే-
 తవహేతోర్విశాలాక్షీ నళస్సేతుస్సుదుషకరః” ॥ ౩౯.

వ్యా.—స్వవైశ్వరూప్యేణ. ఇతిల్, పిరాట్టియిను
 డైయనిరతిశయభోగ్యతైయైయుం, “ఉనకేర్ ధుంకోలమ
 లర్ ప్పావై” యెన్నిఱపడియే, అవనుకేర్ యాయిరుక్కిఱ

౯౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

విరుద్ధైర్వైయు మనుభవిక్రితాన్ . (స్వవైశ్వరూప్యేణ సదానుభూతయాపి) సర్వశక్తియానదేవర్, సర్వవిగ్రహాత్మాలుమ్, సర్వకాలముం సర్వప్రకారాత్మాలుం, అనుభవియానిష్ఠాలుం, పిరాట్టియుడై య భోగ్యతైయై పరిచ్ఛేదికగ్రహిగాదు. సాభరియైస్పృలే, అనేకవిగ్రహాత్మై పురిగ్రహిత్మాలుమ్ముడియాదు. “పర్యాయేణప్రసుప్తస్య” ఏగిజపడియే, ప్రకారంగళనేకమానాలుం ముడియాదు. (అపూర్వవద్విస్తయమాదధానయా) నిత్యాపూర్వంపోలే ఆశ్చర్యవహమాయరుకుం. “సపకథాభవతిద్విధాభవతి” ఎన్ఱు నిత్యసూరిగళే త్తతిజత్తిల్ పుడువదెల్లాం, పిరాట్టియైకుగిటిత్తుత్తా పడు మెగై. “పండివరైక్కండటివదెవూరిలే”న్ఱుం. “అప్పొయైక్కప్పొయైతెన్నారావముతమె”న్ఱు అత్తోవార్ గళుం “సదాపశ్యంతి” ఎన్ఱుని త్యసూరికళుంనిత్యాపూర్వతైయాలే, దేవర్ తిజత్తిల్ పడువదెల్లాం, దేవర్ వడుంపడియాయితే పిరాట్టిభోగ్యతైయిరుప్పదు. ఉకప్పిప్పదెమ్ముగత్తా లేయెన్నిల్, (గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితైః) వడివళిగాలుం, శీలాదిగుణంగళాలుం, “సకృత్స్వదాకారవిలోకనాశయా” ఎన్ఱిజపడియేయుం “ఈర్కిన్ఱకుణంగళైయుడైయా” యెగిజగుణగ్గళైయు “ముగళెయ్కైనైవికుగ” మెగిజవిడంగళిలుం అభియుక్త రాత్రింగుల్ పుడుంపడి యిరుకుగ మవనిణే. ఇప్పుడియివళుడైయ స్వరూపాదికళిలే అల్లున్ఱుకిత్తా.

శ్లో॥ తయాసహసీనమనన్తభోగిని

ప్రకృష్టవిజ్ఞానబలైకధామని।

భణామణివ్రాతమయాఖమణ్డల

ప్రకాశమామోదరదివ్యధామని॥ ౩౯.

అవణ, స్వరూపతా లేఅపరిచ్ఛిన్నా, ఇవళ్యే, భోగ్యతైయా లేఅపరిచ్ఛిన్నై. (సదాతవైవోచితయా) “తుల్యశీలవ యోవృత్తా” మెన్మ “మునకేరూం కోలమల్ ప్పవై” యెన్మం శొల్లుగిఱపడియే, దేవర్ తమకుక్తగుదియాయరు క్కిఱవళ్యే. (సదా) ఎన్మ పరవ్యూహవిభవరూపేణ ఉన్డైన సర్వావన్తైకళిలు మెన్మిఱదు. గుణేణరూపేణవిలాసచేష్టితై సదాతవైవోచితయా యెన్నవుమాం. (తవశ్రియా) “విష్ణోఃశ్రీః” ఎన్మం, “ఉక్తిరు” వెన్మం శొల్లుగిఱపడియే, అ నన్యార్ హేయెన్నుతల్, దేవరుక్సంపత్తాయరుకుమ వళెన్నుతల్ ॥ ౩౯.

వ్యా.—తయాసహ. ఇతిల్ పర్యజ్ఞవిద్యైయి ల్ శొల్లుగిఱపడియే, తిరువనన్దాళ్ వాణమడియిలే పిరా ట్టియోడే యెన్మన్దగుళియరుక్కిఱ శేఢీదీయై యనుభవి క్కిఱాన్. (తయాసహసీనం) “శ్రియాసార్థంజగత్పతిరా స్తే” ఎన్మిఱపడియే నిత్యవిభూతియిల్ మిథునమాయరున్దితే అడిమైకొల్ వడు. అవతారత్తిలుం, “భవాంస్తుసహవైదే హ్య” ఎన్నక్కడవడితే. (అనన్తభోగిని) శ్రియఃపతిత్వత్తా ల్ వన్ద వుత్కర్షత్తోపాది యితే, తిరువనన్దాళ్ వా

౫౪ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకో

పథానవద్వారతపవారణాదిభిః ।

శరీరభేదైస్తవశేషతాక్షతై

ర్యుభోచితంశేషభీర్యతేజనైః॥ ౪౦.

సూక్ష్మైశ్చేంద్రియైః. “గర్భస్థాస్సరసస్సిద్ధాస్సకేన్నరమ
హహారగాః- నాన్తమ్గుణానాంగచ్ఛన్తితేనానన్తోయము
చ్యతే” ఎన్నిటపడియే, గుణానన్త్యజ్జాలే అనన్తనెన్న
కుడవదితే. ఈశ్వరకారక్షణత్తిలే అసంఖ్యాతగుణా.
ఇవకైంకర్యార్థమాక అసంఖ్యాతగుణా. (భోగిని) మేకా
మై, కుళిర్చి, నామీమివమీమి స్వభావమాగవుడైయ
తిరుమేనియిలే. భోగం-శరీరం. (ప్రకృప్తవిజ్ఞానబలైకధామ
ని) ఇరువరుమాయపరిమాటుంపోదు, అవర్కళుకుగ ప్పా
క్షాయిరుకుగంపడికగడియాన జ్ఞానశక్త్యాదిగళుక్తాశ్రయ
మాయిరుకుగమవకా. ఒరుత్తనెత్తవర్కళుకుగ కూశవేం
డాతే, తుకైత్తుప్పరిమాటలాంబడియానధారణసామర్థ్య
త్తుకుగఆశ్రయమాయిరుకుగమవకా. (ఫణామణిత్యాది)త
మ్ముడైయ ఫణామణిసమూహంగళినుడైయ రత్నైనుణ్డలం
గళాలే, ప్రకాశియానిష్ఠ మధ్యత్తైయుడైయ దివ్యాంతః
పురత్తైయుడైయవకా. “మణివిళకామె” కాకిటపడియే
దివ్యాంతఃపురత్తుకుగ మంగళధీపమాయితే యిరుప్పదు.

వ్యా.—నివాస. తిరువనంతాళ్ వానుడైయ వృ
త్తివిశేషజ్ఞతైయనుభవిక్కిఱార్. తమకగడిమయిలుణ్డాన

(౨) శ్రీయాశవన్దాన్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౫౫

త్వచైయా లే, “ఉపమానమశేషాణాంసాధూనా” మె
 ణ్ణం న్యాయత్తినా లే, అడిమైయిల్ రుచియుడైయా ర్కె-
 గ్గా ముదాహరణభూతమాయితే, తిరువనన్దాన్ వానుడై
 య వృత్తివిశేషగళిరుప్పతు. ఇవైత్తినుడై య శేషత్వకా-
 ప్తైయై యరుళిచ్చెయ్ కిటార్. (నివాస) ఎఱ్ఱున్దరుళి
 యిరుక్కి-ఱ తిరుమాళికైయామ్. (శయ్యా) కణ్ణుళర్
 న్దరుళుకైక్కు-ప్పడుకైయామ్. (ఆసన) “ఇరున్దా-
 ల్ శిన్దోసనమాం”. (పాదుక) “నిన్జ్టాల్ మరవడియాం”.
 (అంశుక) పుంస్తావహమాన తిరుప్పరియట్టమామ్.
 (ఉపధాన) “పున్ కుమడైయాం”. (వన్దాతపవారణాదిభిః)
 “శెన్జ్టాల్ కుడైయా” మెన్దిటపడియే, వర్షన్తక్కుమా
 తపత్తక్కుంఞత్రమాం. అదిశబ్దత్తా లే, అడిమైయి లభినివే
 శానురూపమాక శరీరత్తుక్కుత్తుకైయిల్లై. “సపకథాభ-
 వతి” ఎన్ఱుతోడన్కి, “సహస్రథాభవతి” ఎన్నకకడవతి
 తే. (శరీరభేదైః) ఎకై జగర్మభేదమే శరీరభేదత్తుక్కు హే-
 తు. (తవశేషతాగ్దైః) దేవరుడై యవిగ్రహాగ్దై రక్షణ
 హేతువాయిరుక్కి-టాప్పోలే ఇవనుడై యవిగ్రహాగ్దై శే-
 షత్వత్తైయడైన్దిరుక్కు మెక్కై. (యథోచితం) “యదాయ
 దాహికాసల్యా” ఎన్దిటపడియే, తతాగ్ లోచితమాయిరు
 కైగ్. (జనైః శేషఇతీర్యతే) శిరియార్ పెరియారె
 న్నా లే సర్పరాటుం శేషసెన్జ్టళొల్లప్పమకై. శేషత్వం
 తా నొరుండివుకొన్దాప్పోలేయిరుకైగ్. (జనైః) “పెరు

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ దాసస్సఖావాహనమాసనంధ్వజో
యస్తేవితానంవ్యజనంత్రయీమయః॥
ఉపస్థితస్తేనపురోగరుత్తతా
త్వదస్మిసమృద్ధకిణాజుశోభినా॥ ౪౦.

పరిగ్రాభుశ్చ వరే” నిజపడియే, నిత్యసిద్ధరైచ్చొల్లపుమాం.
“పరిగ్రాతాతీశయాధా నేచ్ఛ యోపాదేయత్వమేయస్య
స్వరూపం సశేషః” “పరశ్శేషి” యెనిజ శేషత్వత్కాపడియే,
“పారతంత్య్రంపరేపుంసీ” త్యాది॥ ౪౦.

వ్యా.—దాసస్సఖేతి. ఇదిల్ వాహనధ్వజాది స
మస్త్యైగళుముడైయనా, యీశ్వరనుకుగ మోంపటం
నాళే సదావిరుమ్బుంపడి ఆభిమతరాయరుకీల పెం
యతరువడియోపైచ్చేత్రీమైయనుభవికి తార్. (దాసః)
శిష్టైయవ్యాపారంగళడంగ, ఈశ్వరనుకుగ ఆతీశయ
తేప్తేత్రేకుగమవైయాయరుకైగ. (సఖా) జగద్వ్యాపా
రంగళ వీశ్వరకాతమోడే ఉశావవేడ్డువ్బడియాన పె
సమైయైయడైయవక. (వాహనం) ఆశ్రితరుడైయ వాప
య్యగళుళే ఈశ్వరనైకొగండువన్దు శేర్ కుగమవనా యి
రుకైగ. (అసనం) ఒరుకార్యమిగ్గాదపోడు, సింహాసనస్థ
వాయురుద్దాలోపాతి తకమేకమైకుగ సదృశమెన్నుంబడి
సింహాసనమాయరుకైగ. (ధ్వజమ్) ఈశ్వరకాకిట్టువడి
గుగ మన్నే, ఎట్టువర్దుళానిష్టానెన్దు, ఆశ్రితర్ కుగ ప్రీతి
మోతువాన కొడియనవక. అననుడైయరక్షకత్వప్రసిద్ధి

కి:- హేతువానవనెన్నపుమాం. “పాణమలైయిమ్మి
 వైచ్చార్ ముగిల్ పోలే” స్తుం “పుళ్లూరుమ్ కొడియా నే”
 యెన్జుముండాన ప్రసిద్ధియైచ్చొల్లుగిటదు. (వితానం) “విని
 లైవిరువకాచిటగె” స్తుం “మేలాప్పిక్కీక్రవరువానె” క్కా
 గిటపడియే, ఆతపనివారణమాయరుకైక. “గరుడంచకన
 రోచ్చైర న్నథానగతింద్విజ-కృతచ్చాయంహరేర్ మూర్ఛి
 పయోభ్యాంపక్షిపుంగవం” ఇతిపరాశరః. (వ్యజనం) తన్నై
 మేల్ కొంజ్జుపోమ్బొదు, చామరక్కల్ పోలే తిరుచ్చిటగా
 లే ఆశ్వాసకరనాయరుకైక. (త్రయీమయః) “త్రివర్ణ
 హేరః” “గాయత్రంచతుః” ఏన్దిటపడియే, వేదక్కలైయవయ
 వక్కలాగవుడైయనాయరుకై. “అవయవార్థేమయత్”.
 ఈశ్వరక వేదప్రతిపాద్యక. ఇవకవేదశరీరక. (తేనగరు
 త్తతాపురఃఉపస్థితం) సర్వేశ్వరకతన్నైప్రకాశిప్పిక్కుం
 నిలైక్కణ్ణాడిపోలేయుం, మోప్పక్కమోప్పలేయుం, తిరు
 ముకాపే సర్వదాసన్నిహితనాయుళ్లవక. (త్వదంఘ్రిస
 మ్మర్తకిణాజుశోభినా) తన్నైమేల్ కొండాల్, తిరువడి
 గళాల్ నెరుక్కిన తక్కుమ్బు, తనకుభోగచిహ్నమానై
 యాలే, అత్తాలేవిశక్తానిరుకమవక. ఈశ్వరనుకు శ్రీ
 కాస్తుభమ్ లక్షణమానాప్పోలే, యివనుకుం అచడా
 స్యచిహ్నమాయరుక్కిటపడి॥ ౪౭॥

వ్యా — త్వదియ్య. ఉభయవిభూతి విషయమాన
 తన్నుడైయ సర్వభరతైయుం, యివకపక్క లిలేవైత్తు,

శ్లో॥ త్వదీయభుక్తోఽస్మి తశేషభోజినా

త్వయానిసృష్టాత్మభరేణయద్యథా।

ప్రియేణ సేనాపతినానివేదితం

తథానుజానంతముదారపీక్షణైః॥ ౮౨॥

ఈశ్వరనిష్ఠ వక్రికాగ్నిరుక్మిణి శ్రీసేనాపతియాత్మవా
నుడైయ దాస్యసామాజ్యత్వై యనుభవకిణ్ఠార్. (త్వ
దీయత్యాది) దేవరముదుశేయము, కై వాక్లినప్రసాదత్తా లే
భరికుమవరాయరుకై. త్వదీయవేద్యగైయాలే, వకు
త్తస్వామియుడైయశేషమేభోజ్యమేగిటము. “యదుచ్చి
ష్టమభోజ్యం” ఎగిటపడియే, అల్లాదారుడైయ ఉచ్చిష్ట
మభోజ్యమేగై. భుక్తోఽస్మి తమేగైయాలే, “కలత్తదు
ష్టు” ఎగిటపడియే, అముతుశేయతు కై వాక్లినపిన్నుమీణు
యలేభోజ్యమ్; ముఖపు పాత్రశేషమభోజ్య మెగి
టదు. (శేషభోజినా) తనకు ధారకమాయరుకుమ
శవన్తియే, “రసాభుక్తస్యజింహ్వయా” మేగిటపడి
యే, ఈశ్వరనుకు భోగ్యనూవదు, మాత్ వారముదు
శేయతాలేగై. (త్వయానిసృష్టాత్మభరేణ) నమ్మిలుం
పెరియక, సమర్థనెన్ఱు, దేవరాలే తకవకలిలేవైక
ప్పట్ట వుభయవిభూతిరూపమాన భరత్తైయుడైయవనాలే.
(ప్రియేణ) సర్వాభిమతనానవనాలే. (సేనాపతినా) సర్వ
సేనానిర్వాహకనాలే. “అశైవిలవరీతతలైవ తలైవా”
విన్నకడవతిరే. (యద్యథాన్యవేది) యాతారుకార్యం

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౮౯

శ్లో॥ హతాఖిలక్షేశమలైస్స్వభావత
 సుదానుకూలైకరసైస్తపోచితైః॥
 గృహీతతత్త్వరిచారసాధనై
 ర్నిషేష్యమాణంసచివైర్యభోచితమ్॥ ౪౩.

యాచోరుపడి విణ్ణప్పంశేయ్యప్పట్టదు, అదిలుభ్ మానంపు
 జమాన్యభ్ పార్ పుదితై; శేయ్యంప్రకారజ్జళుం అనుసం
 నిషుదితై. ఈశ్వరనివను క్రియైపికాశేల్లును త్తనై. (ఉదార
 నిక్షపైత్తథానుజానన్తం) “ అవలోకనదానేన భూయో
 మాంపాలయ ఎన్ఱుం “ఉయిర్ కెల్లాం తాయాయళి
 క్కిన్ఱ తణ్ణామరైకగ్గణ్ణ” నెన్ఱుమ్, శొల్లుగిజపడియే, అన
 వధికవయా సాహాధానురాగగర్భమాన యిక్కటాక్షంగ
 తాలే యామీద్రీప్పడిశేయవ తెన్ఱు నినైప్పిడువదు॥ ౪౨.

వ్యా.—హతాఖిలేత్యాది. “ సదాపశ్యంతిసూ
 రయః” ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుగిజ నిత్యసూరిగళుడైయ
 దావైకసమృద్ధియై యనుభవిక్కితార్. “ అడియార్
 గళ్ కుత్తాంగలైయుడకకూడువ తెన్ఱుకొలో” వెన్ఱేఇవరు
 డైయ పార్థినైయిరుప్పదు. (హతాఖిలక్షేశమలైః) “అవి
 ద్యాస్త్రితాభినివేశ రాగద్వేషపఞ్చక్షేశాః” ఎన్నిజవైక్షేశ
 జ్జళు; అవైగళుడైయ పార్థిగభావతైయుడైయవర్ గళెకా
 గై. ఇతాల్ బద్ధవ్యావృత్తియైచ్చొల్లుగిజదు. మలమెన్ఱుప్ర
 ప్తియాయ్, తత్సంసర్గానర్హతైయాల్ వన్ద పార్థిగభావ
 తైయుడైయవర్ గళెకాగై. ఇతాల్, ప్రబుద్ధస్వభావయు

శ్లో॥ అపూర్వ నానారసభావస్ఫుర

ప్రబుద్ధయాముగ్ధవికగ్ధలీలయా ।

క్షణాణువత్ క్షిప్తపరాదికాలయా

ప్రహర్షయన్తమ్మహిషీంసుహాభుజమ్॥ ౪౪.

క్తరానము క్తవ్యావృత్తియొచ్చిట్లుగిటదు. (స్వభావతస్సు
దానుమాల్మైకరసైః) సత్ప్రాప్రయు క్తమాన దేవర్ తిగువ
డిగళిల్ కైజుర్యత్తైయే భోగ్యమాగవుడైయరాయిరుడై.
ఇత్తాలు మొరునాల్ తుడజ్జి అడిమై శైయ్యత్తుడజ్జిన ముక్త
వ్యావృత్తియొచ్చిట్లుగిటదు. (తవోచితైః) స్వరూపరూప
గుణంగళాలే దేవర్ కే సదృశలక్షణరానవర్ గల్. (గృ
హీతేత్యాది) కైజుర్యోచితపరికరంగలైఅదరాతిశయత్తా
లే విడమాట్టామైయాలే, “శూఙ్ఖనకమాలైగల్ తూయ
నవేన్ది” యోగిజపడియే, ధరిత్తుకోగండితుకైయాలే,
దేవర్ కే సదృశరానవర్ గళాలే సేవికకప్పడానిష్ఠశ్శ
వునై. (సచితైః) వాత్సల్యత్తాలే యవకముత్తైయత్తీయ
ప్పటిమాటనినైత్తాలు, మవనై ముత్తైయుణర్తి అడిమై శై
య్యమవర్ గల్ నీతివానవరితే. ఆశ్రితరక్షణత్తిలే దేవ
రైప్రేరికుమవర్ గళితే. (యథోచితం) స్వరూపాసు
రూపమాగవెన్నదల్. అవసరోచితమాగవెన్నదల్ ॥ ౪౩.

వ్యా.—అపూర్వేతి. “భవాంస్తుసహవై దేవ్య
గిరిసానుమరంస్యతే” ఎన్నిజపడియే, పిరాట్టియై నానారస
క్షణాలే యుకప్పికుగప్పడియై అనుభవిక వేణుమెన్దితా
ర్. (అపూర్వ) ప్రతిక్షణముంమున్ను కణ్ణిరియాతతుపోలే

యిరుకైక. (నానారసభావనిర్భర) బహుముఖమానరస
 త్తాలుం, భావత్తాలుం నెరుక్కుప్పడి. (ప్రబుద్ధయా) సమ్మ
 ధ్ధయా. రసమావతు-చేతనర్, యాతొత్తైయను సస్థితాల్,
 “యేనమాద్యతి” ఎన్నిటపడియే మదియానిర్పర్ అతితే
 రసం. అతుక్కడిభావమ్ - మానసవికాసమ్. (ముగ్ధవి
 శ్శలీలయా) అవోద్వైకళుక్కనుగుణమాయ్, ముగ్ధమా
 యుం, విదగ్ధమాయుశ్శలీలై యాలే. (క్షణాణువక్షిప్తపరా
 వికాలయా) ఒరుక్షణత్తి లేక దేశమ్బాలే పోకప్పట్టపర
 కాలం. పరార్థకాలం. ఇవశీణ్ణి యుడైన్ణాయిరుక్కుమది
 నాలే. పరకాలమాకిటదు - బ్రహ్మీయుస్సు; పరార్థకాల
 మావతు - అతిల్ శెంపాతి. (మహిషీంప్రహర్షయంతం)
 “యస్త్యయాసహసస్త్వర్గో నిరయోయస్త్యయావినా-
 త్వద్వియోగేనమే రామత్యక్తవ్యమిహజీవితం” “సర్వ
 ధా తేనహీనాయా రామేణవిదితాన్మనా” “తీక్ష్ణంవిషమి
 వాస్వద్యందుర్లభంమమజీవితం” “అకలకిల్లేనిత్రైయు” మెన్ని
 టపడియే వృతిరేకత్తిలాశీధిమాట్టాతపిరాట్టియై మికవుము
 కప్పియానిష్టుశ్శవనై. ప్రహర్షయంతం ఎకైయాలే, ఇ
 వ్వుకప్పిడైవిడాదే శెల్లుమెకై. (మహాభుజం) కీక్ర
 చొన్న లీలారసత్తాలే ఉకప్పిక్కుమవళోపాతి యన్టు
 అణిమానత్తడవరై త్తోళాలే అన్జైత్తుకప్పిక్కు” మెన్టుం
 స్వరూప గుణజ్జళిల్ కాట్టిల్ యినితాయితే రూపగుణ
 మిరుప్పతు॥ ౪౪.

౯౨ శ్రీయాశవదార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అచిన్త్యవివాద్యుత్తత్యయాశవద
స్వభావలావణ్యమయామృతోదధిమ్ ।
శ్రియశ్శ్రియంభ క్తజనై కణీవితం
సమర్థమాపత్తఖమద్ధికల్పకమ్॥ ౪౨.

వ్యా.—అచింత్యేతి, ఇష్పడి పిరాట్టియైయకప్పి
కి-ఱ రసభావజ్ఞుమగు ఆశ్రయమానవడివైయుం, గుణ
జ్ఞతైయు మనుసద్ధికిఱాఁ. (అచిన్త్య) విగ్రహగుణజ్ఞు
నుడైయ అవాఙ్మానసగోచరత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱదు. (దివ్య
“నశూతసంఘసంస్థానో దేహాసృపరమాత్మనః” ఎన్
జపడియే, అప్రాకృతమాయరుకైఱ. (అద్భుత) గృహీ
తాంశమాశ్చర్యమాయరుకైఱ. “ముక్తుశివంహడియతజ్ఞు
ధాయ్ మొయ్మలర్కగ్జ్ణి” యోగిఱ సాట్టిల్ పో
లే, యరుకైఱ. (నిత్య) అకాలకాల్యత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱదు.
(యావనస్వభావ) “యువాశుమారః” ఎన్జిపడియే
యరుకైఱ. “తరుణౌరూపసంపన్నో సుమారౌవహా
లౌ - పుణ్డరీకవిశాలాక్షౌచీరకృష్ణజినాంబరౌ” ఎన్జిపడి
యే స్వాభావికమాన యావనత్తైయుడైతా యరుకైఱ.
(లావణ్యమయ) ప్రచురమాన సామాన్యశోభైయైయుడైతా
యరుకైఱ. (అమృతోదధిం) ఇష్పడి సర్వప్రకారభోగ్యతై
గళా లే, “అపమేయోన సామాగ్ధిః” ఎన్జిపడియే పరిచ్ఛేది
గళాపో కామైకొగళు సముద్రమెన్నుమత్తనై. (శ్రియఃశ్రి
యం) “అరువుమఱంబిరువాకియశెల్వ” నెన్జిపడియే.

శ్లో॥ భవంతమేవానుజరన్నిరంతర

ప్రశాంతనిశ్చేషశానోరథాంతరః ।

కదాహమైకాత్మకనిత్యకేజ్జగ రః

ప్రహర్షయిష్యామిసనాథజీవితమ్॥ ౮౬.

పిరాట్టిమూ మత్తలొవహనాయురుమూమవనై. (భక్తిజ
నైకజీవితం) “ఎగ్లాంకణ్ణ” నెన్దిజుపడియే, అశ్రీతిను-
ధారకాదిక శేల్లాం నేయాయరుకుమవనై; భక్తిజ
నత్తలైయే, తనమూ ధారకమాయునైయన నెన్దిపుమూ.
“మమపానాహిపాణ్డివాః”. (సుహర్షమ్) “చివునైయ
రాన నిత్యమారిగళనుభవికుమవనై, నిత్యసంసారిగళను
భవికుమప్పడి, “అశ్రీనినల్లవనై కాట్టుమవ్వునై” యెన్ది
అపడియే సాత్త్వికసాత్త్విక అనుభవిష్టిమూం సామ
ర్థ్యతైవుడైయవునై. (అపత్సఖం) “కాణవారాయెన్నె
న్దు కణ్ణమ్ వాయుంతువర్ న్ద” వళవిలేడుదవుంస్వభావనాన
వనై. (అర్ధికల్పకం) “ఎన్నైయాకి కొం డెనక్కే న
నైత్తన్దకర్పగం” ఎన్దిజుపడియే, తన్నైయాదార్యపుణ్ణ
మవనై॥ ౮౭.

వ్యా.—భవంతమిష్యాది. కీత్ వొన్నెన్నుకూస
కూపగుణి భూతిగళాల్ పూర్ణ నాయ్, నిత్యవిభూతియే
కుత్తైవళ వెల్లున్దరుళియిగుకి- జ దేవరై, బాహ్యమనూ
రథంగరైత్తపిరు, ఎన్నునైయ సత్తియాలుళ్ళ ప్రయోగ
సంపెళింపడి నిత్యతైంకర్వన్ద లేడుగప్పిప్పదెన్దైగికార్

౯౪ శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

(భవంతం) స్వరూపరూపగుణవిభవైః పరిపూర్ణం. “ఇహం
 పయక్ గ వెత్తిల్ మలర్ మాతరుంతాను మివ్వేములకై
 యిహంపయక్ గ యినిదుడక్ వీరీరీరున్దాల్ గిన్ద వమ్మెరు
 మానె” నిజపూర్తియైచ్చొల్లుగిటదు. (ఏవ) “తనకేయ
 గవెనైక్కొల్లుమీదె” యోగిటపడియే అనుకూలవృత్తిదేవర్
 కేయనుకూలమాయరుకై (అనుచరక్) “యేనయేన
 ధాతాగచ్ఛతి” “ఏతమానందమయమాత్మాన ముపసంక్ర
 వ్య” “అనుసంచరక్” “కురుష్వమామనుచరక్” ఎన్నిట
 పడియే, అనువర్తనత్తైయుడైయనాయ్. (నిరన్తరమ్) ఇడైవి
 డాదేయరుకై (ప్రశాంతేత్యాది) “సూరీనజాగమక్కళీ
 మాశీరి” స్తు దేవరైయొక్కిన్దపిషయిక్కళిల్ మనోవ్యా
 పారక్కలై సవాసనమాకత్తివిర్తు. (కదా) “ఎన్దుకొల్
 కణ్ణళి కాణ్ణదె” స్తుం “ఎన్నాళి యానున్నై యినివన్దుకూ
 డువతె” స్తువ్బడియేకాలత్తుక్కలైయరుళిచ్చెయ్యవేణుం.
 (అహం) రుచియేయాయ్, ఇత్తలైయాలుపాయమిల్లా
 దనాక్. (వికాన్తికనిత్యకిజరః) ఏకరూపమాయ్,
 యావదాత్మభావియాన కైజగర్యత్తైనిరూపకమాక ఉడై
 యనాయ్. (సనాధజీవితమ్) సనాధమానసత్తైయైయుడై
 యనా, యోగసత్తైయో సప్రయోజనమాకి యోగకై.
 (ప్రహర్షయిష్యామి) మికవుముగప్పికర కర డవక్. తన్ను
 డైయ అనువృత్తియాల్, ఈశ్వరనుకుగప్పిటన్ద హర్షమే
 యితే, చేతననుకుగప్రాప్యం॥ ౪౬.

స్లో॥ ధిగశుచిమవినీతం నిర్దయం మామలజ్జం

పరమపురుషయోఽహంయోగివ ర్యాగ్రగణైః ।

విధిశివసనకాద్యైర్ధ్యాతుమత్యంతదూరం

తవపరిజనభావం కామయే కామవృత్తిః॥ ౪౭.

వ్యా.—ధిగితి. ఇదిల్ ప్రాప్య నాన ఈశ్వరమయై
యవై లక్షణ్యతైయుం, తస్మై యే పూర్వవృత్తతైయుం
పాస్తు, విధిశివసనకాదిగణుడైయ మనస్సుకు మత్యంత
రూరమాయ్, అస్పృష్టసంసారగంధరాన నిత్యసూరిగ
ళాశైష్వరుమదానకైంకర్యతై, నిత్యసంసారియాన నా
నాశైష్వరుగైయావదే, “రాజాన్నంవిషసంస్పృష్ట”
నూవతేయెన్ఱు “వళవేక్కులగిలా” ఖ్వారైప్పలే, తస్మై
నిందికిఱార్. (అశుచిం) అనాదియాన దేహసం
బంధయుక్తనానవెన్నై. దేహసంబంధభావమ్ సత్తాప్ర
యుక్తమాన నిత్యసిద్ధరితే నిత్యశుద్ధర్. (ఆవినీతం) ఇవ్వా
న్తావుకు దేహసంబంధ మశుచిహేతువెన్ఱటికై క్కడి
యాన ఆచార్యసేవైయిల్లామైయాలే, సురక్షితనల్లాతవె
న్నై. (నిర్దయం) అమృతతైవిషతైలే దూషితాప్పలే,
విలక్షణభోగ్యమాన భగవత్తిత్వతైకగణ్ణిత్తి, దూషికగ
ప్పార్ తనిర్దయనై. (అలజ్జం) ఘటదాసి, సార్వభౌమనై
మేల్ విక్రమాప్పలే, నమ్మైప్పరాదే, మేల్ విక్రమైహిం,
ఇదపహాస్యమెన్ఱు, లజ్జికగవుమటియాద వెన్నై. (మాం
ధిక్) ఇప్పడి హేయగుణపూర్ణనాన వెన్నై వేండేనెన్ఱు

౯౬ శ్రీయాశవద్వాక్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

స్లో॥ అపరాధసహస్రభాజనం

పతితంభీమభవార్ణవోదరే

అగతింశరణాగతంహరే

కృపయా కేవలమాత్మసాతుకరు॥ ౮౮.

శమ్మైకుక్కిరితార్. (పరమపురుష) సర్వాధికనానపు
రుషోత్తమనే. (యోహం) నిహినాగ్రగణ్యనెష్టుప్రసిద్ధనా
ననాణ. (యోగివర్యేత్యాది) యోగిశ్రేష్ఠరత్ ప్రథమగ
ణ్యరాన బ్రహ్మరుద్రాదిగళెన్న, బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన
సనకాదిగళెన్న, ఇవర్గళాలే నిన్వైకైకుకం అత్యం
తమారమాయుశ్యత్తై. (తవపరిజనభావం) ఆత్మస్వామి
యాయ్, నిరతిశయభోగ్యమాన దేవరుడైయ కైంకర్యా
వృత్తతై, సత్తాప్రయుక్తమాన గుచియైయం, వైలక్షణ్య
త్తైయుముడైయ నిశ్యసూరిగళొదరిక్కుమత్తైయన్తోనానా
సరిత్తతు. (కామయే) సంగత్తళవిలేనిన్వేనో, పెత్తీల్ల
దుధరియాదదళైయైప్పత్తీన్వేణ. “ కదానుసాత్మోత్కర
వాణి” ఎన్టుం “కదాప్రహర్షిఇష్వామి” ఎన్టుంకూప్పిత్తేణ.
(కామవృత్తః) విషయప్రవణనాయ్యుక్తాయు క్తంగళి పా
రాదాప్పోలే, తోత్తీన్త్తుచ్చైయతనాన్. రాగమస్వరూపత్తై
ప్పార్కకవొట్టాదితో॥ ౮౯.

వ్యా.—అపరాధేతి. తమ్ముడైయవయోగ్యతైయై
అనుసంధిత్త కలప్పార్ త్తవివర్, రుచియిణమికుతియాలే
అకలమాట్టాదేనిర్క, ఇన్ద్రఅయోగ్యతైకుక పరిహారముం,

(౯) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౯౭

నమ్ కృపాజనితమాన ప్రవృత్తియే కాణుమెన్న మీఠ్ఠా
 రాయ్, ఇంద్ర వయోగ్యతాహేతువాన సర్వాపరాధజ్ఞకు
 కుగ్రంపరిహారం తన్నుడైయ వెలు మైయైమున్నిట్టుకొండ్లు,
 పణ్ణంప్రవర్తియాకాదేయెన్టు వేదాంతరహస్యతైమున్నిట్టు
 కేవలకృపైయాలే దేవరేపాపతైప్పొక్కి విషయికరి
 కుగ్రపేణుమెన్దిఱార్. అధవా, తాంప్రాధ్నితపోతే, పా)
 వ్యంసిద్ధియామైయాలే, సంసారియాన నా మానైప్పడ
 కుడవోమోవెన్టు, నిద్దిత్తు, పిన్బుం రుచియాలే అకలమా
 ట్టా తేయిప్పడి విశమిక్చైక్కుకుగ్రహేతువానపాపతైయం,
 దేవరుడైయ కేవలకృపైయాలేపోక్కి తందరుళ వేణుమె
 నిఱార్వెన్టుమాం. అత్తలైయిల్ పెరుమైయి నెల్లైయైప్పార్
 త్తకన్ఠార్ అజుగ్. ఇఱ్ఱునీర్ మైయి నెల్లైయై అనుసన్దిత్తుక్కిట్టు
 కిఱార్. (అపరాధసహస్రభాజనం) దేవర్ గుణైక
 భాజనరానాప్పోలే, అసంకుచితమాన అపరాధజ్ఞకుకుగ్ర
 కొల్కలమాన వైన్ఱై. అపరాధశబ్దతాలే శొల్లిత్తు,
 పాపపుణ్య రూపమాన భగవన్నిగ్రహానుగ్రహ మెన్ఱై.
 ఆకైయాలే, ఇంద్రవేదార్థతైవెళియిడుగిఱార్. (పతితం)
 అందపాపతైవిత్తైక్కుం సంసారత్తిలే యిరున్దితోకూప్పి
 డుకిఱదు. “కొడువినైత్తూశ్రిత్తున్ నిన్ఱు”. (భీమ) జ్ఞా
 నమ్మిఱన్దార్ ఘ్ కట్టడంగభయా వహమాయిరుకుగ్రమెకా
 ట్టై. “అహంభీతోన్ఱి దేవేశసంసారేన్ఱి భయావహే”
 (భవార్ణవ) పరిచ్ఛేదికరి పరితా, యత్తాలే దుస్తరమాయి

శ్లో॥ అవివేకఘనాన్ధదిబ్బుభే

బహుధాసంతతదుఃఖవర్షిణి ।

భగవత్ భవదుద్ధినేపథః

స్థలితంమామవలోకయాచ్యుత॥ ౮౯.

రుకై ౮. సంసారమాగిజకడలిలే పుకార్ కుక, విష్ణు పోత మొక్కియ, శ్చంద్రామాల్ క శ్రౌయేజవాన్తాతిరుకై ౮. “వైకుంఠ నెన్బతోర్ తోణి పెతాతొల్ కిన్టేనె” న్నక ౮ డ వతితే. (ఉదరే) “నిన్బన్కామాయప్పల్ పిఱవియిల్ పుడు కిన్టయా” నెన్దిఱపడియే, ఎడుక ౮ ప్పార్తాలుం, ఉనకుక మెట్టాదపడియాయరుకై ౮. (వతితం) కర్కంపుక త్తళ్ళవి ట్టున్దుకిడకిరఱపడి. (అగతిం) ఉన్నెయొక్కియ వేటుపు కల ట్తిరుకిరఱవెన్నె. (శరణాగతం) శరణాగతశబ్దయు క్తనా నవెన్నె. (హరే) మిత్రభావమేఱడియాక సమస్తదుఃఖం కల్లెయుంపోకుకైయే స్వభావమాకవుడైయవనే. (కే వలంకృపయా) ఆర్తప్రపన్ననల్లెనెన్నాతే, “కృపామాత్ర మనోవృత్తిః” ఎన్దిఱపడియే, సహకారమిల్లాదకృపైయా లే. (ఆత్మసాతుగురు) ఆత్మాసత్తాకప్పణ్ణి యరుళ వేణుం. నమ్ముడై యవనెన్దు విషయీకరిత్తరుళ వేణుం॥ ౮౯.

వ్యా.—అవివేక. అపరాధబహుళమానపిన్బు, శా (స్త్రీ)య్యమాన పుపాయాన్తరక్తలైప్పరీబిప్పీకుక తల్, వి ట్టుప్పరీబిదల్ శెయ్ కైయొక్కియ, “కృపయా కేవలమా త్మసాతుగురు” ఎన్దు, నమ్మెనిర్బధికిరఱతెన్నెన్న. శా (స్త్రీ)

య్యానుష్ఠానస్తుష్ట జ్ఞానమేయిత్తై. వేటుగతియిల్లామైయా
 లే విడమాట్టే. ఆనపిన్పు, కృపాకార్యమాన విశేషక
 టాక్షమే యెనకుగ్ జ్ఞేవనసాధనమెన్దితార్. (అవివేక)అ
 తావతు-వివేకాభావం; జీవపరవివేకాభావమ్. దేహాత్మవి
 వేకాభావమ్. త్యాజ్యోపాదేయవివేకాభావమ్. బద్ధవిమో
 చనవివేకాభావం. ఇవైయాకిఱ మేఘపటలక్లభాలే ఊరో
 హితమానమనసైస్సయుడైయవ నాకైయాలే, ఉజ్జీవనో
 పాయత్తిల్, దిక్పాత్రముం తెరియాలిరుక్కిఱతరుగ్మేల్.
 (బహుధాసంతతమఃఖవర్షిణి) బహుప్రకారమాయైవి
 డాలే యుణ్ణాన దుఃఖవర్షత్తైయుడైత్తానతిలే. అవివేకం
 దుఃఖత్తైవిశక్తైగ్యావతు- అజ్ఞానత్తాలే కర్మమాయ, త్తా
 లే దేవాది శరీరప్రవేశమాయ, త్తాలే తాపత్రయరూపదుః
 ఖమాయ్, “ పాయ్నిష్టజ్ఞానముం పొల్లావొమ్మొక్కు మమ్మొ
 క్కుడమ్మ్యు” మెన్దిఱపడియే. (బహుధా) ఆధ్యాత్మికాది
 బహుప్రకారమాయిరుకైగ్. (భగవత్) ఇత్తలైయిల్
 దుఃఖత్తై వ్పరిహరికైగ్కుగ్, జ్ఞానశక్త్యాద్యభావత్తాలుమ్,
 దేవరాలల్లతుపరిహారమిల్లాదవిదిలుం, దేవరీరఱియాతతుం
 వో. (భవమర్దినే) సంసారమాకిఱ మణ్ణాకాగ్ లిరుళిలే.
 మర్దినం- మేఘతిమిరం. (పథస్థలితం) “ కొడువినైత్తూ
 శ్రిత్తుల్ నిష్టు పావియేపలకాలం వక్రితికైత్తలమరుక్తిన్తే, నె
 న్దిఱపడియే. (మాం) కర్మాద్యపాయక్లళిల్ ప్రచ్యుతనాన
 వెనై. నాకపడుకిఱపాడిదువానాల్, శాస్త్రీయాను

౧౦౦ శ్రీయాశవద్వాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నమృషాపరమార్థమేవమే
 శ్రుణువిజ్ఞాపనమేకమగ్రతః।
 యదిమేనదయిష్య సేతతో
 దయనీయస్తవనాథదుర్లభః॥ ౫౦.

స్తానత్తుక్తు నానార్. దేవరైయొక్తియ వేటుణ్డో వెన్టుకరుత్తు.
 (అవలోకయ) “అవలోకనదానేన భూయోమాంపాల
 య” ఎన్టు శోల్లుకిటపడియే, సకలక్షేషము మోబ్బప్పడి
 పార్తరుశ వేణుం. సాధనాన్తరనిష్ఠురూం, దేవర్ విశేష
 కటాక్షమేయితే వుత్తారకమ్; “జాయమానంహిపురుషం
 యంపశ్యేన్మధుసూదనః” ఎన్టు అధికారిసిద్ధియుం దేవర్
 కటాక్షమేయితే. “జితంతేపుణ్డరీకాక్ష” ఎన్టు పుటంపుళ్ళ
 తువక్రైయటుప్పదుమువిశేషకటాక్షమితే. (అచ్యుత)
 “అడియరైవల్ వినైత్తు ప్పాంపులనైన్దుం తుళ్ళుకొగడాన
 వనె” వ్విటపడియే, ఆశ్రితరైయొరువక్తియాలుం నశికవి
 ట్టుకొగడాదవరితే దేవర్ ॥ ౪౯.

వ్యా — నమృషేతి. దేవర్ కృపైయా లల్లదు,
 వేతెనకుగతియిల్లాతవోపాది, దేవర్ కృపైకుగం నాన
 ల్లదువిషయమిలై. ఇత్తైయిళావాదేకొళ్ళీరైగిణార్. (న
 మృషాపరమార్థమేవ) ఇతుసంసారత్తిల్ కేట్టటివతోన్ఱ
 ల్లామైయాలే, మెయ్యాగమాట్టాదెన్ఱి శ్వరహృదయత్తి
 ల్ పిటన్ద వతిశంకైయైత్తవిర్ కైకాకాక, అన్వయవ్యతి
 రేకత్తాలే సత్యమైగిణార్. (నమృషా) లొకికర్ పకలలి

లే ఇరకకంపితకైకకాక, అబుధ్యచ్ఛిల్లుంవార్తైపో
 లే, సోయ్యున్టు. (పరమార్థమేవ) నినైపుకువాన్ తైలై
 యిలిరుంతటియుం దేవర్ తిరుమున్సే, మెయ్యేవిణ్ణప్పంచెయ్య
 లాన్బడిసత్యమే. (మేవిజ్ఞాపనం) సర్వజ్ఞరాన దేవర్ తిరు
 మున్ పే మెయ్యేవిణ్ణప్పం శెయ్యునుదువే ఉజ్జీవనోపాయ
 మెన్బిరుకు మెన్నుడైయవిణ్ణప్పత్తై, “మెయ్ నిన్టు కేట్టరు
 లా యడియే శెయ్యుంవిణ్ణప్ప” మెన్నకూడవదితే. (ప
 కం) అద్వితీయం. ఇదుకుమేలాగ, నిషర్నిత్తుచ్ఛిల్లు
 వత్తురువార్ తైయిలై; ఇతువేయైలైయాననిషర్న్ ద్దమ్. (అ
 గ్రతఃశ్రుణు) మేల్ కార్యం శెయ్యిలుం శెయ్యాత్మోక్తియి
 లుం ముర్ పుడకేట్టరుళవేణుం. సంసారత్తోల్ పురిమా
 తాతత్తొన్టెన్టు అనాదరియాతే, అవధానమ్బణ్ణి కేట్టరుళవే
 ణుం. (యదిమేనదయివ్యసే) దయైకరత్వనాన వెనకుగ
 నయైపణ్ణియరుళిసీరాగిల్. (తతః) దేవరైకిరత్తినయివ్వన్తు
 తప్పినాల్ పిన్పు. (దయనియ్యన్తవ) రత్వవిషయాధియా
 నదేవర్ కు సాపరాధరాయ, నుతాపంపిటందదయనీయ
 విషయం. (నాథ) రత్వవిషయాధియాకైకు, దయైయే
 యన్టు, పాప్తియుముండేగై. (దుర్లభః) దయైకరత్వ
 రాయరుప్పార్ - దుర్లభర్. “సమహాన్తానుదుర్లభః”
 ఎన్నునువరితే దేవర్ || ౫౦.

వ్యా.—తదహం. ఇప్పడి దయనియ్యదయా
 వాగళానవిరువరుం, ముఖ్యమానవిస్సంబంధంతానుమే

౧౦౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ తదహంత్యదృతేననాథవాన్

మదృతేత్వందయనీయవాన్నచ।

విధినిర్మితమేతదన్వయం

భగవన్ పాలయమాస్తజీహ్యపః॥ ౫౧.

దేవరుడైయ కృపైయా లేయామ్ శీఘ్ర, ఆనపిఁళు, ఇతై
నైగవిడాతే రక్షిత్తరుళ వేణుమెన్ గితార్. (తత్) ఆత
లాల్ దయనీయర్, దేవరుగదుర్లభమానపిన్బు. (అహం)
సాపరాధనా యనుతాపంపిఱన్దనాన్. (త్వదృతేననాథ
వాన్) “భృశమ్భవతిదుఃఖితః” ఎన్టు, దుఃఖయానవెన్ని
లు, మెన్ దుఃఖితై ప్పొటుక్కమాట్టాద దేవరైయొక్కియ
నాథవానల్లేన్. పరదుఃఖాసహిష్టుత్వ మేయితేదయై. (మ
దృతేత్వం దయనియ్యవాన్నచ) దయైకరత్వనాన వెన్నై
యొక్కిన్దాల్, దేవరుడైయకృపై, కుమరిన్దుపోమిత్తనై.
(ఏతదన్వయంవిధినిర్మితం) ఒరువరైయొక్కియఒరువరుగ
చ్చెల్లాతముఖ్యసంబన్ధం, దేవరుడైయ కృపైయా లేవన్దదు.
“ విధివాన్ కిన్ఱుకాప్పారారె” నిఱపడియే, ఇప్పత్తుత్తి
ల్, “తదహ” మెన్ గిఱవిడత్తిల్, తచ్చబ్బం మేలుకుగడ
లాగ వింగు మన్వయిక్క కగడవదు. అధవా, విధియెన్టుదైవ
మాయ్, “ఇచ్ఛాతపవతవవిశ్వపదార్థసత్తా” ఎన్ గిఱపడి
యే, సత్తాప్రయుక్తమాన సంబన్ధత్తైచ్చొల్లిత్తాగవుమాం.
(భగవన్) ఇవన్దలిల్ దేవర్ కగటివిక్క వేణ్ణువదున్దొ.
(పాలయ) ఇతైరక్షిత్తరుళ వేణుమెన్నుతల్, ఇతైభుజి

శ్లో॥ వపురాదిషుయోపికోపివా

గుణతోసానియథాతథావిధః ।

తదహంతవపాదపర్త్యయో

రహమద్యైవమయాసమర్పితః॥ ౫౨.

ప్రతిరుశ వేణు మెన్నుదల్. “భుజపాలనాభ్యవహారయోః
(మాస్తజీహ్యపః) ఇత్తలైయిల్ పూర్వాపరాధత్తైప్పార్
త్తాతల్, దేవర్ పూర్తియైప్పార్తాతల్, కై విట్టరుళాతా
క్రియవేణుం॥ ౫౧

వ్యా.—వపురాదిషు. ఇది లాత్తానురూపమాక
వస్త్రో నమ్ముడై యరక్షణమిరుప్పదు. దయనియ్యరాన వు
మ్ముడైయ స్వరూపత్తై నిమగ్నిత్తు, నంపకగలిలే, సమ
ర్పియుమెన్ను; “శిఱప్పిల్ వీడెన్గిఱపాట్టిన్బడియే, ఎనకగ
తిల్ నిర్బంధమిట్టై. అహంబుద్ధిబోధ్యమానవివ్వస్తు, దేవర్
తిరువడికళిలే సమర్పితమెన్గిఱార్. (వపురాదిషు) దేహే
న్ద్రీయమనః ప్రాణబుద్ధిగళైచ్చొల్లుకిఱదు. ఇవతీర్తిలే, యొ
డై యాత్మావెన్బారుం, ప్రకృతేఃపరమాయ్, జ్ఞానానంద
లక్షణమెన్బారుమాయ్ స్వరూపత్తిలే విప్రక్రిపత్తియుణ్డొ
యిరుకుగం. ఇవైత్తిలే తేను మొన్ముస్వరూపమాకవుమాం.
(గుణతోసానియథాతథావిధః) స్వభావతోణుత్వ, నిత్య
త్వ, జ్ఞాతృత్వాదిగళిలే విప్రక్రిపత్తియుణ్డొయిరుకుగం.
అతి లేతేనుమొరు స్వరూపమాకిలుం. అతిలుమ్ మెన
కొగరు నిర్బంధమిట్టై. (తత్) తస్మాత్. కీర్తచ్చొన్న

౧౦౪ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ మమనాథయదస్తియోస్త్వహం

సకలంతద్ధితవైవమాధవ!

నియతస్వమితప్రబుద్ధధీః

అథవాకిన్నుసమర్పయామితే॥ ౫౩.

స్వరూపస్వభావజ్ఞలిల్ నిర్బన్ధమిల్లా మైయాతే. (అహం)ప
రాగర్థవ్యావృత్తనాయ్, ప్రత్యగర్థభూతనాయ్ ప్రత్యక్షీకిర
జనాన్. (తవపాదపర్వయోః) రక్షకరానదేవరుడైయ
భోగ్యమాన తిరువడికలిలే. (అద్యైవ) ఆత్మాక్షణికమాకి
లుం, ఇన్ద్రక్షణత్తిలే సమర్పిత మేకై. (మయాసమ
ర్పితః) ఎన్నాలేసమర్పితన్. “యోహమస్మిససన్యజే”
“యస్యాస్మిన తమంతరేమి” “ఆత్మారాజ్యం ధనంమి
త్రమ్కళత్రం వాహనానిచ” “ఇతితత్ప్రేక్షితంసదా” ఇతిఉ
పరిచరవసువృత్తాంతే. “రాజ్యం చాహంచరామస్యధ
మన్ వక్తుమిహార్హసి” ఇతిభరతః॥ ౫౨.

వ్యా.—మమనాథేతి, ఇవరై, భ్రమత్తోడే విడుకి
అతెన్నెన్టు పార్ తరుళిసీరా రుత్తైయారుకు సమ
ర్పిత్తీరెన్న, నిరూపిత్తవిడన్టు, “ఎనతావియావియుంసీ”
యెనతావియార్ యానా” రెన్దిటపడియే, ఉమ్ముత్తైసీరే
స్వీకరితీరిత్తనై. ఆత్మసమర్పణముం, ఆత్మాపహారత్తోపా
దియెన్టు పణ్ణిన ఆత్మసమర్పణత్తై అనుశయికిరైతార్. భగవ
త్పరతన్త్రమాన ఆత్మావుకు, అనాద్యవిద్యాసిద్ధమానస్వ
స్వాతన్త్ర్యమడియాక భగవద్వైముఖ్యంపిటన్టు, అత్తా లే

హతనెన్నుభీతిపిఱన్దవళవిల్, తదీయ్యత్వాను సద్ధానత్తా
 లేవన్ద దాన్వైకకరణ సంకల్పమాగవాదల్, రాజాభర
 ణత్తైరక్షిత్తువైత్తు, ప్రాప్తకాలంగళిలే, కొడుక్కుమాప్పిలే,
 ఆత్మావై యీశ్వరకపకలిలే సమర్పిక్కైయెన్నుదల్.
 ఇవైయిరణ్ణు మర్థమన్తెన్నుంపడి, పండేయవనదానవస్తువై
 అవనదాగవిశైయునునొక్కియ, సమర్పణముమాత్మాపహ
 రత్తోడొక్కుం. (నాథ) అఖిలజగత్స్వమిన్. అవనదాన
 సంబన్ధత్తైచ్చొల్లుగిఱదు. (మమయదస్త్రయోహమస్తి)గుణ
 మాయుం, విభూతియాయుం, చేష్టితమాయుముళ్ళదు
 యాదొన్టు, అదుక్కాశ్రయమాననాన్ యావనొరువనా
 కితేన్. (తత్సకలం) ఔ పాధికమాయుం, స్వాభావికమా
 యుముళ్ళదెల్లాం. (మాధవతవైవ) శ్రియఃపతియాయ్, స
 ర్వశేషియాయుళ్ళ ఉన్నడైయవతు. అవధారణత్తా లే, అ
 న్యశేషత్వత్తై వ్యావర్తికిఱతు. (హి)“సర్వేషామేవలో
 కానాంపితామాతాచమాధవః”, ఇత్తోదిప్రమాణప్రసిద్ధి
 యైచ్చొల్లుకిఱదు. (నాథమాధవ) సర్వస్వామియాయ్,
 శ్రియఃపతియానవస్తువుకే, అనన్యార్హశేషం సకలపదా
 ర్థంగళుమెన్గై. “యానే నీయెన్నుడమైయుంనీయే”.
 (నియతస్వమిత్యాది)సమర్పణమికైయాంపడి జ్ఞానమ్బిఱ
 న్దకాలత్తుడన్, భ్రమిత్తకాలత్తుడన్ వాళియఱ, (నియత
 స్వమితిప్రబుద్ధధీః) ఎన్టు, తెలిన్దబుద్ధియైయుడైయనాన్.
 (అధవా) కీక్రిల్ సమర్పణపక్షువ్యావృత్తి (తేకిన్నుసమ

౧౦౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అవబోధితవానిమాంయథా

మయినీత్యాంభవదీయతాంస్వయమ్ |

కృపయైతదనన్యభోగ్యతాం

భగవన్సక్తిహపిప్రయచ్ఛమే॥ ౫౪.

ర్పయామి) ఇత్యైయుడైయపునకు , ఎత్తైసమర్పిప్పేళ్. సమర్పణియ్యమేతు , సమర్పకరార్. సమర్పణీయమా కైకుగ స్యామ్యమిలై. సమర్పికైకుగ స్యాతన్త్ర్యమిలై. సంసారభీతియాల్ సమర్పికైయుం, స్వరూపయా ధాత్యజ్ఞానత్తాలే అనుశయికైయుమిరండుం, యా వణమోక్షుమనువర్తిక్కక్కడవచు॥ ౫౩.

వ్యా.—అవబోధిత. ఆత్మాపహర పర్యాయమాన ఆత్మసమర్పణ త్తళవిలే, నాణిల్లా మైయా లే, నిర్దైతుకకృపై యాలే, యితర శేషత్వ త్యైయుణ్ రినాప్పిలే, ఇన్దజ్ఞానం పు రుషార్థోపయోగియావ్బడి, యిన్దకృపైయాలే స్థానత్రయో వితపరభక్తియై తన్దరుళ వేణు మెన్దిఱార్. (మయినీత్యాం భవదీయతాం అవబోధితనాణ్) ఎణపక్కలిలే నియ తైయాన త్వద్విషయ శేషత్వ త్యై భవదియ్యతై యెన్దైయాలే, అన్య శేషత్వ వ్యావృత్తి. మయినీత్యా మెన్దతు, ఇత్తలైయిల్ భగవచ్ఛేషత్వం స్వరూపమెణై. “స్వత్వ మాత్మనిసంజాతం స్యామిత్వం బ్రహ్మణిస్థితం”. ఇమా మెన్దు శేషత్వ త్తిలిని మైయాలే, కొన్డాడుకిఱార్. (యథా అవబోధితనాణ్) యాదొరుపడి అఱివిక్కప్పట్టేళ్. (స్వయంకృ

జ్ఞే॥ తవదాస్యసుమైకసంగినాం
భవనేష్వస్త్యపికిటజన్మమే।
ఇతరావసజేషుమాస్త్యభూ
దపిమేజన్మచతుర్ముఖాన్మనా॥ ౫౫.

పయా) కేవలకృపెయాలే. స్వయం-కేవలం. (ఏతదనన్య
భోగ్యతాం) ఇతొక్రియజేరోష్టం నెంచుకు-విషయమా
కాతపడియరుకుం బోగ్యతైయుడైతానభక్తియై. (భగ
వత్) ఒడ్డైఒరుత్తనుకుకొగ్గుడుప్పొమ్మెత్తాల్, ఒరుతడై
యిన్జాతజ్ఞానశక్త్యాదిగఢాల్ పూర్ణనెకై. (భక్తిమపిప్ర
యచ్ఛ) యాదొరుపడిజ్ఞానత్తైత్తనాయ్, అప్పడియే భక్తి
యైయుంతనరుళవేణుం. (మే) అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్,
రుచిమాత్రమేయా యిరుకిగ్గువెనకు॥ ౫౪.

వ్యా.—తవదాస్యేతి, భగవత్ప్రసాదత్తాలే లబ్ధి
మానభక్తిప్రాచుర్యత్తాలే, తచ్ఛేషత్వత్తశవితే పర్యవసి
యాతే, తదీయ్యశేషత్వత్తై ప్రాధికితార్. ఆఘ్వాన్,
“కణ్గళీ చివద్దతిలే” భగవచ్ఛేషత్వత్తైయనుసంధిస్తు, “క
రుమాణికగమలై” యిలేఆనన్యార్వ శేషత్వత్తైయనుసం
ధిస్తు, అవ్వళవిలుంపర్యవసియాతే, “నెడుమాల్కగడి
మై”యిలే తదీయ్యశేషత్వత్తైయనుసంధిత్తాప్పొలేయుం,
శ్రీరామాయణపురుషర్ గళిల్, శ్రీశత్పూర్ణావైవానైప్పొ
లేయుం, తదీయ్యశేషత్వత్తైప్రాధికితార్. (తవదాస్య
సుమైకసంగినాం) విశ్వర్యకైవల్యసుఖంకల్ విఘ్నమాం

౧౦౮ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

పడియితే దాస్యసుఖమిరుప్పదు. “తస్యాన్తరామోమై
 త్రేయ దేవేంద్రత్వాదికమ్పదం - స్వర్గోపిస్తస్యవిఘ్నో
 నుమీయ్యతే” ఎన్టుం, “అశ్రితుపశ్రితీనిలుశ్రితు వీడుయి
 క్ శెశ్రితె” న్టుం “ఇటుకలిఱప్పె” న్ను, మివైదాస్యత్తు
 కుక విరోధియాయితేయిరుప్పదు. (ఎకసంగినాం) “నిస్త
 రంతిమనీషిణః” ఎన్టుం, “సోధ్వసఃపారమాహ్నోతి” “తద్వి
 ఙ్గోవరమంపదం” ఎన్టుం, సంసారనివృత్తియాల్ వన్ద
 సుఖముం, పరమపదప్రాప్తియాల్ వందసుఖముమ్, దాస్య
 సుఖత్తుకుక అపాయమెన్కై. “తస్యయజ్ఞవరాహాస్యవి
 ఙ్గోరమిత తేజ సః - ప్రణామంయేపికుర్వన్తి తేహమపినమో
 ననుః”. “వాసుదేవస్యయేభక్తాశ్శాంతాస్తద్గతమానసాః-
 తేహందాసస్యదాసోహం భవేజ్జన్మనిజన్మని” “అడియా
 రెంకోకగల్ అవర్ రేక కుడికళాయచ్చెల్లుం నల్లకోల్
 ప్పాడెవాయ్కగ” వెన్నకగడవదితే. దాస్యరసం రసి
 త్తాల్, (భవనేషుకీటజన్మమేప్యస్త) అవర్ తిరువడి
 కళి లడిమైశెయ్యవేండా, అవర్ గల్ తిరుమాళ్ళికైకళి
 లూరు కీటమాయ్జనికుకనుతాకిలుముండాక వేణుం. అపి
 శబ్ద, మవధారణ త్తిలేయాయ్, కీటజన్మమేవుండాగ వేణుమె
 న్నుమాం; మనుష్యాదిజన్మంగలై యాశైప్పడాతొత్తొందదు,
 దేశాంతరభ్రమణసంభావనైయాలేడత్పత్తిస్థితిలయంకళం
 శే యాకక్కిడైయాలె, న్నుమత్తాలే. యెల్లూరుముత్కృ
 ప్తజన్మంగలైయత్తొ ఆశైప్పడువతెన్న, తంతాముక

(౧౦) శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత వ్యాఖ్యానం. ౧౦౯

శ్లో॥ సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయా

తృణీకృతానుత్తమభుక్తిముక్తిభిః।

మహాత్ముభిర్మామవలోకృతాంసయ

క్షణేపి తేయద్విరహాతిదుస్సహః॥ ౫౬.

వృత్తాంతం, పురుషార్థం, ఎనకితువేపెటవేణుమెకాగై. (ఇత
రావసధేషు) దాస్యరసమటియాతే, ఎనకెక నుమవర్
గళిరుప్పిడన్తిలే. (చతుర్ముఖాత్తనాజన్మాపిమాన్త్యభూత్)
చతుర్ముఖరూపేణ వరుంజన్తముం, ఎనకుండావదన్తు.
చతుర్ముఖాదిజన్తంలొకికరుకుగ్లాఘ్యమానాలుం, దాస్య
నువిద్యైయుడైయవెనకు వేండావెకాగితార్. అన్వయత్తి
లుంవ్యతిరేకత్తిలు మిరండిలుముండాన నిర్బంధం తోశ్రి
పిరుకలాలామెకాగితార్॥ ౫౫.

వ్యా.—సకృదితి. వైష్ణవగృహాంతిల్ పిటకుం
పిటప్పాల్ వద్ద వేదీమెల్లాంవేణుమో, అవర్ గళే కణ్డా
ల్ ఉపేక్షియాతే నమ్ముడైయవనెన్తు విశేషకటాక్షం
పణ్ణుగైకగర్వానాంపడి పణ్ణియరుశవేణు మెకాగితార్.
(సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయా) “పశ్యేమశరదశ్శతం”
“సదాపశ్యంతిసూరయః” ఎకాగిటపడియే, సదాదర్శనం
పణ్ణివేండియిరుకగ, సకృత్ ఎష్టతు, సత్తైయై, ధరిప్పిక్తై
క్లిరుక్తాలమైయుం, భోగమోక్షంగల్లై యుపేక్షిక్తైకుగ
మొరుక్తాలమయుమెకాగై కాక. “ఒరునాళ్ కాణవారా
యే” ప్రియేవిదాయ్ త్తవర్ వార్తై. నమ్మైయిరుకాల్ కాట్టి

౧౧౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

నడందాల్, నాన్దళుయ్యోమో. (త్వదాకారవిలోకన) స్వరూప త్తశవిలుం, తదాశ్రయమానగుణ త్తశవిలుం పర్యవసీయాతే, ఉభయత్తుకుంప్రకాశకమాన విగ్రహ త్తశ విలేవర, అవగాహి త్తవర్ గభ్. (విలోకన) “సుగాఢంపరిషస్వజే” ఎన్నుమశవెల్లింవేండా, ఒరుకాల్ కాణ వమైయుం. (అశయాతృణీకృతా ను త్తమభుక్తిముక్తిభిః) కాణవేణ్డా, కాణవేణుమెన్టుయానైతానే తృణీకరిప్పిళ్ళం. అను త్తమభుక్తిః-బ్రంహ్మదిగళ్ళే భోగం; అను త్తమముక్తిః-పరమపురుషార్థలక్షణమోక్షం. “అలమద్యహిభుక్తైర్మః పరమార్థైరలంచనః - యథాపశ్యేమనిర్యాతం రామంరాజ్యేప్రతిష్ఠితం” “త్వయాపిపాప్తమైశ్వర్యం” “ఏతేనైనిరయాస్తాతస్థానస్యపరమాత్మనః”. (మహాత్మభిః) “మహాత్మనస్తుమాం పార్థదైవీంప్రకృతిమాశ్రితాః” “సమహాత్మాసుమర్లభః” ఎన్టుం, “పేరాశకపేరోదుం పెరియోరై” యెన్టుం, ఈర్వరకతానుం, ఆత్మవార్ గళుం కూడకూ విపాడుగిజవర్ గళాతే. (మామ్) పురుషార్థ త్తిక మేలెన్లైయి లేరుచియైయుడైయవెనై. (అవలోకృతాం) అవలోకన విషయనాంబడి. (నయ) సర్వశక్తియానదేవర్ సర్వహి క్కవేణం. నమ్మక్క లొళ్ళియ, నమ్ముడైయార్ పక్కల్. “కీటజన్మమేవ్యస్తు” ఎన్టుం, “అవలోకృతాంనయ” ఎన్టుమ్ అత్యాదర త్తైప్పణ్ణుకిటతెత్తా లేయెన్న, సాపేక్షనాననాక, ఆదరిత్తైళ్ళుహేతు శొల్లుకితోక. స్వతః పూర్వరానదేవరు

శ్రీయాశవద్వా 5 స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧౧

శ్లో॥ నదేహంనప్రాణాన్నచసుఖమశేషాభిలషితం
 నచాత్మానంనాన్యత్కిమపితవశేషత్వవిభవాత్ ।
 బహిర్భూతంనాధక్షణమపిసహాయాతుశతథా
 వినాశంతత్సత్యంమధుమధనవిజ్ఞాపనమిదమ్॥౫౭॥

ఘటవర్గభుజైయ విశ్లేషమసహ్యమాయరుకిఁ అ వితుళ్లు
 హేతువరుళిచ్చెయ్య వేణు మెన్దితార్. (తే) స్వతఃపూర్వ
 నాయ్, అవాప్తసమస్తకామనాన దేవరుగ్ తుణమా
 త్రం దుస్సహమస్తు అతిదుస్సహమేన్దై. “ చిరంజీవతివై
 దేహీ యదిమాసమ్ధరిష్యతి” “నజీవేయంక్షణమపివి
 నాతామసి తేక్షణామ్” “యద్వి నాభరతంత్యాస్తు శత్రు
 ఘ్నంచాపిమానద” “సంస్తరావ్యస్యవాక్యాని” “జ్ఞానీ
 త్వాత్తైవమేమతం” “సుమప్రాణాహిపాణ్డవాః” “కింకా
 ర్యంసీతయామమ”.

వ్యా.—నదేహమితి. కీడ్ శేషత్వకాష్ఠాయానతదీ
 యశేషత్వతై యనుసన్ధితార్. ఇతిల్ శేషత్వత్తుకుఁపు
 టమ్బానవై త్తిల్ అరుచియైచ్చొల్లి, యవశీణాత్తవిర్లుత్తద
 రుశ వేణు మెన్దితార్. (నదేహం) అహమభిమానత్తుకర్త
 మావృడి అన్తరక్షమాన శరీరతైయుం దేవరుడైయ శేష
 త్వత్తుకుఁ ప్పరమ్బాకిల్ వేణ్డే. (నప్రాణాన్) దేహాదిగళు
 కుఁ ధారకమాన ప్రాణక్షలైయుం, శేషత్వబహిర్భూత
 మాకిల్ వేండ్. (నచసుఖం) దేహాదికలైయుం, ప్రాణ
 క్షలైయుమాదరిప్పదు సుఖార్థమాకవితే; అన్దసుఖముమ్

౧౧౨ శ్రీయాశవద్వాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వేణ్డా. సుఖమెన్ఱు మోతుసుఖత్తైచ్చొల్లపుమాం. (అశేషాభిలషితంసుఖం) ఎల్లారుమాదరిక్కుం సుఖమెన్ఱుమాం. సుఖమెన్ఱుల్, దేవాది సకలజన్తుక్కుళుమాదరిక్కుమితే. సుఖమెన్ఱు పిరియచ్చొన్నపోదు, “అశేషాభిలషితంనాన్యత్తిమపి” ఎన్ఱుమేలేకూట్టక్కడవదు. “నాన్యత్తిమపి” ఎన్నిటతు, పుత్రమిత్రకళత్రణ్ణలెన్నిటదు. (నచాత్మానం) కీర్తొచ్చొన్న సకలజన్తుక్కుం ఆశ్రయమాయ్, జ్ఞాతృత్వ, కర్తృత్వ, భోక్తృత్వజ్ఞలైయుడై యనానవాత్తావై. (తవ శేషత్వవిభవాత్ బహిర్భూతం) ప్రాప్తవిషయత్తిల్ శేషత్వమాకిటపెరుమైక్కు ప్పటమ్బానత్తై యన్తర్భూతమానవన్ఱు ఎల్లారుముపాదేయమెనై. (నాథ) శేషత్వత్తుక్కు ప్పటమ్బానవై యసహ్యమెక్కైక్కుం అడియాన అవర్జనియ్య సమ్బంధత్తైచ్చొల్లుకిటతు. (క్షణమపినసహే) క్షణకాలముం సహిక్కకిల్లేక్. కామినిక్కుభర్తృవిరహత్తిల్ చన్దనకుసుమాదికళే, అసహ్యమానాప్పోలే, “మాతాళక్వరాతమాణిమామైకుత్తైవిలమే” “ఉడమ్పినాల్ కుక్కత్తైవిలమే” “ఉయిరినాల్ కుక్కత్తైవిలమే” “నదేవలోకాక్రమణం” ఇతు యిలైయపెరుమాళుడైయ “పఱాళుమిత్తైయోక్”. (యాతుశతధావినాశం) ఉరుమాయ్న్దుపోక వేణుం. అడిమైక్కు ప్పటమ్బానవై యసహ్యమానాలుమ్, పోక్కుక్కై యీశ్వరకృత్యం; అనుకూలజ్ఞలే ఆదరణియ్యమానాలుం, ఉణ్డాక్కుక్కై యీశ్వరకృత్యం. (తత్సత్యం) ఇతు లోక

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧౩

శ్లో॥ దురంతస్యానా దేరపరిహరణీయస్యమహతో
నిహీనాచారోహంస్యపశురశుభస్యాస్పదమపి।
దయాసిన్ధోబన్ధోనిరవధిక వాత్సల్యజలధే
తవస్మారంస్మారంగుణగణమితీచ్ఛామిగతభీః॥౫౮

శ్రిల్ కేట్టటివతోష్టస్టు, మెయ్యాకకూడుమోవెన్న, ఇ
తు అహృదయమాకచ్చన్నతస్టు, మెయ్. (మధుమధన) తి
రుమున్నేపోయ్ శోన్నేనాకిల్, ఉమకుప్పయ్యనానమధు
పట్టశుపడుకితోళ్. శేషత్వత్తుక్తుష్టపమ్బానవై శ్రీణ్ణ, మధు
వై పోక్కినాప్పోలే, పోక్కి యరుళవేణుమెన్నపుమామ్.
(ఇదమ్ విజ్ఞాపనంతత్సత్యం) పాప్రీప్పాపేత్తైయిల్, పుత్తై
యుణ్ణాకలుం, విరోధివర్గత్తిల్ అరుచియిల్ పొయ్యిలై॥౫౯

వ్యా.—దురంతస్యేతి. నిగ్రహహేతువాన భగవ
దపచారాద్యశుభంగత్ సంచరిక్కి అసంసారత్తిలే, కైం
కర్యవిరోధిగత్ అసహ్యమాంపడి, అతిలే అరుచిపిఱన్డు,
అత్తైప్పోక్కి త్తన్దరుళవేణుమెన్డు, యోగికళుకు దుర్లభ
మానవిత్తైయపేక్షిప్పారుణ్ణావతేయెన్న. అవధియిల్లాత అ
శుభంగైయుం పోక్కక్కడవ దేవర్, అపరిచ్ఛిన్నగుణం
గైనినైత్తు అపేక్షిక్కితే నెగ్గితార్. (దురంతస్య) ము
డిప్పిక్కియిరుకు మశుభం, ప్రియశ్చిత్తతాలాతల్,
అనుభవత్తాలాతల్ పుత్తరకోటికాణవొణ్ణాదిరుకైర్. దు
ర్విపాకమా యిరుకుమతెన్నపుమాం. ఉదరగత్తిల్,
నరకగర్భవాసంగత్ ఫలికై. (అపరిహరణీయస్య) సర్వ

౧౧౪ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శక్తియానదేవర్ కుగ్రం, పిర్ కాగ్రలికుగ్రంబడి యాయరు కైగ్ర (మహతః) సంఖ్యావధిరహితమాయరు కైగ్ర. కా లతత్వముల్లతనైయుం అనుభవియానిష్టాలుం, అవధికాణ వొణ్ణాదిరు కైగ్రయుం, ఇప్పడిప్పట్ట వశుభశ్చుకుగ్ర త్తుకై యిష్టి కేగ్రయరు కైయుం, “యద్భిష్టాకల్పనియతానుభవే ప్యనాశ్యం” అణుపరిమాణనాన చేతనక ఇవైర్మిణ్ణయె జ్ఞాం శెయదానెన్ఱు, విస్తయప్పడుంపడియరు కైగ్ర. “శీల మిల్లాచ్చిటియక”. (నిహీనాచారోహం) అహంబుద్ధిబోధ్య మానధర్మి స్వరూపం అథర్కాచారనిరూపకమాయరు కైగ్ర. ఆచారమాగిఱదు-విలక్షణధర్మత్తిలేయిక్కికైకుగ్ర యోగ్య తాపాదకమాన సంధ్యావందనాదిగళి. పాపానుష్ఠాన త్తుకుగ్ర యోగ్య నెకనై. (నృపశుః) చతుష్పాత్తుకుగ్రళిల్ కాట్టిల్ ద్విపాత్వ మేవిశేషమెకనై. “జ్ఞానేనహీనఃపశు భిస్సమానః” శాస్త్ర విశ్వజన్మమానై యాలే పశువెన్న వొణ్ణాదు. ఆహారనిద్రాభయమైధునాదిగళిల్ నియతియి జ్ఞామైయాలే, మనుష్యనెన్నవొణ్ణాదు. ఇరండుజన్మత్తై యుంతప్పి నేనెకనై. (అశుభస్యాస్పదం) అశుభమాగిఱ దు-శుభవిరోధి. శుభమాగిఱదు-పురుషార్థం. తద్విరోధిగ శు కెగ్రల్లామాశ్రయం. అకృత్యకరణంముదలాగ అసహ్యప చారం ముడివానవైత్తుకుగ్ర ఆకరమాయరు కైగ్ర. దే వర్, గుణానామాకరరానాప్పిలే, నాకఅశుభానామా కరనెకనై. (అపి) ఇప్పడిప్పట్టవనాయరుకుగ్ర చ్చెయ్లే

యుం, “క్షణమపి సహాయాతు శతథావినాశం” ఎట్లు, అ
 పేక్షిక్తైర్గురు మొరువక్షియుండు. అదెన్నెన్నిల్, (ద
 యాసిద్ధసా) కీర్తించున్న అశుభసాగరమెట్లొం, దేవరుడై
 యదయార్ణవత్తిల్ బరుకుళప్పడియాంపడి యమ్మో, దే
 వరుడైయకృపాసత్తై. “వధార్హమపికాకుంఠః కృపయావ
 ర్యపాలయత్” “వ్యసనేషుమనుష్యాణాం భృశంభవతి
 దుఃఖితః” “యదివారావణస్వయం” “గచ్ఛానుజానామి”
 (బంధో) ఆశ్రితరుడైయ ఇతిపుపేటుగల్, తన్నుతాం
 పడియాన నిరుపాధికసమ్బంధతైచ్చొల్లుగిటదు. “అహం
 వోబాన్ధవోజాతః” “కృతకృత్యస్తదారామః” “ఋణం
 ప్రవృద్ధమివమే” “ఉరసాధారయామాస” “పార్థంసం
 ఛాద్యమాధవః” “మమపాణాహిపాణ్ణివాః”. (నిరవధిక
 వాత్సల్యజలధే) వాత్సల్యమాగిటదు-అస్తీష్టకస్టికపకల్
 దోషం తాయికుగ భోగ్యమాయిరుకుగమాప్సలే, ఆశ్రి
 తగల్ దోషం భోగ్యమాయిరుకైగ. కృపాసముద్రత్తు
 కుగ కురైయణ్ణాగిలుం, వాత్సల్యసాగరత్తుకుగ కురై
 యిలై. “శరణాగతవత్సలః” “రిపూణామపివత్సలః” “దో
 షోయద్యపితస్యస్యాత్” “త్వయికించిత్రమాపన్నేకింకా
 ర్యంసీతయామమ” “అప్యహంజీవితంజహ్యం”. (తవగుణ
 గణమ్స్తారంస్తారం) “స్తృత్వాస్తృత్వా గుణానామా
 కరోమహా” “యథారత్నానిజలధేః” “చతుర్ముఖా
 యుః”. (ఇతీచ్ఛామిగతభిః) అశుభాస్పదనానవెన్నై నిన్నై

౧౧౬ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అనిచ్ఛన్న ప్యేవంయదిపునరితీచ్ఛన్నివరజ
 స్తమశ్చన్న చ్ఛత్తస్తుతివచనభంగీమరచయమ్।
 తథాపీఢ్యంరూపంవచనమవలమ్యాపిక్యపయా
 త్వ మేవైవంభూతంధరణిధర మేశిక్షయమనః॥ ౫౯

త్రంచాతే, దేవర్ గుణత్వైనినైత్తు, “నదేహంనప్రాణానె”
 నిజపడియే, యిచ్చియానిష్టే॥ ౫౮.

వ్యా.—అనిచ్ఛన్నితి. “ఇచ్ఛామి” ఎఱ్ఱ ఇచ్చై ఛ
 తా సత్యమోవెన్న. మందబుద్ధియాననాక, విషయాను
 రూపమానఇచ్చై ఛయుండెఱ్ఱ, తిరుముకపే విణ్ణప్పంశెయ్య
 ప్పోగాదు. ఇచ్ఛాసూచకమానవచనత్తై యవలంబిస్తు మె
 య్యాంపడి యెన్నుడైయమననై శిక్షిత్తురుళవేణుమెకా
 గిఠార్. (ఏవమనిచ్ఛన్నపి) ఉక్తమానప్రకారత్తు కను
 రూపమానయిచ్చై ఛయిష్టికే యిరున్దదాగిలుం, నాస్తికర
 ళ్లామైయాలే యిచ్చై ఛయిలైయెన్నమాట్టార్ పేరీత్తుక్క
 నురూపమాన యిచ్చై ఛపోరామైయాలే ఉండెన్నవుంమా
 ట్టార్. (పునరితీచ్ఛన్నివ) మెయ్యానయిచ్చై ఛయడైయా
 ర్ శొల్లుమాప్పోలే. (ఛత్తస్తుతివచనభంగీమరచయం) కృ
 ప్రమస్తుతివచనమ్ మెయ్యెఱ్ఱ భగ్గిమిక్కుప్పడివణ్ణినేక. వచ
 నప్రకారత్తైప్పార్ త్తాల్, సర్వజ్ఞరానదేవరుం మెయ్యెఱ్ఱ
 భగ్గిమిక్కుప్పడిశొన్నేక. “పామ్యేకైమైశొల్లి” ఎన్ను
 మాప్పోలే, హేతువెన్నెన్న; (రజస్తమచ్ఛన్నః) అన్యథా
 జ్ఞాన, విపరీతజ్ఞానహేతువాన రజస్తమస్సుక్కళాళే అనా

దికాలమందదేహం, స్వస్వరూప పరస్వరూపంగలైమతై
 త్తుప్పోన్దను రజస్తమోద్వారత్తా లేఇతే. (తథాపి) ఇప్పడి
 త్యాజ్యమాగవేణ్ణం శయలైచ్చెయ్ లేనాకిలుం. “య
 ధాతథ్యేనవన్దితం” ఎన్దిటపడియే, సర్వజ్ఞ సకాశత్తిలే మె
 య్యోశొల్లిప్పిణ్ణుక్క వేణ్ణియిరుక్క, అంకేపాయ్ పరిత్రినా
 ల్ త్యాజ్యనితే. (ఇద్దంరూపంవచనమవలంభ్య) “నదేహం
 నపాణాణ్” “దయాసిన్థోబన్థో” ఎన్దిట వచనమాత్రతై
 యేపరిత్రాశాక్కొణ్ణు, “మాధవ నెన్ద దేకొణ్ణై” స్తు, “తిరుమా
 లిరుంశోలైమలైయెన్దే నెన్న తిరుమాల్ వదైన్దెంచునితై
 యప్పకున్దానె” స్తు ఉక్తీమాత్రమే జీవితైర్కయాం పిప
 యమితే. (కృపయా) “పధార్పవపి” ఎన్దిటపడియే, దో
 ప్పట్టెలివిజ్ఞాతావాయ్, కృపాపారతన్వృత్తాలే. (సవం
 భూతంమే మనస్త్వమేవశిక్షయ) ఛన్దస్తతికు పకరణ
 మానమనస్సెయిడి మైకొళ్ళక్కడవ దేవరే, అతుకు ప
 కరణమామ్బడి రక్షిత్తరుళవేణుం. “తేమనంకెడుత్తాయ్”
 “మరువిన్దొమ్మింమనమేతన్దాయె” నిటపడియే, బాహ్యమాన
 మనస్సెత్తపిర్త్తు, అడిమైకు అనుకూలమాన మనస్సె
 త్తన్దరుళవేణుం. “మననగమలమటక్కమ్మి” యెన్దిటపడి
 యే, మనోనైర్మల్యమ్భోగత్తా లేపిటక్కక్కడవదు ఉపా
 సకనుకు; అన్దయోగస్థానత్తిలే భగవదనుగ్రహమాయితే
 యివ్వధికారికేరుప్పదు. (ధరణిధర) రసాతలగతైయాన
 భూమియై, ఆపత్తేహేతువాగ ఉద్ధరిత్తపరల్లీరో దేవర్.

౧౧౮ శ్రీయాశవస్తావస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ పితాత్వం మాతాత్వం దయితతనయ స్త్వం ప్రియసుహృత్త్వ మేవత్వం మిత్రంగురురసిగతిశ్చాసిజగతామ్ ।

త్వదీయ స్త్వద్భృత్య స్తవపరిజన స్త్వద్గతిరహం

ప్రపన్నశ్చైవం సత్యహనుపితవై వాస్త్విహిభరః । ౬౦.

“పనమాయ్ నిలంకీణ్ణ వెన్నప్ప నే” యెష్టుం, “పన్తియాయెష్టు పారకంకీణ్ణ పాట్రియా నె” యెష్టుం, సమ్మన్దముం శక్తియుము ణ్ణు. ఇవనిడత్తిల్. ఇనియిచ్చెయే వేణ్ణువతివరుగ్. అత్తైయు ణ్ణాకిరక్షీత్తురుశ వేణుమెకాకై॥ ౫౯.

వ్యా.—పితాత్వమితి. ఇచ్చెయుమిష్టి కేగయిరు క్క, పుక్తిమాత్రత్తైయేకొణ్ణు ఇచ్చెయుముణ్ణాకిరక్షీ క్క వేణుమెన్దిఱతెన్నెన్న, అవర్జనియ్య సమ్మన్దత్తైచ్చొల్లుకి తార్. (పితాత్వం) ఉత్పాదకతాయ్, హితకామరాయిరు క్కిఱదేవర్. (మాతాత్వం) గర్భధారణవృణ్ణి, ప్రసవక్లేశత్తై యనుభవిస్తు, అశుచిప్రసవజ్జలైయుమ్మతియాతే, యివకా ప్రియహితమేయ పేక్షిత్తిరుక్కుం తాయైప్పోలే పరిపుడై యిర్ దేవర్. “పితామహస్యజగతః భూతానాం నోవాప్య యఃపితా” “తంజమాకియతందై తాయ్”. (దయితతనయ స్త్వం) అభిమతనాయ్, నిరయనిస్తారకనాన పుత్రనైప్పోలే నిష్టు, సహకరిప్పీర్ దేవర్. “నన్మక్కళుం మేలాయ్ తాయ్ తందైయుమవరే”. (ప్రియసుహృత్త్వమేవ) సర్వకాల త్తిలుం శోభనత్తైయేపణ్ణుం తిరువుళ్ళత్తై యుడైయరా యిరుప్పీర్ దేవర్. అనర్థత్తైప్పణ్ణినాలుం, విడవొణ్ణాద వ

భిమతసుహృత్వం. అనభిమతనానాలుం, విడవొణ్ణాదసుహృత్వం. అవధారణం, సర్వత్తిలు మన్వయిక్కక్కడవదు. (త్వంమిత్రం) అర్జునః సుభద్రాయై స్వయంవరత్తై, దేవరగరివిత్తు లభిత్తాప్సలే, అశేషరహస్యజ్ఞఘం అతిపిక్కలావృణి విశ్వసనియ్యరావృణి యిరుప్పీర్ దేవర్. (గురురసి) “మన్మనాభవమద్భుక్తః” ఎన్టుం, “మామేకం శరణంప్రజ” ఎన్టుం, నిష్టనిష్టనిలైకళితే హితోపదేశంపణ్ణుం ఆచార్యరుద్దేవరే. (గతిచ్చాసి) పురుషార్థోపాయభూతర్ దేవరెన్నదల్, “గస్తవ్యత్వాన్దతిః” ఎన్టు, పరమప్రాప్యర్ దేవరెన్నదల్. (జగతాం) ఇన్దసమ్మన్దం, దేవాది సర్వప్రాణిగళుక్కుం సాధారణమ్. ఉభయవిభూతిక్కుం సాధారణమెన్నపుమాం. (త్వదియ్యః) అన్దసామాన్య మొక్కియ తమక్కుణ్ణాన విశేషప్రతిపత్తియై యరుళిచ్చెయ్ కితార్ “యస్యాస్తి” ఎన్దిటపడియే, దేవర్కు శేషభూతః. (త్వద్భుత్యః) దేవర్ క్కతిశయత్తైవిలైత్తు, స్వరూపమ్మెటుం సమ్మన్దత్తైయుడైయవనెన్గై. అతినాలే, దేవర్కు భరణియ్యెన్నదల్. (తవపరిజనః) ఆత్మదాస్య మెన్దిట నిరుపాధికదాసభూతనెన్నదల్. “దాసభూతా స్వతస్సర్వే హ్యేషానఃపరమాత్మనః” “అహంసర్వంకరిష్యామి” ఎన్టు, సర్వకైజర్యత్తుక్కు మర్ల్ల నెన్నదల్. (త్వన్దతిః) దేవరే ప్రాప్యభూతరెన్దిరుక్కిత్తో. “అహం ప్రపన్నశ్చ” ప్రాప్యంపెటుకైక్కు, దేవరేపుపాయభూత

౧౨౦ శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ జనిత్వాహంవం శేషహతిజగతిభ్యాతయశసాం
శుచీనాంయత్రానాంగుణపురుషతత్వస్థితివిదామ్!
నిసర్గాదేవత్వచ్ఛరణకమలైకాంతమనసా
మధోధఃపాపాత్మశరణదనిమజ్జామితమసి॥౧౦

మాక అధ్యవసించి టే. (ఏవంసతి) దేవర్ సర్వవిధబుద్ధులు
మాయ, నానన్యగతియానపిన్బు. (అహమపి) అహృదయో
క్తనానాలుం, “ తవైవభరోష్ఠ ” దేవర్ కేర భరనాకాని
ష్టే. జ్ఞానశక్త్యాదిగళాలుం, పాప్రియాలు మేకకార్యం
దేవరేభరమెనై. భరమాకైయావదు- సర్వదేశత్తిలుం,
సర్వకాలత్తిలుంసర్వప్రకారత్తిలుంనిర్వాహ్యనానై॥౧౦

వ్యా. — జనిత్వేతి. నీర్ మహావంశప్రసూతరల్లీరో;
నిరాలన్బురైప్పేలే ఇంగనేశొల్లుగిటతెన్నెన్న. ఇవ్వం
శత్తిలేపిటదేనేయాగిలుమ్, పాపప్రచురనానే. అనై
యాలే, సంసారత్తిలే అట్టువ్వానిష్టే; ఎఱుత్తరుళవేణు
మేగిటార్. (మహతివంశేఅహంజనిత్వా) వంశత్తుకు
మహత్తైయావదు-మహత్కాకల్ వస్తుజనికై. “ఏతద్ధి
దుర్లభతరంలాకేజన్మయదీదృశం” ఎన్టుమ్, వంశత్తిలేపిటస్తు
వైత్తు, అనర్థప్పడానిష్టే. (జగతిభ్యాతయశసాం) చతు
స్సాగరపర్యంతయాన భూమియెగ్గాం ప్రసిద్ధమానపుగణ్ణు
యుడైయవర్ గళే. “తిగ్మున్దన్ తిరువరుళే శెయ్తులక
త్తార్ పుగ్ముమ్పుగ్గత్తానదు కాట్టిత్తనై” గిటపడియే,
భగవద్విషయికారత్తాల్ వన్దపుగ్గత్. (శుచీనాం) భగ

(౧౧) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨౧

వద్వ్యతిరిక్తవిషయంగళిత్, భోగ్యతాగర్హహితరాయీ
 రుక్తై. ఆ స్తరబాహ్యమాన ఉభయశుద్ధియైచ్చిల్లవుమాం
 ఇవ్వంశత్తిలే పిఱన్దశుభాస్పదమెన్నక్కడవీరో. (యుక్తా
 నాం) “కృతకృత్యాఃప్రతీక్షంతే” ఎన్నిఱపడియే, నిత్య
 యోగత్తిలాకాంక్షమాణరా యిరుక్కుమవర్ గల్, “మా
 కవైకున్దమ్ కాణ్ పతయోకమనమేకమెన్జుమ్” ఎన్నిరుక్తై
 ఇల్లైయ పెరుమాల్లెప్పోలే, దేవరోడల్లదు శెల్లాతవర్ గల్
 న్దురల్. ఇప్పడిప్పట్టవంశత్తిలే పిఱన్ద, ఇచ్చెపోరా తెన్న
 క్కడవీరోవెన్న (గుణపురుషతత్త్వస్థితివిదాం) చిదచిదీశ్వ
 రర్ గళుడైయ, స్వరూపస్వభావసంబన్ధజ్జై యటియుమ
 వర్ గల్. గుణమెన్జు- గుణాశ్రయమాన ప్రకృతియైచ్చిల్లుగ
 ఱదు. స్థితియావదు-స్వరూపస్వభావాదిగల్. (నిసర్గాడే
 వేత్యాది) వత్సమానతు, జనిత్తపోతే తాయ్ములైయిలే
 వాయ్వైక్కు మాప్పోలే, త్వచ్చరణారవిన్దంగళిలే ఏకాన్త
 మానమన్నై, జన్మప్రభృతియాగ వుడైయవర్ కల్. కీర్క్
 చ్చొన్న శుద్ధియోగాదిగల్, నైసర్గికమేకై. (పాపా
 త్తా) పాపందా నొరువడివుకొన్డాపోలే యిరుక్కుమ
 వక్. జ్ఞానానన్దమొక్కియ, పాపమేనిరూపకమా యిరుక్తై.
 (శరణ) ఇవ్వళవిలు మున్ పక్కలపకారమున్దాంపడి, అల్
 పార్ త్తుత్తితరుమ్ దేవరీరే. (తమసిఅహోహోనిమజ్జామి)
 ప్రకృతియిలే, దేవరెడుక్కనినైత్తాలుం, కైక్కటాదపడి
 ఆహ్నిస్తే. “పక్వమామాయస్ఫుల్ పిఱవియిల్ పడిగిన్ద

౧౨౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అమర్యాదః క్షుద్రశ్చలమతిరసూయాప్రసవభూః
కృతఘ్నోదుర్కానీస్తరపరవశో వంచనపరః ।
నృశంసః పాపిష్ఠః కథమహమితో దుఃఖజలధే
రపారాదు తీర్ణస్తవపరిచరేయంచరణయోః॥ ౬౨

యాః” ఎన్నిటపడియే, ఇన్నంతతైకండిలే నెఱగితార్. ఇత్తాల్, సాంతానికర్ దేవర్ వక్కల్ అవగాహిత్తవ శవుం, నాఁప్రకృతియిలే యుళే పుళేనెఱగై. జనిత్తవం శమిదు, దేవర్ శరణ్యర్, నాఁపడుకిటి పాడితువిత్తే. అసమజ్జసనైప్పోలే, వంశప్రభావముం జీవియాదే, దేవ రుడైయనీర్ మైయుం జీవియాదే యిరుక్కిటపడియితే ఎన్నుడైయ పాపపామర్యమెఱగితార్ ॥ ౬౧.

వ్యా.—అమర్యాదగతి. ఇవ్వంశ త్తిల్ జన్మత్తైయు మసత్సమమాక్కవల్ల పాపముమక్కేతెన్న; “పాపాన్తా” ఎన్నిటవిత్తైప్పరక్కప్పేళుకితార్. (అమర్యాదః) వేదమ ర్యాదైక్కు బహిర్భూతః. (క్షుద్రః) క్షుద్రత్వమావతు- నీచవిషయజ్ఞళిల్ అతిచపలః. ఉజ్జీవనహేతువాన వేదమ ర్యాదైమైయనాదరిత్తు, అతుక్కు మేలే వినాశహేతువాన నీచసేవైయిలే అతిచపలనెఱగై. (చలమతిః) ఒరుజ్ఞానా ధికః నీచవిషయప్రావణ్యంనాశహేతు, వేదప్రతిపాద్య విషయమే పుద్దేశ్యమెష్టహితంనొన్నా లదిల్ వ్యవస్థిత చిత్తనల్లెఱ. (అసూయాప్రసవభూః) పరగుణజ్ఞళిలే నోష తైయుణ్డాక్కుకైక్కు ఉత్పత్తిస్థానం. తనక్కుదోషముణ్డా

మళవేయన్తి కేగ్, పిఱర్ గుణజ్జళిలుం దోషత్తైయుణ్ణాకుగ్
 మవనెన్. (కృతఘ్నః) ఉపకరిత్తవిషయత్తిలే అపకా
 రత్తైప్పణ్ణునై. “గోఘ్నివై వసురాపేచ చోరేభగ్నవ్రతేత
 థా - నిష్కృతిర్విహితాసద్భిః కృతఘ్ననాప్తినీష్కృ
 తః” ఎన్ఱు మాతృపితృశతత్తిలుం వత్సలతరమానశాస్త్రత్తి
 లుం, బహిష్కృతనెన్. (దుర్మాణః) ఇప్పడి నికృష్ట
 నాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, సర్వోత్కృష్టరుగ్ మవ్వ
 రుకేయాక త్తనైనినైత్తు, “ఈశ్వరోహమ్” ఎన్ఱిరుక్కు
 మవన్. (స్తరపరవశః) తనై ఉత్కృష్టజన్మాక్కళుక్కు
 మేలాకనినై త్తిరుక్కుమళవన్తి కేగ్, విషయప్రావణ్యహే
 తువాన కామనుక్కు పరతన్త్రీనాకవుం, భగవత్ప్రేమణ్య
 హేతుభూతరానారై త్తాన్ఱునైత్తు మనర్థప్పట్టేనెన్. (వంచనవరః)
 కామపారవశ్యత్తాలే విషయజ్జళిలే ప్రవణ
 నాయ్, అవిషయంగళిలుం ద్రవ్యంగళైవంచిత్తు వర్తి
 కుగ్మవన్, “శూతనాయ్క్కల్ వవాకి” “శూతినై పె
 రుక్కిక్కళవిన్తైత్తుణిన్ఱు” ఎన్ఱుం చొల్లుకిఱపడియే. (నృ
 శంసః) తాన్ విరుంబినవిషయంగళిల్ వంచకనాకైయన్తి
 కేగ్, తవై విశ్వసిత్తిరుప్పార్ పక్కల్ క్రూరకర్మావా
 యిరుక్కుమవన్. (పాపిన్యః) ఇతుకెల్లామడి పాపరుచి
 యాయ్, అతిలేవ్యవస్థితనాయిరుకైగ్. “పావమే శెయ్
 దుపావియానేన్” “ఒప్పిలాత్తీవినైయేనై” “నానేనానాచి
 దనరకంపుకుం పావం శెయ్దేన్” “అహమన్త్యపరాథా

౧౨౪ శ్రీయాశవద్యోగోస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ రఘువరయదభూస్త్వంతాదృశోవాయసస్య
ప్రణతఇతిదయాళుర్యస్యచైద్యస్యకృష్ణః
ప్రతిభవమపరాధ్విగ్ధసాయుజ్యదోఽభూ
ర్వదకిమపదమాగస్తస్యతేస్తిక్షమాయాః॥ ౬౩.

నామాలయః” “రావణోనామదువృత్తః” “సీతనేకానితై
వొస్తుమిలేక” ఎస్తుమ్ అతిపుడైయార్ తద్దామైప్పేళుం
పడి యానపాపత్తిలే నిష్టైయుడైయవక్. (అపారాధ్యః
ఖజలదేకథము తీర్ణః) ఒరునాళిలేతుడజ్జిన దుఃఖమెన్ను
దల్, మేలూరునాళిలే ముడివుకాణుదల్ శేయుమత
ల్లామైయాలే, “ఇతోదుఃఖజలదేః” ఎస్తు దృష్టివిషంపోలే
కాణవే భయమాయరుక్మిణి దుఃఖసాగరత్తినిస్తుమ్. (కథ
ము తీర్ణః) ఇతిలేఅమ్మిన్దికిడికిడినాన్ కరైయేటవేకప
తొస్తుణ్డో. “ముత్తనార్” ఎన్నిటపడియే, అస్పృష్టసంసార
గన్ధరాన దేవరేకరైయేల్లివేణుమెక్కై. (తవచరణయోః
కథంపరిచరేయం) దుఃఖనివృత్తికుం అక్షమనాయరు
కిణనాక్, నిత్యసూరికళడిమై శేయగిట దేవర్తిరువడి
గళిలే ఎంగనేపరిచరైవణ్ణవక్. దుఃఖనివృత్తియుం, దే
వరేభరం; అడిమైకొల్లునైయుం దేవరేభరమెక్కై॥

వ్యా — రఘువరేతి. బుద్ధిపూర్వేణపణ్ణిన పాత్రి
కూల్యంగలైప్పొక్కప్పొమోవెన్న; కాకాపరాధత్తైయుం,
శిశుపాలాపరాధత్తైయుం పొలుత్తరుళినదేవరుగ్ పొలు
క్కముడియాతదుణ్డో వెన్దిటార్. (రఘువర) శరణాగత

రక్షణంపణిపోస్తే రఘుప్రభృతిగల్గి, సాధకరెన్నుమ్మడిశరణాగతరక్షణ త్తిలేఅధిక రాయరుకై. రఘురాక్షససంవాదస్తో, శరణాగతరక్షణమ్మణిపోస్తేవర్గ శశవన్తికే, “సుగ్రీవమ్శరణంగతః” ఎన్టుం, “ త్వయికించిత్సమాపన్నే” త్యారభ్య,ఎన్టుమితే ఇవర్ పడి. (తాదృశః) అప్పడిప్పట్టవ నెన్నుమతోక్తియి,అనుభాషితైతా అసహ్యమాంపడియి తేపణినవపరాధం. (వాయసస్య)అపరాధంపణ్ణుకైకాక, పాప్రమానదేవత్వ తైవిట్టు,నిసీనమానతిర్యక్త్వ తైపరిగ్రహిత్తా నెకై. (ప్రణతఇతి) “ సపిత్రాచపరిత్యక్తః” ఎన్గిటపడియే, ఇవనైప్పరిగ్రహికిల్ నమకుగమనర్థమెన్టు సర్వరుముపేక్షికగ ప్పగలబ్ధి, “సతంనిపతితంభూమా” ఎన్గిటపడియే, విక్రుద్దవనైశరణాగతనెన్టు ప్రతిపత్తిపణ్ణి. ఋషి, శరణాగత ఎన్టుతుంరామాభిప్రాయత్తాలే. (త్వం దయాళురభూః) బ్రహ్మస్త్రీతుకుగ ఇలకాకుగమళవిలే, దేవర్ “ కృపయాపర్యపాలయత్” ఎన్గిటపడియే, దయాళువానసీర్ “క్షిపామి”ఎన్టుం, “గుక్షమామి” ఎన్టుం పణ్ణివై త్త ప్రతిజ్ఞేఫలియాదే, దేవర్ కృపాకార్యమే ఫలిత్తు విట్టదు, పిరాట్టిసన్నిధియాకై యాలేయితే. (యచ్ఛ) చ శబ్దత్తాలే, కాకాపరాధ తై ప్పాటుత్తవళవేయో వెన్టు, ఉదాహరణాంతర తై సముచ్చయికిగ్తార్. (చైద్యస్య) యదువంశజాతరిల్ కాట్టిల్, ఛేదికుల్గ్ధవనెన్టు తన్నై ఉత్కృష్టనాక వభిమానిత్తిరుకుగమవణ. (ప్రతిభవమపరాధః) కాక తైప్పోలే యెరుకూలపరాధ తైపణ్ణిన వళవేయన్దియే, జన్మంతోటుం, ప్రాతికూల్య త్తిలే వాసనై పణ్ణినవనుకుగ. (సాయుజ్యదోభూః) “బహూనాంజన్మ

౧౨౬ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ ననుప్రవన్నస్సకృదేవనాథ
తవాహమస్తీతిచయాచమానః।
తవానుకంప్యస్సరతఃప్రతిజ్ఞాం
మదేకవర్జంకిమిదంప్రతం తే॥ ౬౪.

నామ నే" ఎన్టుం "అనేకజన్మసంసిద్ధః" ఎన్టుం, జన్మందో
ఁ, ఆశ్రయిత్తుప్పొద్దార్ పెఱుం పేరిణ్ణయితే కొడుత్త
డు. సాయుజ్యమాకిఱదు - సమానగుణయోగమ్. "సా
యుజ్యంప్రతిపన్నాయే తీవ్రభక్తాస్తవస్వినః - కిఱగరామ
మ తేనిత్యంభవన్తిరుపద్రవాః". (ముగ్ధ) "ఆయర్ కుల త్తీహ్రి
నిశంపిరై" ఎన్దిఱవడియే, అపరాధానభిజ్ఞనితేకృష్ణ. అ
తుకుమేలే ఒరుపేరిణ్ణ, ముడికిఱదలైయిలే, సుఖ
రూపమానవడివై క్కణ్ణుకిలకాకిలవేరిణ్ణమ్. (తస్య
తే స్తిక్షమాయాః అపదమాగఃకిమస్తి) కాలభేదత్తాలే దే
వర్ వేతేయొరువరాకిఱీర్లీర్; దేవర్ క్షమైక్కు అవిషయ
మానపాపముణ్ణో. కిం-తేపే. ఆపదం-అస్థానం. అవిషయ
మిత్యర్థః. (వద) సర్వజ్ఞరానదేవరుగమఱుమాహ్రిమివై.
క్షమైక్కు విషయీకరిక్కుమిత్తనైయెక్కై॥ ౬౩.

వ్యా.—నన్వితి. స్వతన్త్రీరాననాం శిలర్తఱ
త్తిల్ ఒత్తైచ్చేయదోమెన్న ఇతువే మర్యాదైయాకకగడ
వదోవెన్న; కడల్ కగనైయిలే ఆశ్రితసామాన్యత్తిలే దేవ
ర్ పణ్ణినప్రతిజ్ఞై, ఎన్నైయొరువనైయమొక్కియవో పెన్ది
ఱార్. (ననుప్రవన్నః) "సకృదేవ" యెన్జత్తై స్మరిప్పికిఱ
ఱార్. (సకృదేవ) ఎన్జదు, సహనైవఎన్జ ఆక్రవానిర్వ

హిమగ్రం. అనాదికాలం సంసరితుష్పిందవివక్తా ఒరుజన్మ
మెల్లాంప్రపత్తియై యనుసద్ధితాత్తాన్ సకృత్ ఎకైకై
కుగ్రాష్పిరుమో ఎన్సర్ ఎమ్బర్. భగవత్ప్రభావత్తైప్పా
రైత్ ఒరుక్కాలైకుగ్రామేల్ మికై; ప్రాప్యరుచి, ప్రాప్తి
యశవుం అనువర్తికుగ్రామెన్సర్ భట్టర్. (నాథ) ఒరుక్కా
ల్ పణ్ణిన ప్రపత్తియ మైకిటదు, వకుత్తనాథనాకైయాలే.
ఆభిముఖ్యమాత్రమే అమైన్దిరుక్కిటదు, ఇళివుపేటుత
న్నతానకుడల్ తుడకుగ్రా. అశరణ్యవిషయత్తిల్, ఆర్తప్ర
పత్తికుగ్రాం ఫలంపాశ్రయకం. వకుత్తవిషయత్తిల్ దృష్టప్రప
త్తికుగ్రామ్, ఫలవ్యాప్తియుణ్ణు. (తవాస్మితిచయాచమానఃఅ
హంతవాస్మి) ప్రత్యగ్వస్తువానదు కిచ్చితగరిత్తు త్కాసత్తై
యై లభికగ్రావేణుమెన్టుయాచికై. ఉత్తరార్థప్రక్రియైయా
లే, కైజగ్ర్యత్తైప్పార్థికైగ్రా. “త్వత్పాదమూలంశరణంప్ర
పద్యే” ఎన్టు ఎన్నుడైయ వెణుమైయైమున్నిట్టుకొగ్రాణ్ణు ప్ర
పత్తిపణ్ణినేక్. “ఐకాన్తికనిత్యకిజగ్రాః ప్రహర్షయిష్యామి”
ఎన్టు, పార్పిప్పాపేత్తైపణ్ణినేక్. ఇరణ్ణుపదత్తాలుం, భక్తి
ప్రపత్తికళిరణ్ణిలుం అధికరిత్తవధికారికల్ ఇరువరైయుం
శొల్లుగిటతెన్బారుముణ్ణు. (ప్రతిజ్ఞామ్స్తరతస్తవానుకంప్యః)
“పతద్వ్రితంమమ” ఎన్టుం, కడల్ కగ్రాలైయిల్ పణ్ణినప్ర
తిజ్ఞైయై స్మరియానిట్టుకొగ్రాణ్ణు, చేవర్ కగ్రానుగ్రాహ్యాక్.
(తేవ్రతమిదంమదేకవర్ణంకిమ్) సర్వసాధారణభూతరాన
దేవరుడైయ అసాధారణమాన విద్వసజగ్రాల్ప మైన్న్

౧౨ శ్రీయావవహార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అకృత్రిమత్వచ్ఛరణారవిన్ద
ప్రేమప్రకర్షావధిమాత్మవన్తమ్।
పితామః హం నాథమునిం విలోక్య
ప్రసీదమద్వృత్తమచిన్తయిత్వా॥ ౬౫.

యెరువనైయు మొక్కిదిరుకు మో. కిం-త్వేపే. ఇన్నానై
యొక్కియ వెన్టువి శేషిత్త తాకిలవ్తో వెనకిఁ గ్రుక్క వేణ్ణువదు.
దేవర్ సత్యసంకల్పరాకై కాక ఎన్నై రక్షిత్తరుళ వే
ణుమెన్కై॥ ౬౪.

వ్యా.—అకృత్రిమేతి. “రామోద్విర్వాభిభాషతే”
ఎన్దిజనజగల్బుత్తైవిట్టిరేయాకిలుం, పెరియముదలియాం
డు, విద్యైయాలుం, జన్మత్తాలుముణ్ణానసన్బన్ధత్తైయే పా
ర్తరుళి, ఎన్నుడైయ నన్దైతేమైకలైప్పరాతే విషయాకరి
క్క వేణుమెన్న, అతుకుక్కణ్ణిళివిగ్లామైయాలే అప్పడి
శేయ్కితోమెన్టు ఈశ్వరననుమతిపణ్ణి, తాము మనుమతి
పెర్రగ్రామామ్ స్తోత్రన్తలైక్కట్టుకిఱార్. (అకృత్రిమ) క్రి
యానివృత్తిః-కృత్రిమః. తద్రహితః-అకృత్రిమః. స్వాభావి
కఇత్యర్థః. కులన్దానే యోగికులమాకైయాలే, నైసర్గిక
మెన్కై. మెయ్యానప్రేమమెన్నవుమాం. (త్వత్) ప్రా
ప్తశేషియానవున్నుడైయ. (చరణారవిన్ద) ఆశ్రితరుగ్
ఇళియున్తుత్తైయాయ్, భోగ్యమాన తిరువడికలై. (ప్రేమ
ప్రకర్షావధిం) ప్రేమాతిశయసీమాభూమియానవర్. నను
కిరతరవిషయజ్గళిల్ ప్రేమమెల్లామివరుగ్ వకుత్తవిషయ

శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨౯

త్తి లేయి టేయిరుప్పదు. (ఆత్మవంతం) భగవచ్ఛేషత్వం
స్వరూపమాక వేఆత్మయా ధాత్యైజ్ఞానముడైయవరణై.
“ధనవ న్తమ్” ఎన్నుమాప్పోలే. (పితామహం నాధమునిం)కు
డల్ తుడకైయుడై రాయ్, భగవద్ జ్ఞాననిధియాయుళ్ళ
వరై. (విలోక్య) కటాక్షిస్తు. (ప్రసీద) అపరాధకైప్పొ
టు త్తరుళ వేణుం. (మద్వృత్తమచింతయిత్వా) అసతగ
ర్నత్తై విన్మరికకకడవరాగ వేణు మెడై. మద్వృత్తమెన్మ
సతగర్నత్తైనినైకిరదు. వృత్తవానెన్మాల, సతగర్న
వృత్తనైయి టే శొల్లువదు. స్వగతమానవబిణ్ణి యనాద
రిత్తు, పెరియముదలియార్ సమ్మన్తమెనకుర త్తజ్జమాక
వేణు మెన్మప్పార్థిత్తు స్తోత్రత్తైత్తలైకకట్టి యరుళుకిటార్.

శ్లో యత్పదాంభోరుహధ్యాన విధ్వస్తా శేషకల్మషః-
వస్తుతాముపయాతోహం యాము సేయంనమామితం॥

ఎమ్మెరుమానార్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీఆశవందార్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీపెరియవాచ్చాబ్బిలై తిరువడిగళేశరణమ్.

జీయర్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీయాశవందార్ స్తోత్రవ్యాఖ్యానమ్

సమూర్ణమ్.

